

5 2010

ročník XVI

Bulletin slovenskej advokácie

NEPREHLIADNITE!

**sprievodné
podujatia Konfe-
rencie advokátov**

- balet v SND
- šachový turnaj

**Zhromažďovanie
a ukladanie údajov:**
nebezpečenstvo
pre advokátsky stav?

Elektronický podpis
a jeho aplikácia v praxi

**Novela
Trestného poriadku**
- flexibilnejší boj
proti terorizmu

**Majetkové vzťahy
účastníkov zmluvy
o združení**

**Prvé
slovenské
dni trestného
práva**

AKTUÁLNE

- 2 **Češť ich pamiatke!**
- 3 **Zhromažďovanie a ukladanie údajov: nebezpečenstvo pre advokátsky stav?**
Mag. Georg Bürstmayr
- 5 **Správa Revíznej komisie SAK**
- 9 **Výňatok zo správy o činnosti SAK v ekonomickej oblasti**
- 11 **Bulletin advokacie prináša**
JUDr. Juraj Ďurovčík
- 12 **NEPREHLIADNITE!**

ODBORNÉ PRÍSPEVKY

- 14 **Elektronický podpis a jeho aplikácia v praxi**
Malý sprievodca predpismi informačnej spoločnosti
doc. JUDr. Daniela Gregušová, CSc.
Mgr. Zuzana Halássová
- 23 **Novela Trestného poriadku – flexibilnejší boj proti terorizmu**
JUDr. Milan Hodás
- 25 **Majetkové vzťahy účastníkov zmluvy o združení**
JUDr. Jozef Brázdil ml.
- 36 **Do vašej knižnice: Tlačový zákon – komentár**
JUDr. Peter Kerecman

SAK & SPRÁVY

- 38 **Zo zasadnutia Predsedníctva SAK**
- 38 **Pýta(j)te sa predsedníctva**
- 41 **Slovenské dni trestného práva**
- 44 **Zmeny v zozname advokátov za obdobie od 16. marca do 15. apríla 2010**
- 46 **Zmeny v zozname advokátskych koncipientov za obdobie od 16. marca 2010 do 15. apríla 2010**

ZAÚJÍMAVOSTI

- 48 **Advokáti v rámci komunistickej nomenklatúry v rokoch 1948–89**
2. časť
JUDr. Rudolf Maník, PhD.
- 54 **Šachový turnaj v Bratislave**

Vážené kolegyně,
vážení kolegovia,

na stránkach Bulletinu slovenskej advokácie prinášame informácie o priebehu prvého ročníka Slovenských dní trestného práva, ktoré zorganizovala Slovenská advokátska komora pod záštitou prezidenta SR Ivana Gašparoviča a pod gestorskou taktovkou pracovnej skupiny pre trestné právo, ktorá pôsobí v rámci komory.

Jedným z cieľov podujatia bolo vytvoriť pre advokátov – obhajcov v trestnom konaní platformu, v rámci ktorej by sa mohli podrobnejšie zaoberať problematikou obhajoby a obhajcov. Cieľ sa pretavil do založenia Slovenskej asociácie trestných obhajcov ako tematického združenia advokátov podľa § 47 Advokátskeho poriadku. Asociácia, ktorá združuje obhajcov v trestnom konaní, má ambíciu aktívne vystupovať v oblasti trestného práva, osobitne pri presadzovaní základných práv a slobôd, pri riešení konkrétnych problémov výkonu obhajoby, ako aj pri podpore statusu obhajcov. Asociácia v krátkom čase vytvorí osobitnú webovú stránku s cieľom zapojiť do svojej činnosti neformálnym spôsobom čo najväčší počet advokátov. Predpokladá sa, že asociácia v budúcnosti prevezme žezlo hlavného organizátora Slovenských dní trestného práva a bude tak pokračovať v ich mimoriadne vydarenom prvom ročníku a vo vytvorení tradície podujatia, ktoré v Slovenskej republike doteraz chýbalo.

Milan Valašík
advokát

K fotografii na obálke:

V dňoch 29. a 30. apríla 2010 sa v bratislavskom hoteli Devín konal prvý ročník konferencie Slovenské dni trestného práva. Reportáž z podujatia organizovanom Slovenskou advokátskou komorou prinášame na s. 40.

Češť ich pamiatke!

Pri tragickom páde poľského vládneho špeciálu 10. apríla 2010 pri ruskom Smolensku zahynuli desiatky vrcholných predstaviteľov Poľska. Medzi tými, ktorí v tragédii prišli o život, bola tiež prezidentka Poľskej advokátskej komory (Naczelna rada Adwokacka) Joanna Agacka-Indecká a dlhoročný šéfredaktor časopisu *Palestra*, ktorý vydáva Poľská advokátska komora, Stanisław Mikke.

Joanna Agacka-Indecká (*1964) vyštudovala v roku 1988 Právnickú fakultu na Univerzite v Lodži a až do roku 2001 tu pôsobila ako odborná asistentka na katedre trestného práva procesného. V rokoch 1992 a 1993 pracovala v advokátskych kanceláriách v USA a Veľkej Británii, v kancelárii štátneho zástupcu a v Inštitúte medzinárodného trestného práva na University of Chicago, Illinois. V roku 1996 zložila advokátsku skúšku, od roku 2001 bola členkou Oblastnej advokátskej komory v Lodži. V roku 2004 sa stala jej podpredsedníčkou a zároveň členkou predsedníctva a podpredsedníčkou Poľskej advokátskej komory. V roku 2007 ju zvolili za predsedníčku. Joanna Agacka-Indecká bola vydatá a zostala po nej 15-ročná dcéra.

Stanisław Mikke (*1947) vyštudoval právo na Varšavskej univerzite a od roku 1985 pracoval ako advokát vo Varšave. V roku 1989 sa stal zástupcom šéfredaktora renomovaného odborného mesačníka *Palestra*, ktorý vydávala Poľská advokátska komora a od roku 1993 bol jeho šéfredaktorom. Ako právnik i publicista sa výrazne venoval katyňskej tragédii. Bol členom Federácie katyňských rodín, medzi zavraždenými v Katyni bol aj jeho strýko. So Slovenskou advokátskou komorou udržoval dlhodobé priateľské vzťahy, naposledy sa zúčastnil na Konferencii advokátov v roku 2004.

Viacerí zástupcovia Slovenskej advokátskej komory mali česť poznať pani Joannu Agacku-Indecku osobne a stretnúť sa s ňou na viacerých podujatiach v zahraničí. Vždy presadzovala záujmy advokácie v Poľsku a jej nezávislosť. Odchodom Stanisława Mikkeho stráca Poľská advokátska komora a poľská odborná tlač významnú osobnosť.

Slovenská advokátska komora vyslovuje Poľskej advokátskej komore sústrasť nad stratou oboch tragicky zosnulých kolegov.

PREČÍTALI SME

Zhromažďovanie a ukladanie údajov: nebezpečenstvo pre advokátsky stav?

Vo februári 2010 sa vo Viedni konala Európska prezidentská konferencia, na ktorej vystúpil s referátom rakúsky advokát

Mag. Georg Bürstmayr. Ide o veľmi aktuálnu tému. Uverejňujeme preklad vystúpenia.

Vážené prezidentky a prezidenti,
vážené kolegyně a kolegovia,

v súčasnosti prebiehajú v celej Európe paralelne viaceré vývoje, ktoré majú jedno spoločné: tempo. Tempo, akým sa státisíce ľudí zdanlivo dobrovoľne vzdávajú svojho práva na súkromie, cez zákaznícke karty, v internetových fórach, na platformách ako je twitter, facebook a iné, je prinajmenšom udivujúce. Uvádzajú sa tam súkromné detaily akoby neexistoval žiadny zajtrajšok a vzniká dojem, že na začiatku 21. storočia sa stratilo všetko povedomie o tom, aký dôležitý a nenahraditeľný je náš súkromný život a jeho ochrana.

Rovnako rýchlym tempom postupuje vpred aj technický rozvoj. Dnes je možné stlačením gombíka zostaviť kompletné registre o našom spotrebiteľskom správaní, o našom pohybe, o našej komunikácii, vlastne takmer o celom našom živote. Dnes na to nie je potrebné viac ako zopár algoritmov a výkonné počítače, aby sa dosiahlo to, o čom mohli pred niekoľkými desaťročiami Stasi, Securitate alebo iné výzvedné služby iba snívať: celoplošne zachytiť kto, kedy, s kým, akou cestou komunikuje – a individuálne to aj vyhodnocovať. Technické nástroje, ktoré to umožňujú sa stali znepokojujúco rýchle a znepokojujúco mocné – a sú nízkonákladové a takmer pre každého dostupné. Pre firmy, koncerny, ale rovnako aj pre štáty. Ešte rýchlejšie ako technický pokrok sa zdá byť dnes len jedno: sled návrhov európskych štátov ako by základné práva, ktoré sa desaťročia zdali byť samozrejme a nedotknuteľné, mohli byť vyhlodené. V mene údajnej „bezpečnosti“ pred nebezpečenstvami ako „teror“ alebo „kriminalita“ sa nám vnucuje, aby sme sa nechali 24 hodín filmovať, zaregistrovať a nahrávať. Ako by sme boli všetci len hercami v gigantickej Trumanovej show. Právo na ochranu súkromného a rodinného života, domové právo a dokonca aj právo na férové trestné konanie, toto všetko sa zdá byť odrazu pri pohľade na všetky tieto ohrozenia znehodnotené, v lepšom prípade sú to nepríjemné prekážky pre orgány čin-

né v trestnom konaní, justíciu a políciu. Stále najliehvejšie sme vyzývaní vzdať sa časti našej slobody pre väčšiu bezpečnosť. Že tento zámer nevyjde, vedel už aj Benjamin Franklin: „Tí, ktorí sa vzdávajú základnej slobody, aby si kúpili trochu dočasnej bezpečnosti si nezaslúžia ani slobodu ani bezpečnosť.“

Advokátsky stav je týmto vývojom postihnutý hneď viackrát. Obyčajne sme pokladaní za konzervatívnych. Preto to možno trvalo dlhšie ako u iných profesijných skupín, kým sa v našich kanceláriách presadila najmodernejšia technika. Ale tie časy sú už preč. Dnes ju používame každý deň. V Rakúsku prebieha písomný styk so súdmi na veľké vzdialenosti len elektronicky. Internetové rešerše sú pre nás samozrejmé, rovnako, ako mobilové telefonáty a tiež e-mailové kontakty s našimi klientmi. V tejto súvislosti sa už v Nemeckej spolkovéj republike diskutuje, či by pre ochranu záujmov našich mandantov nemala byť v zmysle mlčanlivosti advokáta stanovená povinnosť všetky emaily zásadne zašifrovať. Už samotná táto otázka ukazuje, ako je táto diskusia sčasti bizarná. Stále viac orgánov činných v trestnom konaní vyvodzuje práve z používania takýchto metód podozrenie v trestnoprávnom zmysle: kto šifruje emaily, musí počítať s výčitkou, že sa správa ako kriminálnik alebo dokonca terorista. O pár dní sa začne neďaleko od miesta nášho terajšieho rokovania pravdepodobne najväčší trestný proces roka, v ktorom je práve tento argument stredobodom obžaloby – proces sa vedie proti skupine ľudí, ktorí sa sami označujú za ochrancov zvierat, ktorým sa ale vyčíta, že mali používať metódy kriminálnej organizácie – okrem iného aj to, že svoje emaily šifrovali.

Teraz nám zostáva len dúfať, že takéto výčitky nebudú vznesené proti advokácii. Boli by totiž absurdné. Keď budeme šifrovať emaily našim mandantom, nebude to, dúfam, ani v budúcnosti podozrivé.

Problematickejšie sú ale všetky tie zásahy do súkromného života nás všetkých. Predpokladám, že niektorí kolegovia sa pri príchode do Viedne, chtiac-nechtiac, podrobili najnovšiemu vynucovaciemu rituálu 21. storočia, keď so zdvihnutými rukami vstúpili do zvláštneho potrubia z plexiskla. Cestou sem nás všetkých najmenej tucetkrát zachytili videokamery. A aj to, s kým ste pred polhodinou telefonovali je takisto zaznamenané, ako aj miesto, na ktorom ste sa pritom práve nachádzali. Keď to slúži hľadaniu pravdy, tak to strpíme, aj keď vieme, že sa tým dokonalá bezpečnosť nedosiahne ani dosiahnuť nedá. Tieto nepríjemnosti sa spravidla týkajú len nás ako súkromných osôb. Samozrejme, ak ide o hlavné záujmy našich mandantov, potom budeme my advokáti dobre počúvajúci a spravidla oveľa menej povolíni.

Prvým krokom každej advokátskej praxe je analýza. Kladieme si pritom vždy tie isté tri otázky:

- Ako vyzerá konkrétna situácia,
- Môžeme ju pre našich klientov zmeniť alebo zlepšiť,
- A keď nie: môžeme sa v záujme našich klientov brániť?

Keď tieto otázky z pohľadu na našu dnešnú tému konkretizujeme, budú znieť asi takto.

Prvá otázka:

Je to naozaj tak, že zo zachytenia a uloženia do pamäti rámcových údajov každej telekomunikácie môžu byť vyvodzované závery o obsahu? Možno z prehľadu volaní, IP adres a z množstva ďalších údajov usudzovať, o čom sa s našimi klientami rozprávame? Existujú veľmi dobré argumenty pre túto domienku a keď sa zhodujú, je to viac než znepokojujúce: lebo kto spôsobí, že dôvernosť komunikácie medzi advokátom a klientom na širokom fronte uniká, ten v rovnakej miere ohrozuje náš profesijný stav ako aj všetkých našich klientov.

Netýka sa to len obhajcov, týka sa to nás všetkých. Zdá sa mi pomýlené posudzovať a merať dôvernosť komunikácie medzi advokátom a klientom rozdielne podľa toho, o aké kauzy ide alebo tiež podľa toho, v ktorom štáte Európy sa práve konajú. Pretože prirodzene z každej kauzy, v každom európskom štáte a takmer v každom čase môže vec nadobudnúť trestnoprávny aspekt. Okrem toho sa zdá nerozumné, aby v spoločnom európskom hospodárskom priestore v tak závažnej oblasti akou je nárok na diskretnosť sa štandardy v jednotlivých krajinách vyvíjali odlišne. Bolo by to deformovanie hospodárskej súťaže.

Predovšetkým si ale neviem spomenúť na to, že by som v deň svojho advokátskeho sľubu bol prezidentovi komory sľúbil dodržiavať diskretnosť len voči tým osobám, ktoré obhajujem. Zložil som tento sľub voči všetkým svojim mandantom, bez ohľadu na to, odkiaľ pochádzajú, či ich zastupujem, a kde bývajú. Vychádzam z toho, že to tak vidia všetci kolegovia v Európe a síce z dobrého dôvodu: dôvernosť komunikácie so všetkými našimi mandantmi je nevyhnutný nosný pilier nášho povolania. Keď sa tento pilier zrúti, potom z nášho povolania nezostane nič viac než kopa trosiek.

Druhá otázka znie:

Existujú možnosti zabrániť kontrolou úniku diskretnosti? Istému Vladimírovi Iljičovi Uljanovovi sa pripisuje citát: „Dôvera je dobrá, kontrola je lepšia“. Vlastne by to malo pochádzať od advokáta. Vieme, že čím sú možnosti zneužitia lákavejšie a sľubnejšie, tým pravdepodobnejšie bude zneužitie. To žiaľ platí aj pre štáty a ich úradníkov. Možnosti, ktoré vznikajú z nástrojov ako je zhromažďovanie údajov sú gigantické a strašidelné zároveň. Spolaľnosť sa na to, že štáty Európy a ich úradníci takéto možnosti nezneužijú, by z pohľadu fundamentálnych záujmov našich mandantov, ktorí by tým boli ohrození, bolo veľmi nedbanlivé. Ak takáto možnosť účinnej kontroly a predchádzanie zneužitiu existuje, potom sa musíme zo všetkých síl snažiť, aby bola využitá. Ak sa ale ukáže, že takáto možnosť v skutočnosti neexistuje, alebo, že by reálne nebola dostatočne využitá, potom je tu

Tretia otázka:

Môžeme a chceme sa uspokojiť s tým, že dôvernosť našej komunikácie nie je zabezpečená alebo môžeme tomu zabrániť? K tomu krátky pohľad do dejín.

Právo na slobodnú, tajnú a nerušenú komunikáciu, obzvlášť s našimi klientami a medzi nami občanmi všeobecne,

právo komunikovať v našich súkromných priestoroch celkom nerušené a bez dozoru – tieto práva nám jednoducho nespádli z neba. V celej Európe boli pred poldruha storočím ťažko a za veľkých obetí vybojované. A boli to – okrem iných slobodných povolaní – prekvapujúco práve mnohí advokáti, ktorí sa okolo tzv. revolučného roku 1848 rozhodujúcou mierou podieľali na tom, že a ako budú tieto práva formulované, aby našli dlhodobý a bezpečný vstup do našich právnych poriadkov.

Nevieme presne, či a koľko našich kolegov vtedy skutočne stálo na barikádach. Advokáti spravidla nebojújú na uliciach, ale v súdnych sieňach a v kanceláriách. Naše zbrane vtedy, tak ako aj dnes, nie sú kamene, muškety alebo pušky, ale logika, slovo a argument. Smieme však zotrvať na stanovisku: naši kolegovia sa na vybojovaní týchto základných práv rozhodujúco podieľali – a my sme na to nezabudli. Tieto práva odvtedy obhajovali advokáti v súdnych sieňach Európy vždy a stále a ja verím, že môžeme byť na to aj trochu hrdí.

Kolegyne a kolegovia, zhrniem to: Nebezpečenstvá takzvaného „zhromažďovania a ukladania údajov“ a iných podobných zámerov treba pokojne a precízne analyzovať. Ak analýza ukáže, že dôvernosť advokátskeho rozhovoru je ohrozená, potom sa musíme tak rýchlo a tak dôrazne ako je to možné pokúsiť toto nebezpečenstvo s pomocou kontrolných zariadení natrvalo odstrániť.

Ak sa ale ukáže, že účinná kontrola neexistuje, nesmieme sa s tým uspokojiť. Môžeme nad bezstarostným zaobchádzaním mnohých ľudí so svojimi údajmi len potriasť hlavou. Vzhľadom na stále nové rituály, ktoré sľubujú viac bezpečnosti, môžeme jednoducho reptáť alebo sa smiať. Ale jedno určite nemôžeme. Pokojne sa prizerať, ako sú ohrozované ťažiskové záujmy našich mandantov a tým zároveň spochybnený základný predpoklad nášho povolania vôbec.

Nie, advokáti Európy nevyberú muškety z múzeí. Nie, nebudú stavať barikády. My máme iné metódy na ochranu záujmov našich mandantov. Logika, slovo a argument v spojení s technickými možnosťami 21. storočia sú možno ešte silnejšie zbrane ako v roku 1848. Ak sa ukáže, že zámer „zhromažďovania a ukladania údajov“ masívne škodí našim klientom, potom predpokladám, že tieto prostriedky budú nasadené. Ak diskretnosť našej komunikácie bude naozaj ohrozená, nestojí otázka tak, či môžeme tomu zabrániť – my to jednoducho urobiť musíme.

Mag. Georg Bürstmayr

Preklad JUDr. J. Ďurovčík

Príspevok bol uverejnený v časopise

Österreichisches Anwaltsblatt č. 4/2010.

Autorovi a redakcii ďakujeme za možnosť

uverejniť ho v Bulletine slovenskej advokácie.

Správa Revíznej komisie SAK

Vážené kolegyne a kolegovia,

o niekoľko týždňov sa stretneme na konferencii advokátov, ktorá sa má konať v júni 2010 – po 20-tich rokoch od prijatia nášho prvého zákona o advokácii po novembri 1989, v ktorom boli položené základy nezávislosti nášho povolania a zakotvené, že Slovenská advokátska komora je samosprávna stavovská organizácia, v ktorej najvyšší orgán – konferencia advokátov – rozhoduje o všetkých základných otázkach advokátov.

Dovoľte mi na úvod malú retrospektívu – mnohí totiž nevedia – ako to zaznelo i v článku Dr. Blahu v *Bulletine slovenskej advokácie* č. 12/2009 – kedy vznikla SAK a nevedia ani, že návrh svojho zákona si pripravovali slovenskí advokáti sami.

Na mimoriadnej konferencii advokátov uskutočnenej **17. a 18. januára 1990** v Banskej Bystrici sa advokáti 4 krajských združení advokátov vyslovili za vytvorenie inej advokácie, než v akej advokáti pracovali od roku 1951.

Schválili návrhovou komisiou konferencie pripravený Akčný program slovenskej advokácie, v ktorom uložili Výboru Ústredia slovenskej advokácie (ÚSA), zvolenému na konferencii v tajných voľbách (v zložení Dr. Blaha a Dr. Bušová za Mestské združenie advokátov Bratislava, Dr. Detvai a Dr. Vargic za Krajské združenie advokátov (KZA) Bratislava, Dr. Ferčák a Dr. Fuchs za KZA Košice, Dr. Brázdil a Dr. Gereg za KZA Banská Bystrica, náhradníci Dr. Plank, Dr. Žilinčan, Dr. Ježík, Dr. Smetana) vytvoriť Komisiu pre otázky advokácie s hlavným zameraním na prípravu nového zákona o advokácii a novej advokátskej tarify a Komisiu pre ekonomické otázky. Výbor ÚSA bol zaviazaný obom komisiám uložiť, aby do **15. 2. 1990** predložili Výboru ÚSA na schválenie a potom všetkým advokátom na diskusiu paraografované znenie zákona o advokácii a novej advokátskej tarify pri zohľadnení požiadavky poskytovania právnej pomoci aj sociálne slabším občanom.

Po konferencii sa hneď začalo v súlade s uznesením konferencie pracovať na tvorbe zákona.

Členovia komisie sa stretávali po pracovnom čase a každú sobotu v bratislavskej advokátskej poradni, kde medzi inými pôsobili aj advokáti Dr. Földes a Dr. Bušová a pod vedením novozvoleného podpredsedu ÚSA Dr. Detvaia návrh zákona o advokácii pripravovali. Oboznamovali sa s advokátskymi zákonmi Rakúska a Nemecka, ktoré boli najbližšími krajinami, kde advokácia v podmienkach, ktoré pre nás po 40 rokoch znova začínali, pracovala. Čerpali z ich

poznatkov a praktických skúseností po roku 1945, ktoré pri svojich osobných návštevách získavali u nich najmä advokáti Dr. Udvaros a Dr. Ludik.

Od starších kolegov, ktorí pracovali ako advokáti alebo advokátski koncipienti ešte pred rokom 1951, najmä od Dr. Földesa, sa snažili získať poznatky, čo bolo v zákonoch o advokácii v minulosti dobré, čo by bolo dobré zmeniť alebo doplniť v právnych predpisoch upravujúcich činnosť a pôsobenie advokátskeho stavu.

Snažili sa zákon pripraviť tak, aby splňal všetky požiadavky vyslovené na konferencii advokátov, to znamená, aby advokát bol pri výkone svojho povolania slobodný, nezávislý, viazaný iba právnymi predpismi a v ich medziach príkazmi klienta, aby mal možnosť vykonávať svoje povolanie samostatne alebo v združení spolu s inými advokátmi a upravili i možnosť poskytovania bezplatnej právnej pomoci za presne určených podmienok.

Pracovné návrhy sa upravovali podľa pripomienok advokátov, ktoré vzišli z diskusie a novozvolený predseda Výboru ÚSA Dr. Blaha oboznamoval s ich obsahom a získaval pre ne podporu u poslancov Slovenskej národnej rady.

Všetci, ktorí sa na tejto práci zúčastňovali a možno povedať i celá advokátska obec, boli nadšení, keď bol dňa **27. 4. 1990** zákon č. 132/1990 Zb. schválený a od 1. 7. 1990 advokáti mohli začať svoje povolanie vykonávať tak, ako si po dlhé roky predstavovali. Podrobnejšia úprava pravidiel povolania bola spracovaná do Zásad advokácie, prijatých na konferencii advokátov v decembri 1990, ktoré sa neskôr pretransformovali do dnes platného Advokátskeho poriadku a ďalších stavovských predpisov.

Zákon s jedinou zmenou zákonom č. 302/1999 Z. z. pretrval do 1. 1. 2004, kedy po jeho zrušení a zrušení zákona SNR č. 129/1991 Zb. o komerčných právnikoch meneného zákonom č. 149/1994 Z. z. a zákonom č. 448/2001 Z. z., sa Národná rada SR uzniesla na novom zák. č. 586/2003 Z. z., ktorý dnes po niekoľkých novelizáciách upravuje práva a povinnosti advokátov pri výkone povolania.

Po tejto spomienke na vznik a zmeny dnes platného zákona o advokácii je na mieste uviesť už i dôvod vzniku tohto príhovoru Revíznej komisie Slovenskej advokátskej komory (v ďalšom texte len RK), ktorý sa k Vám na stránkach stavovského časopisu dostáva pred dňom konania Konferencie advokátov. Na stránkach nášho časopisu preto, lebo z počtu 4 891 advokátov (stav k 21. 4. 2010) sa na konferencii zúčastňuje iba podstatne menší počet.

Na každej konferencii advokátov si prítomní vypočujú správy o činnosti orgánov SAK – predsedníctva, revíznej a disciplinárnej komisie. V ovzduší poznamenanom príhovormi pozvaných hostí, nečakanými stretnutiami kolegov, ktorí sa nevideli viac rokov a kuloárne sa odídu porozprávať, no najmä prípravami na hlasovanie o navrhnutých kandidátoch do orgánov komory, často obsah správ neprenikne hlbšie a navrhovaným zmenám stavovských predpisov, prípadne úvahám o novelizácii zákona o advokácii sa venuje menšia pozornosť, než by si tieto dôležité otázky významné pre každého advokáta zaslúžili.

Až po tom, keď sa stanovské predpisy schvália a konferencia prijme i nové uznesenia, ktoré sa stávajú pre advokátov záväznými, sa pri ich aplikovaní v praxi vznáša kritika na obsah jednotlivých ustanovení, ako i kritika na postup orgánov SAK, ktoré ich plnia a sú aj podľa zákona o advokácii povinné plniť tak, ako im to najvyšší orgán advokácie – konferencia – ukladá.

Revízná komisia sa práve pre tieto dôvody rozhodla na niektoré otázky upozorniť a požiadať advokátov, aby ešte pred konferenciou o nich pouvažovali a ak nereagovali na list z kancelárie komory, v ktorom bol požiadaný každý advokát o predloženie návrhu kandidátov do orgánov komory a oznámenie pripomienok k stanovským predpisom uverejneným na webovej stránke komory, aby tak spravili písomne ešte do konferencie alebo návrhom priamo na konferencii, ktorá je najkompetentnejším miestom na diskusiu o otázkach, ktoré sú v každodennej práci advokáta dôležité.

Ide najmä o ustanovenia advokátskeho a disciplinárneho poriadku, aby ich konferencia mohla schváliť v takom znení, ktoré bude zodpovedať požiadavkám väčšiny advokátov, samozrejme, v súlade s povinnosťami, ktoré podľa zákona orgány komory a advokáti sú povinní plniť.

Revízná komisia považuje za vhodné informovať Vás pri tejto príležitosti podrobne i o svojej činnosti za uplynulé volebné obdobie.

Za členov RK boli na konferencii v júni 2007 zvolení títo advokáti a náhradníci: Bereseký, Bírošová, Botka, Bušová, Galanda, Husár, Majeríková, Smetana, Straka, Škrinár, Udvaros, Ježík.

Dr. Majeríková sa ešte pred prvým zasadnutím novozvoleného orgánu vzdala funkcie a Dr. Ježík pre dlhodobé ochorenie, ktoré bolo ukončené jeho vyčiarknutím zo zoznamu advokátov k 1. 1. 2010 sa zasadnutí od konca roku 2008 neúčastňoval. Za predsedu RK bol zvolený Dr. Smetana.

Na každé zasadnutie RK boli pozývaní členovia i náhradníci, aby sa nestalo, že v prípade nedostavenia sa niektorého riadneho člena RK na zasadnutie z dôvodu plnenia iných povinností by nebola RK uznášaniashopná. RK pracovala v tomto funkčnom období v zložení 9 členov a 1 náhradník.

Podľa zákona o advokácii ťažisko práce RK bolo v dvoch oblastiach:

1. dohliadaní na riadny výkon advokácie
2. kontrole plnenia uznesení konferencie advokátov a činnosti predsedníctva komory.

V prvej oblasti sa práca RK sústreďovala na preverenie dôvodnosti sťažností proti advokátom, keď sa na SAK obrátili klienti advokáta, protistrany jeho klientov, rôzne orgány a organizácie s výhradami voči postupu advokáta pri poskytovaní právnych služieb a obsahom sťažností alebo podnetov bolo tvrdené porušenie povinností advokáta.

RK bola povinná podľa § 3 Disciplinárneho poriadku SAK (v ďalšom texte „DP“) vykonať šetrenie o každom disciplinárnom previnení advokáta, o ktorom sa dozvedela, tzn.

prešetriť každú sťažnosť alebo podnet, ktoré boli zaslané Slovenskej advokátskej komore.

Podľa Organizačného poriadku SAK schváleného na konferencii v júni 2007 bolo vytvorené oddelenie sťažností, ktoré na základe pokynu RK malo pripravovať potrebné písomné podania a mal ho riadiť odborný pracovník s najmenej 10-ročnou advokátskou praxou.

Na základe stanoviska RK, že došlo k disciplinárnemu previneniu advokáta, malo oddelenie sťažností podľa § 2 ods. 3 DP do 30-tich dní zabezpečiť pre predsedu RK vypracovanie návrhu na začatie disciplinárneho konania.

Odborného pracovníka malo vymenovať Predsedníctvo SAK, ale dodnes táto úloha nie je splnená a oddelenie neradi odborný pracovník.

Návrhy na disciplinárne konanie z poverenia predsedu RK preto vyhotovovali jednotliví členovia RK podľa rozvrhu prijatého RK. Vypracovávali tiež ďalšie písomné podania, menovite odpovede sťažovateľom, ak bola sťažnosť nedôvodná a odložená a vyhotovovali aj listy advokátom, ak návrh nebol podaný, lebo porušenie povinnosti nedosiahlo intenzitu disciplinárneho previnenia a advokát bol iba upozornený na zistenú chybu a napomenutý za nesprávny postup podľa § 6 ods. 6 DP. Taktiež vypracovávali odvolania proti rozhodnutiam disciplinárnych senátov a vyjadrenia na odvolania disciplinárne obvinených advokátov.

Od dňa zvolenia, t. z. od 16. júna 2007 členovia RK

- v roku 2007 prešetrili 970 sťažností, a predseda RK podal 718 návrhov
- v roku 2008 prešetrili 390 sťažností a predseda RK podal 109 návrhov
- v roku 2009 prešetrili 474 sťažností a predseda RK podal 193 návrhov
- vo veciach, kde návrh nebol podaný vypracovali 1 043 listov odpovede sťažovateľom a 54 napomenutí advokátom.

Pri prešetrovaní sťažností bol zistený najväčší počet najzávažnejších porušení povinností advokátov v tom, že advokát klienta neinformoval riadne o termíne pojednávania, o doručení rozhodnutia, nepodal včas odvolanie, nedoručil právoplatné rozhodnutie klientovi, nepodal návrh na začatie konania, nezaplatil súdny poplatok. Nesprávny postup v mnohých prípadoch viedol k spôsobeniu škody klientovi.

Z obsahu týchto sťažností je zistiteľné, že u advokátov je bežné po skončení zastupovania nevyúčtovať prijaté predavky, nepoukázať klientovi priznanú náhradu trov konania. Advokáti často nevrátia klientovi doklady, ktoré prevzali od klienta alebo ktoré im boli počas zastupovania doručené a to i napriek požiadavke klienta. Často nesplnia tieto povinnosti – najmä poukázanie prisúdenej a prevzatej náhrady trov konania klientovi – ani potom, čo sú právoplatným rozsudkom súdu k tejto povinnosti zaviazaní.

RK zistila, že mnohí advokáti za úkony právnych služieb považujú i také činnosti, ktoré vyhláška Ministerstva spravodlivosti SR vôbec nepozná, že nemajú žiadnu preukázateľnú dokumentáciu o tom, či riadne a včas informovali

klienta, ako postupujú pri vybavovaní vecí a či klienta oboznámili s písomnosťami, ktoré dostali alebo odosielali ak súvisia s vecou, v ktorej klienta zastupujú, tak, ako im to ukladá § 6 písm. a) a b) Advokátskeho poriadku.

Neboli zriedkavé prípady, keď ustanovení advokáti v trestných veciach nenavštívili klienta vo väzbe a rozhovor s nim vykonali iba tesne pred pojednávaním v prítomnosti tretích osôb. Boli podané sťažnosti proti advokátom, ktorí pri svojich písomných alebo ústnych prejavoch používali výrazy a argumenty neadekvátne svojmu postaveniu, a ktorí nedodržali ustanovenie § 21 zákona o advokácii o povinnosti odmietnuť zastupovanie v kolíznych prípadoch.

Po doručení sťažnosti RK advokáta informovala o obsahu a požiadala ho o písomné vyjadrenie, čo patrí medzi zákonné povinnosti advokáta. Je poľutovania hodné, že mnoho advokátov si ani túto základnú povinnosť nesplnilo, hoci je zakotvená v § 28 ods. 4 Zákona o advokácii a jej porušenie znamená disciplinárne previnenie. V týchto prípadoch RK bola nútená vychádzať iba z údajov sťažovateľa a považovať ich za pravdivé, keďže opak advokát neuviedol.

V druhej oblasti RK musela *ex lege* venovať svoju pozornosť aj sledovaniu dôsledného dodržiavania

- a) uznesenia konferencie o príspevku na činnosť SAK,
- b) uznesenia konferencie o príspevku do sociálneho fondu.

Dôvod zvýšenej pozornosti RK v tejto oblasti väzí v správe o činnosti Predsedníctva SAK prednesenej na konferencii v júni 2007, keď sa konštatovalo, že pohľadávky voči advokátom z titulu neplnenia príspevkovej povinnosti, platieb poistného a vzdelávania dosiahli k 30. 6. 2007 výšku 6 675 000 Sk.

Z dôvodu nezaplatenia príspevku na činnosť komory Predsedníctvo SAK nepostupovalo dôsledne podľa § 7 ods. 1 písm. f) Zákona o advokácii a advokátov, ktorí nemali zaplatené príspevky na činnosť za roky 2004, 2005 a 2006 zo zoznamu advokátov nevyčiarklo. Kancelária komory, hoci advokáti boli v omeškaní so zaplatením príspevku na činnosť SAK o viac ako 6 mesiacov, ani nevyzvala na zaplatenie nedoplatkov, pokút, úrokov z omeškania, i keď povinnosti platiť pokuty a úroky z omeškania uznesenia konferencie z roku 2004 ukladali.

RK v období po skončení konferencie zistila, že príspevok na činnosť komory a príspevok do sociálneho fondu na rok 2007 nezaplatilo v lehote určenej uzneseniami konferencie advokátov viac ako 655 advokátov a pohľadávka SAK voči advokátom z tohto titulu dosiahla k 30. 11. 2007 výšku 2 973 953 Sk.

Podľa oboch uznesení konferencie nezaplatenie príspevku do určeného termínu bez vážneho dôvodu je závažným porušením povinnosti advokáta.

Podľa § 56 ods. 1 Zákona o advokácii je zavinené porušenie povinnosti vyplývajúcej zo zákona alebo predpisu komory disciplinárnym previnením advokáta.

Podľa § 29 Zákona o advokácii advokát je povinný riadne a včas platiť príspevok na činnosť komory a vykonávať ďalšie

platby určené predpisom komory, uznesením konferencie advokátov, prípadne predsedníctvom komory.

Ak príspevok na činnosť SAK nie je zaplatený do troch mesiacov od jeho splatnosti, je nesplnenie príspevkovej povinnosti podľa § 3 ods. 3 uznesenia dôvodom na začatie disciplinárneho konania.

Ak príspevok do sociálneho fondu nie je zaplatený do jedného mesiaca od jeho splatnosti, je nesplnenie príspevkovej povinnosti podľa § 4 ods. 6 uznesenia dôvodom na začatie disciplinárneho konania.

Podľa § 58 ods. 2 Zákona o advokácii návrh na začatie disciplinárneho konania možno podať do šiestich mesiacov odo dňa, keď sa navrhovateľ – predseda revíznej komisie dozvedel o disciplinárnom previnení.

Vzhľadom na vysoký počet pohľadávok voči advokátom, plynutie subjektívnej premlčacej doby 6 mesiacov, neexistenciu informácie o tom, že advokát, ktorý si svoje povinnosti nesplnil včas mal preto vážne dôvody (advokát má možnosť požiadať predsedníctvo SAK o zníženie, odpustenie alebo predĺženie termínu splatnosti príspevku na činnosť podľa § 4 uznesenia, čo však RK v prípadoch advokátov, ktorí nemali zaplatené príspevky, podľa údajov ekonomického odboru nezistila), ako i vzhľadom na znenie § 3 DP, bol predseda RK podľa § 5 ods. 1 DP – po zistení revíznej komisie, že sa advokáti dopustili disciplinárneho previnenia – povinný podať návrh na začatie disciplinárneho konania vo všetkých prípadoch, v ktorých ekonomický odbor oznámil, že advokát do 1 mesiaca resp. 3 mesiacov odo dňa splatnosti, ktorým je 30. apríl bežného roku, úhradu nepreviedol.

Podanie 655 návrhov na začatie disciplinárneho konania vzbudilo v radoch advokátov, ktorí boli disciplinárne obvinení, neprávom značnú nevôľu.

Na disciplinárnych pojednávaniach sa advokáti väčšinou bránili tým, že na tieto svoje povinnosti zabudli, tvrdili, že pochybili ich administratívne sily, niektorí argumentovali tým, že im nebola zaslaná z ekonomického odboru SAK faktúra prípadne zloženka, že neboli vyzvaní doporučeným listom na úhradu, že dali príkaz na úhradu, ale na účte nemali dostatok finančných prostriedkov a banka platbu nezrealizovala, čo si nevšimli, že administratívna sila napísala nesprávne číslo účtu SAK, a platba bola vrátená ako nerealizovaná a pod.

Niektorí s poukazom na to, že po doručení listu, ktorým ich kancelária komory vyzvala na zaplatenie s poučením, že ak príspevok nezaplatia do 1 mesiaca budú podľa § 7 ods. 1 písm. f) Zákona advokácii vyčiarknuti zo zoznamu advokátov dodatočne platbu poukázali, žiadali, aby boli oslobodení alebo aby sa disciplinárne konanie zastavilo.

Disciplinárne senáty v súlade s platnými predpismi konštatovali, že disciplinárneho previnenia sa advokát dopustil. Ak advokát ku dňu disciplinárneho pojednávania vykonal úhradu všetkých povinných platieb, vrátane pokuty resp. úroku z omeškania vo výške určenej vyššie cit. uzneseniami konferencie advokátov, na návrh RK disciplinárny senát upustil od uloženia disciplinárneho opatrenia a advokát bol

zaviazaný uhradiť iba paušálne náklady disciplinárneho konania, ako určuje § 57 ods. 5 Zákona o advokácii a § 41 ods. 2 DP.

Výsledky disciplinárnych konaní okrem splnenia účelu upozorniť v konkrétnom konaní advokáta na plnenie jeho povinností a dôsledky neplnenia, splnili i ďalší, z pohľadu RK nemenej dôležitý účel.

RK a disciplinárne senáty pri prerokovaní návrhov zistili, že v mnohých prípadoch ekonomický odbor nemal precíznú evidenciu platieb, resp. že platby advokátov, ktoré nemali uvedený správny variabilný symbol alebo platba bola pokúšaná na iné číslo účtu, než na ktorý sa mala hradiť platba na jednotlivé príspevky, sa nedohľadali a vykazovali ako pohľadávky voči advokátom. Zistili, že platba advokáta zaplatená v roku 2007 ekonomický odbor zaúčtoval na pohľadávky advokáta z rokov minulých (a advokátovi o tom nebolo zaslané oznámenie, takže bol presvedčený, že za rok 2007 má všetky povinnosti splnené) a pritom sa mu za rok 2007 vykazovalo nezaplatenie príspevku, čo mohlo viesť k jeho vyčiarknutiu.

Zistilo sa, že ekonomický odbor nemal presnú evidenciu o advokátoch, ktorí mali odložený termín splatnosti príspevkov, prípadne ktorí mali príspevok odpustený.

V takýchto prípadoch, keď RK vyššie uvedené skutočnosti z vyjadrenia advokáta zistila, návrh vzala späť.

Mnohí advokáti až na ústnych pojednávaniach uviedli a preukázali, že príspevok na činnosť nezaplatili pre vážne dôvody, ochorenie, rodinné problémy a pod., no opomenuli postupovať podľa § 4 uznesenia konferencie a požiadať o odpustenie príspevku Predsedníctvo SAK.

Vo všetkých takýchto prípadoch RK po preukázaní tvrdených skutočností navrhla disciplinárnym senátom konštatovať, že nedošlo k závažnému porušeniu povinností pre vážne dôvody na strane advokáta a s poukazom na ust. § 3 ods. 2 resp. § 4 ods. 5 uznesení navrhla advokáta oslobodiť.

Všetky poznatky – najmä so zreteľom na zábudlivosť advokátov – boli vyhodnotené RK tak, že advokátov treba písomne upozorniť na plnenie svojich povinností. Kancelária komory preto advokátov, ktorí boli s platbami v omeškaní, v roku 2008 a 2009 dvakrát písomne upozornila.

RK opakovane upozorňovala ekonomický odbor i na správny postup pri započítavaní platieb na pohľadávky, vypracovala „Usmernenie pre započítavanie platieb“ a postúpila ho v júli 2009 Predsedníctvu SAK za účelom prijatia záväžného predpisu postupu pre ekonomický odbor pri započítavaní platieb. V usmernení bol kladený dôraz najmä na to, aby ekonomický odbor starostlivo zisťoval, aký účel platby advokát uviedol a o započítaní platby na minulé nedoplatky advokáta písomne informoval. Na zasadnutí Predsedníctva SAK dňa 16. 4. 2010 bolo dopracované „Usmernenie“ schválené.

V dôsledku vyššie opísaných krokov v roku 2008 boli pohľadávky SAK voči advokátom z titulu neuhradenia príspevku na činnosť k 30. 11. vo výške 766 183 Sk, v roku 2009 vo výške 14 263 eur a z titulu neuhradenia príspevku na sociálny fond k 30. 11. v roku 2008 vo výške 85 329 Sk, v roku

2009 vo výške 1 621 eur. Možno konštatovať, že sa platobná disciplína advokátov zvýšila.

Prispelo k tomu v tomto období už nepochybne aj úsilie Predsedníctva SAK, ktoré razantnejšie pristupovalo k vyčiarknutiu advokátov, ktorí si svoje povinnosti – úhradu príspevku na činnosť a úhradu poistného – nespĺnili.

Ako bolo uvedené vyššie, niektorí advokáti prijímali postup revízejnej komisie na podávanie disciplinárnych návrhov neprávom s nevôľou, väčší bol však počet tých, ktorí považovali za správne, že sa ich pochybenie riešilo na pôde komory a nie návrhom na vydanie platobného rozkazu (čo najmä v menších okresoch nevytvára dobrý dojem o advokátovi) alebo vyčiarknutím zo zoznamu advokátov. Mnohí si uvedomili, že budú musieť venovať väčšiu pozornosť kontrole svojich pracovníkov, lebo opomenutie zaplatiť príspevok je možné doriešiť na pôde komory, no napr. opomenutie zaplatiť súdny poplatok a v dôsledku toho zastavenie súdneho konania (čo je tiež častým predmetom sťažností na advokáta) môže znamenať vznik povinnosti nahradiť škodu v nemalej výške.

Väčšina výhrad advokátov sa vzťahovala na výšku trov disciplinárneho konania, ktoré bol advokát zaviazaný zaplatiť. K tejto výhrade treba uviesť, že pre disciplinárne senáty platí § 57 ods. 5 Zákona o advokácii a tento nie je možné bez novely zákona zmeniť.

Okrem vyššie popísaných aktivít členovia RK zastupovali predsedu RK na disciplinárnych pojednávaniach, ktoré boli vytýčené v roku 2008 v 563 veciach, v roku 2009 v 364 veciach a do 20. 4. 2010 v 107 veciach.

Predsa RK alebo v jeho neprítomnosti poverený člen RK sa zúčastňovali na zasadnutí predsedníctva SAK, ktoré sa konalo každý mesiac a zastupovali i na odvolacích pojednávaniach.

Činnosť RK bola zameraná i na ďalšie oblasti, spomenieme iba príkladom – uznesenia predsedníctva SAK boli posúdené a v prípade ak RK považovala za potrebné vykonať úpravu, písomne predsedníctvu predložila návrh, kontrolovala plnenie nájomných zmlúv, členovia RK sa zúčastnili na seminároch advokátskych koncipientov s prednáškami o etike, hodnotili úroveň seminárov a disciplínu advokátskych koncipientov na prednáškach, vykonali stretnutie v advokátskych kanceláriách zamestnávajúcich väčší počet advokátskych koncipientov, pravidelne sa zameriavali na kontrolu činnosti ekonomického odboru.

Podľa poznatkov členov RK získaných počas trvania ich funkčného obdobia by mali pre novozvolené orgány SAK vyplývať úlohy, na ktorých splnenie by mala konferencia zaviazat a to:

- na prípravu novelizácie zákona o advokácii (zvýšenie počtu členov orgánov SAK a ich prípadného doplnenia za situácie, že počet členov orgánov SAK sa zníži pod stanovený počet a vytvorenie odvolacích disciplinárnych senátov),
- na uzavretie pracovnej alebo mandátnej zmluvy s advokátom na sťažnostné oddelenie do 31. 12. 2010,

- na uzavretie pracovnej alebo mandátnej zmluvy s advokátom na disciplinárne oddelenie do 31. 12. 2010,
- na vypracovanie predpisu komory definujúceho vedenie primeranej dokumentácie advokátmi do 31. 12. 2010 (§ 29 ods. 4 zákona o advokácii ukladá advokátovi viesť primeranú dokumentáciu, pričom podrobnosti má určiť predpis komory. Predpis komory nie je doteraz Predsedníctvom SAK prijatý. Advokáti sa pri prešetroaní sťažností bránia tým, že žiadny predpis im napríklad neukladá povinnosť dokedy majú vykonávať vyúčtovanie, dokedy majú vrátiť preplatok klientovi, dokedy majú uschovávať a či vôbec doklady o tom, že plnili svoju povinnosť podľa § 6 Advokátskeho poriadku, kedy môžu spis skartovať po skončení veci, a pod.),
- na uloženie povinnosti tajomníkovi SAK predložiť po obdržaní každý podnet revíznej alebo disciplinárnej komisie na najbližšie zasadnutie PSAK (Usmernenie pre ekonomické oddelenie, ktoré RK predložila 30. júla 2009 bolo predložené na rokovanie Predsedníctva 16. 4. 2010, ako i návrh na vytvorenie registra disciplinárnych opatrení bol Predsedníctvu predložený rovnako oneskorene.),
- na uloženie povinnosti ekonomickému odboru
 - do 30. 6. bežného roka zaslať každému advokátovi, ktorý nezaplatil príspevok do SF upomienku s lehotou dodatočného plnenia 15 dní,
 - do 30. 9. bežného roka zaslať každému advokátovi, ktorý nezaplatil príspevok na činnosť,
 - SAK upomienku s lehotou dodatočného plnenia 15 dní,
 - do 15. 10. bežného roka predložiť revíznej komisii menný zoznam advokátov, ktorí niektorý z príspevkov nezaplatili,
 - zväziť zrušenie povinnosti platiť poplatok za vystavenie potvrdení SAK, ktoré advokát potrebuje z rôznych dôvodov preukazovať.

Činnosť člena RK je veľmi časovo náročná a preto každý, kto bude kandidovať za jeho člena, si musí byť vedomý, že tejto práci bude musieť venovať veľa zo svojho pracovného i voľného času.

Stavovské predpisy musíme všetci dodržiavať – ich porušenie je disciplinárnym previnením, ktoré Predsedníctvo SAK a RK SAK nemôže tolerovať.

Nároky na prácu advokáta sú stále vyššie – odzrkadlilo sa to v poslednej novele Zákona o advokácii – kde sa advokátovi ukladá poskytovať právne služby s odbornou starostlivosťou – pričom posúdenie úrovne odbornej starostlivosti zveril zákonodarcu do rúk súdu.

A nakoniec – zvolili sme si toto povolanie a je našou povinnosťou byť advokátom v tom najplnšom zmysle tohto slova – *ad vocatus* – privolaný tým, kto pomoc potrebuje, a poskytnúť ju podľa našich schopností a vedomostí čo najlepšie.

Revízná komisia SAK

Výňatok zo správy o činnosti SAK v ekonomickej oblasti

Čo sa týka činnosti ekonomického a hospodárskeho odboru komory, predsedníctvo komory rozhodlo o ročnom overovaní účtovnej závierky auditormi. Prvýkrát bol vykonaný audit vedenia účtovnej evidencie za rok 2005 po zmene v pozícii tajomníka. Výsledky auditu o previerke vedenia účtovnej evidencie na prelome rokov 2005 a 2006 odhalili zásadné nedostatky vo vedení účtovníctva SAK. Okrem iného bolo zistené, že počiatočné stavy na jednotlivých syntetických účtoch nie sú podložené dokladovými inventúrami k 31. 12. 2004. Nezrovnalosti vznikli aj pri zlúčení Slovenskej advokátskej komory a Slovenskej komory komerčných právnikov. Z uvedeného dôvodu nebolo možné hovoriť o dodržaní bilančnej kontinuity. Tieto nedostatky mali za následok zanedbanie riadneho vedenia účtovníctva, v dôsledku čoho došlo k nárastu a následne nevymáhaniu pohľadávok voči advokátom (z titulu neplatenia príspevku na činnosť komory, príspevku do sociálneho fondu a poisťného) aj voči tretím osobám (z titulu neplatenia nájomného za prenajaté priestory).

Po reštrukturalizácii ekonomického oddelenia bolo potrebné znova inventarizovať pohľadávky za minulé obdobia, čo bolo mimoriadne pracné a nezaručovalo správne vyčíslenie výšky pohľadávok. Zároveň bolo potrebné implementovať nový systém ekonomickej evidencie tak, aby v budúcnosti boli k dispozícii správne účtovné výstupy. Už v prvom roku zavedenia nového systému boli predsedníctvu SAK k dispozícii pravidelné podrobné ekonomické reporty o vývoji hospodárenia SAK na štvrťročnej báze, ktoré sa následne prispôbovali potrebám komory až do súčasnej formy, ktorá od 2. štvrťroka 2009 obsahuje úplnú ekonomickú správu obsahujúcu podrobné informácie o vývoji hospodárenia jednotlivých aktivít SAK a aj platobnej disciplíny vzťahujúcej sa ku každej z týchto aktivít. Od roku 2007 sú k dispozícii rovnako účtovné výstupy, ktoré boli overené inventúrou a potvrdené auditormi a teda je k dispozícii presný stav pohľadávok a záväzkov komory a teda aj správny podklad na ich vymáhanie. Napriek tomu nedostatky z predchádzajúcich rokov ovplyvňujú až do dnešného dňa účtovníctvo a to v tom zmysle, že na účty SAK sú pripisované platby vzťahujúce sa k minulým obdobiam, ku ktorým z dôvodu nesprávnej a neúplnej evidencie nie je účtovný a ekonomický podklad. Následné dohľadávanie je časovo mimoriadne náročné.

Vo vzťahu k vymáhaniu pohľadávok boli už v priebehu mesiacov december 2006 a január 2007 na základe zoznamov zostavených podľa údajov v účtovnej evidencii dlžníci z nedoplatkov za roky 2003 až 2005 vyzvaní na úhradu príspevkov a poistného. Advokáti, ktorí nezaplatili nedoplatky na základe výzvy, boli žalovaní súdnou cestou.

V priebehu roku 2007 boli vykonávané kontroly jednotlivých poplatkov späť za roky 2003, 2004 a 2005, zisťované skutočnosti zo zasielaných dokladov o úhrade poplatkov od advokátov a následne realizované úpravy výšky príspevkov týkajúcich sa konkrétneho advokáta. Dňa 15. 11. 2007 rozposlal ekonomický odbor 642 doporučených výziev na úhradu príspevku na činnosť SAK a príspevku do sociálneho fondu za rok 2007 spolu s vyčíslením pokuty a penálov z omeškania. Revízná komisia si vyžiadala zoznam nezaplatených poplatkov a hneď v novembri 2007 podala návrhy na začatie disciplinárneho konania. Je potrebné zdôrazniť, že návrhy na začatie disciplinárneho konania sa uskutočnili bez ustálenia skutkového stavu nakoľko v priebehu roka 2007 sa významná časť platieb pripisovaných na účty komory vzťahovala k predchádzajúcim obdobiam, ku ktorým vďaka nesprávnej a neúplnej evidencii nebol riadny účtovný a ekonomický podklad. Advokáti, ktorým bola doručená výzva na zaplatenie príspevku na činnosť SAK a príspevku do sociálneho fondu sa obracali na ekonomický odbor s oznámením o doplatení povinných príspevkov a so žiadosťou o zastavenie disciplinárneho konania. V prípade nezrovnalostí s platbami boli úhrady povinných príspevkov dohľadane na základe podkladov zaslaných advokátmi a doriešené aj účtovne v evidencii komory. Sú známe prípady, kedy ekonomický odbor ešte v novembri 2007 oznámil chybné zaúčtovanie príspevku na činnosť SAK inému advokátovi. Napriek tomu disciplinárny senát zastavil disciplinárne konanie voči danému advokátovi až vo februári 2009.

Po doručení výziev z ekonomického odboru advokátom boli dlžné príspevky zaplatené, prípadne sa v spolupráci s advokátmi riešili nezrovnalosti vyplývajúce z nesprávneho zaúčtovania platby, či už z dôvodu nesprávneho variabilného symbolu, nesprávneho bankového účtu, príp. nesprávnej výšky sumy príspevku.

K 31. 1. 2008 bol stav pohľadávok za nezaplatený príspevok na činnosť SAK a príspevok do sociálneho fondu za rok 2007 vo výške 595 000 Sk. Počet advokátov, ktorí nezaplatili príspevok na činnosť SAK a príspevok do sociálneho fondu za rok 2007 sa k 31. 1. 2008 znížil na 127. Predsedníctvo SAK na zasadnutí dňa 12. 6. 2008 vyčiarklo v súlade s § 7 ods. 1 písm. f zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov zo zoznamu advokátov 64 advokátov.

V roku 2007 sa okrem bežnej účtovnej evidencie museli vyhľadávať platby advokátov z predchádzajúcich rokov týkajúce sa návrhov na vydanie platobných rozkazov za nezaplatenie povinných príspevkov za roky 2003, 2004 a 2005, čoho následkom bolo zvýšenie počtu zamestnancov ekonomického odboru. Pre problémy s nesprávnym softvéro-

vým zaúčtovaním bol vo februári 2008 zmenený účtovný program. Stále prebiehajúce disciplinárne konania od novembra 2007 zaťažovali ekonomický odbor nad rámec bežnej činnosti prostredníctvom revíznej komisie, ktorá si žiadala informácie o dátume a zaplatených sumách povinných poplatkov za dva roky často aj pre 30 advokátov na jedno pojednávanie. Z objektívnych vyššie uvedených dôvodov začal ekonomický odbor oznamovať započítanie platieb na úhradu starších pohľadávok až od januára 2008.

V súvislosti s podaním disciplinárnych návrhov v počte 655 vrástli komore pohľadávky za nezaplatené trovy a pokuty disciplinárneho konania. K 31. 12. 2009 dosiahli pohľadávky za nezaplatené trovy a pokuty disciplinárneho konania za rok 2008 výšku 37 104 eur. Pravdepodobnosť, že aj tieto pohľadávky sa budú v blízkej budúcnosti vymáhať návrhom na vydanie platobného rozkazu je vysoká, čím sa náklady na vymáhanie pohľadávok znova zvýšia. K týmto nákladom je dôležité pripomenúť, že v súvislosti so zvýšeným počtom disciplinárnych návrhov vzrástli aj náklady na stratu času a cestovné členom revíznej komisie a členom disciplinárnej komisie.

Po skúsenostiach s negatívnymi reakciami advokátov na doručenie výzvy na úhradu príspevku na činnosť SAK a príspevku do sociálneho fondu začal ekonomický odbor v roku 2008 posilať výzvy na úhradu nedoplatkov dvakrát ročne, prvýkrát v júli a druhýkrát v novembri daného roku.

Na záver si dovoľím poukázať na skutočnosť, že predpokladom dosiahnutia zlepšenia je možnosť vychádzať zo spoľahlivých podkladov, ktoré sa v riadnej evidencii vytvárajú počas niekoľkých rokov. Je potrebné zdôrazniť, že v minulom období, teda v rokoch 2004 až 2006 nemožno považovať takú evidenciu za riadnu a práve preto, nakoľko bolo potrebné pristúpiť k riešeniu (vymáhaniu) povinných platieb advokátov, ako podklad na vymáhanie pohľadávok slúžila evidencia, ktorá nebola bez chýb. Je však potrebné zdôrazniť, že kancelária SAK a najmä jej ekonomický a hospodársky odbor vyvinuli vysoké úsilie smerujúce k maximálnej kvalite tejto evidencie pri dohľadávaní údajov za roky 2004 až 2006. Ak sa pri odstraňovaní nedostatkov z minulého obdobia vyskytli určité problémy, tak je potrebné dotknutým advokátom sa ospravedlniť. Pri tom je však zároveň potrebné porovnať počet jednotlivých nezaplatených a následne úspešne vymožených pohľadávok s počtom tých prípadov, v ktorých vznikli určité nezrovnalosti. Možno konštatovať, že určite došlo k systémovému zlepšeniu vo veci platobnej disciplíny advokátov a teda že pohľadávky SAK sú riadne vyčíslené a následne aj úspešne vymáhané, k čomu prispelo spoločné úsilie orgánov SAK, Revíznou komisiu SAK nevynímajúc a odborných útvarov Kancelárie SAK.

JUDr. Ľubomír Hreždovič
podpredseda SAK pre ekonomiku

Bulletin advokacie prináša

Vyberáme z čísla 3/2010 českého *Bulletinu advokacie*

V úvodníku *Len taláry to nevyriešia, ale...* sa podpredseda ČAK JUDr. A. Mokřý zamýšľa nad poslaním talára ako stavovského odevu advokáta v zákonom stanovených súdnych konaniach. Napriek rozdielnosti a rozpornosti pohľadov na túto otázku vyjadruje svoj súhlasný názor s ich opätovným zavedením. Poukazuje tiež na pozitívne príklady zo zahraničia. Zavedenie talárov nepovažuje však za všeliak na rozsah a šírku problémov, ktoré v českom práve existujú. Chce to iné prístupy a nástroje, taláre to všetko nevyriešia, konštatuje autor. Podrobnosti o tom, ako má talár vyzerať (dizajn a pod) sa uvádzajú v aktualitách čísla.

Rubrika aktualít prináša ďalej náčrt možného modelu budúcej správy súdnictva určený na diskusiu a pripomienky advokátov. Reaguje na skutočnosť, že doterajší model správy súdnictva sa vyčerpá a potrebuje transformáciu a skvalitnenie fungovania súdneho systému. V európskom kontexte je už takmer ojedinelý a v posledných rokoch bol predmetom širšej kritiky na domácej i medzinárodnej úrovni.

Anonsuje sa XVIII. konferencia Karlovarské právnické dni 17. – 18. 6. 2010 v hoteli Thermal v Karlových Varoch, ktorej partnerom je ČAK. Pripojený je aj program podujatia.

Číslo zároveň prináša prehľad domácej judikatúry (napríklad taláre advokátov) a judikatúry ESD, odbornej literatúry na knižnom trhu (napr. Dejiny advokácie) a vybraného obsahu *Bulletinu slovenskej advokácie* č. 1–2/2010. Informuje o februárovom rokovaní Predstavenstva ČAK a rozhodovaní disciplinárnych orgánov komory. Publikuje súhrn JUDr. K. Čermáka *Na mediálnej seanci*, prináša správy a zaujímavosti o aktivitách českej advokácie a o dianí v oblasti európskeho práva.

Z právnej teórie a praxe poukazujeme na tieto príspevky:

Mgr. Michal Čermák,
vedúci oddelenia v Kancelárii verejného ochrancu práv
Mgr. Jana Kvasnicová, zástupkyňa vedúceho oddelenia
Niekoľko poznámok

k českému antidiskriminačnému právu

Zásada zákazu diskriminácie je štandardným právom zakotveným v dokumentoch kodifikujúcich ľudské práva. Autori sa zaoberajú prameňmi európskeho práva týkajúceho sa zákazu diskriminácie a aspektmi českého antidiskriminačného zákona č. 198/2009 Sb., vrátane súvisiacich procesných otázok. Vo vzťahu k ostatným normám antidiskriminačného charakteru má zákon postavenie všeobecného predpisu (*lex generalis*). Poukazuje sa na vzťah antidiskrimi-

načného zákona k Občianskemu zákonníku. Osobitnú pozornosť autori venujú pôsobnosti a právomoci verejného ochrancu práv vo veciach diskriminácie. Najdôležitejším prvkom sa javí metodická pomoc ombudsmana obetiam diskriminácie pri podávaní návrhov na začatie konania z dôvodov diskriminácie. V tomto smere je aktuálna spolupráca aj s ČAK. V niektorých sporoch o diskriminácii sa uplatňuje odlišný princíp dokazovania s eventualitou presunu dôkazného bremena. V závere state autori uvažujú o možnosti využitia presunu dôkazného bremena tak v civilnom ako aj v správnom súdnictve.

Mgr. Bořivoj Líbal, *advokátsky koncipient*
JUDr. Radek Malenovský, *asistent sudcu ÚS ČR*

Menšia úvaha ohľadne § 68a Obchodného zákonníka

V rámci právnych previerok obchodných spoločností sa často ukáže, že spoločenská zmluva, resp. zakladateľská listina, na základe ktorých došlo k zápisu spoločnosti do obchodného registra neobsahujú zákonom vyžadované náležitosti alebo nie sú vyhotovené v predpísanej forme.

Autori rozoberajú súvisiacu problematiku (vyhlásenie spoločnosti súdom za neplatnú a pod.) z hľadiska § 68a a § 68 ods. 7 Obchodného zákonníka. Podmienkou súdneho rozhodovania o neplatnosti spoločnosti je, aby príčina v čase rozhodovania súdu trvala, argumentujú autori.

JUDr. Daniel Ševčík, PhD.
advokát, prezident Asociácie insolvenčných správco, člen odbornej sekcie ČAK pre insolvenčné právo a člen skúšobnej komisie MS ČR pre ústne skúšky insolvenčných správco

Apendix insolvenčného zákona – povinnosť veriteľov platiť do majetkovej podstaty v závislosti od výsledku prieskumu prihlášok

Nové chápanie úpadku v českom práve si o. i. kladie za cieľ posilniť práva veriteľov a na tento účel vytvoriť vhodné podmienky a nástroje (zákon č. 182/2006 Sb. v znení noviel). Sledovaný zámer, podľa názoru autora, sa však celkom nezaplnil. Novelizačná úprava platná od roku 2010 priniesla totiž rad interpretačných a aplikačných problémov, osobitne pre súdy aj samotných veriteľov.

Predmetom autorovej kritiky je najmä § 179 a jeho úprava týkajúca sa zabezpečených veriteľov. Autor nevidí žiadny hmotnoprávny titul na ustanovené plnenie a dikciu § 178 až § 182 insolvenčného zákona považuje za protiústavnú. Navrhuje buď legislatívne riešenie alebo predloženie veci ústavnému súdu. Z pohľadu konzumentov právnych noriem ide o predpis nelogický a nespravodlivý. Represívna konštrukcia § 178–182 insolvenčného zákona smeruje totiž proti zásadám, na ktorých má zákon spočívať, dôvodí autor.

Mgr. Zuzana Valoušková, *advokátka*
Významná novela zákona o verejných zákazkách a koncesného zákona.

Dňa 1. januára 2010 nadobudla v ČR účinnosť novela zákona o verejných zákazkách a koncesného zákona. Hlavným cieľom je transpozícia zmien európskych prieskumných

smerníc (č. 66/2007 ES) do českého práva, zvýšenie transparentnosti pri zadávaní verejných zákaziek a posilnenie účinnosti prieskumného konania.

Príspevok uvádza prehľad najdôležitejších zmien, ktoré novela prináša pre prax, najmä z hľadiska dodávateľov; napríklad trest zákazu plnenia verejných zákaziek dodávateľom, ktorí sa dopustili podvodného konania, zákaz plnenia už uzavretých zmlúv, neplatnosť zmlúv a pod.

Autorka signalizuje ďalšiu novelizáciu zákona v r. 2011. Mala by riešiť niektoré otázky, na ktoré sa pri terajšej novelizácii nevzal zreteľ.

Mgr. Martin Machač, *advokátsky koncipient*

Vyporiadanie podielového spoluvlastníctva súdom rozdelením budovy na jednotky v kontexte judikatúry Najvyššieho súdu

Príspevok je zameraný na problematiku zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva bytového domu súdom rozdelením nehnuteľnosti na jednotky podľa §5 ods. 2 zákona č. 72/1994 Sb. Autor posudzuje problematiku v súvislosti s príslušnou judikatúrou Najvyššieho súdu ČR (napr. rozhodnutie NS č. 22 Cdo 2568/2003, č. 22 Cdo 559/2004, č. 22 Cdo 425/2007 a č. 22 Cdo 3242/2007).

Do úvahy prichádza len delenie vertikálne a nie horizontálne. Judikatúra k otázkam reálneho rozdelenia budovy sa zatiaľ len formuje a podľa autora ju nemožno považovať za ustálenú.

JUDr. Jiří Straka, Mgr. Ján Zimmer, *písmoznalec*
doc. JUDr. Ján Chmelík, PhD., *písmoznalec*

Interpretácia pravdepodobnostných záverov písomoznateľského skúmania

Istota a objektivita záverov znaleckého posudku je závislá od radu znaleckých faktorov, z ktorých najdôležitejším je úplnosť vstupných informácií a ich validita.

Popri nerozhodných a kategorických záveroch znaleckých posudkov používajú znalci tiež závery pravdepodobnostné. Vzhľadom na to, že prax ich používania nie je ustálená a navyše tu často dochádza aj k mylným interpretáciám, pokúšajú sa autori túto problematiku dôkladnejšie posúdiť a rozobrať. Analyzujú rozdiely medzi kvantitatívnou a kvalitatívnou pravdepodobnosťou a zameriavajú sa na rôzne druhy a stupne pravdepodobnostných záverov, ich interpretáciu a pod. Vychádzajú z premisy, že presne vyjadrená hranica medzi pravdepodobnosťou a istotou neexistuje. V písomoznateľskom skúmaní je v ČR najrozšírenejšie používanie troch stupňov pravdepodobnosti:

- vysoká pravdepodobnosť,
- stredná pravdepodobnosť,
- nízka pravdepodobnosť.

Názory na počet stupňov, ktoré by sa v pravdepodobnostných záveroch mali používať, sa však rôznia.

Spracoval: **JUDr. Juraj Ďurovčík**
kancelária SAK

NEPREHLIADNITE!

Slovenská advokátska komora ponúka advokátom v rámci sprievodných podujatí **Konferencie advokátov** 17. júna 2010

baletné predstavenie KyTime

V snahe spropagovať kultúrne podujatie Vám prinášame krátke informácie o predstavení. Choreografie a réžie sa zhostili významné baletné osobnosti **Jiří Kylián, Mário Radačovský a Lukáš Timulák**. Samotný program je venovaný svetoznámemu choreografovi českého pôvodu Jiřímu Kyliánovi. Dve choreografie pochádzajú priamo z dielne majstra, ďalšie tri sú z tvorby jeho „zverencov“, bývalých tanečníkov *Nederlands Dans Theater* a dnes renomovaných choreografov inšpirovaných jeho tvorbou. Jiří Kylián patrí (slovami jeho kolegov) bezpochyby medzi géniov svetovej choreografie. Baletný súbor SND je jedným z mála na svete, ktoré majú možnosť tancovať jeho slávnu choreografiu *Un Ballo*.

Príďte si vychutnať klenot moderného baletu aj Vy v predvečer oficiálneho rokovania v príjemnej atmosfére budovy Slovenského národného divadla na novootvorenom dunajskom nábreží. Po predstavení baletu sa uskutoční koktejl, na ktorý sú všetci prítomní advokáti srdečne pozvaní.

Bližšie informácie Vám poskytne kancelária Slovenskej advokátskej komory
(Katarína Marečková, Tel: 02/529 61 236, e-mail: mareckova@sak.sk)

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Elektronický podpis a jeho aplikácia v praxi

Malý sprievodca predpismi informačnej spoločnosti

doc. JUDr. Daniela Gregušová, CSc.

Mgr. Zuzana Halásová

Úvod

Súčasná informačná spoločnosť a mnohé právne problémy s ňou súvisiace sú už síce pomerne dobre legislatívne upravené, naďalej však pretrvávajú nedostatok informácií, ktoré by subjekty (najmä občanov) usmernili a viac podnietili na využívanie už existujúcich služieb, na zrýchlenie a v konečnom dôsledku aj uľahčenie administratívy. Nevyhnutná je preto osвета, ktorá by primäla všetkých k zefektívneniu administratívnej práce a k masívnejšiemu využívaniu informačných a komunikačných technológií. Tento príspevok by mal nielen napomôcť zorientovať sa v existujúcich právnych predpisoch upravujúcich eGovernment v podmienkach Slovenskej republiky a poznať všetky právne predpisy, ale aj ľahšie a jednoduchšie pochopiť právnu úpravu súvisiacu s využívaním informačných a komunikačných technológií.

Jedným z prvých zákonov súčasnej informačnej spoločnosti je zákon č. 215/2002 Z. z.¹ o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o elektronickom podpise“).

Právna veda sa pojmom *elektronický podpis* dosiaľ osobitne nezaoberala a odkazuje na legálnu definíciu. Pojem elektronický podpis² zaviedol do nášho právneho poriadku zákon o elektronickom podpise, ktorý v celosti nadobudol účinnosť 1. septembra 2002.

Zákon o elektronickom podpise síce prevzal do právneho poriadku SR smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 1999/93/ES o rámci spoločenstva pre elektronické podpisy³ (ďalej len „smernica“),⁴ zo smernice sme však prevzali iba elektronický podpis založený na asymetrickom šifrovaní (tzv. digitálny podpis) a nie technologicky neutrálny elektronický podpis podľa čl. 2.1 smernice. Náš zákon o elektronickom podpise by sa tak zrejme mal správnejšie nazývať zákon o digitálnom podpise. Keď sa už zákon o elektronickom podpise „obmedzuje“ iba na princíp digitálneho podpisu, musí aj právna veda používať uvedenú terminológiu. Rozšírenie pojmu *elektronický podpis* aj na formy, ktoré zákon nedefinuje (ako napr. uvedenie mena a priezviska odosielaťela na záver e-mailovej komunikácie, či elektronický podpisový vzor)⁵ by bolo príliš extenzívnym a nesprávnym výkladom tohto pojmu. Dôležité je uvedomiť si, že kde sa spomína a používa pojem *elektronický podpis*, myslí sa ním iba vyhotovený na princípe digitálneho podpisu; v žiadnom prípade nejde o zosnímaný, naskenovaný alebo digitalizovaný a k dokumentu pripojený obrázok vlastnoručného podpisu, ktorý nevyhovuje uvedeným požiadavkám, pretože nie je viazaný na podpísaný dokument takým spôsobom, ktorý by vylúčil modifikáciu dokumentu, *pretože takto naskenovaný obrázok dokumentu možno z pôvodného dokumentu vybrať a preniesť na iný dokument.*

1 Úplné znenie zákona č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom č. 679/2004 Z. z., zákonom č. 25/2006 Z. z., zákonom č. 275/2006 Z. z. a zákonom č. 214/2008 Z. z. uverejnené v Zbierke zákonov pod č. 76/2009 Z. z.

2 Elektronický podpis je informácia pripojená alebo inak logicky spojená s elektronickým dokumentom, ktorá musí spĺňať tieto požiadavky:

- nemožno ju efektívne vyhotoviť bez znalosti súkromného kľúča a elektronického dokumentu,
- na základe znalosti tejto informácie a verejného kľúča patriaceho k súkromnému kľúču použitému pri jej vyhotovení možno overiť, že elektronický dokument, ku ktorému je pripojená alebo s ním inak logicky spojená, je zhodný s elektronickým dokumentom použitým na jej vyhotovenie,
- obsahuje údaj, ktorý identifikuje podpisovateľa.

3 V doložke zlučiteľnosti návrhu zákona s právom Európskeho spoločenstva a Európskej únie je konštatovaná úplná zhoda.

4 Ú. v. ES L 13, 19. 1. 2000; Mimoriadne vydanie Ú. v. EÚ, kap. 13/zv. 24.

5 Pozri napr. Wáclavová, L.: **Elektronický podpis – aplikačné problémy spojené s jeho využívaním**. In: Bulletin Slovenskej advokácie 9/2009, s. 17 a nasl.

Základné vlastnosti a spôsob vyhotovenia elektronického podpisu

Na spracovanie elektronických dokumentov ako aj manipuláciu s nimi sa predpokladá ich distribúcia prostredníctvom elektronických komunikačných sietí. Z hľadiska úplnej elektronizácie administratívy a právnych úkonov s tým spojených súčasťou je aj identifikácia komunikujúcich strán a autentizácia elektronických dokumentov. Práve v tomto procese zohráva rozhodujúcu úlohu elektronický podpis, použitím ktorého v rámci elektronickej komunikácie dokážeme spoľahlivo vytvoriť primeranú úroveň bezpečnosti komunikujúcich strán.

Osoba sa na úradoch identifikuje občianskym preukazom, v elektronickom prostredí potvrdzuje totožnosť podpisovateľa práve elektronický podpis, ktorý však v porovnaní s vlastnoručným podpisom disponuje ešte ďalšou prídavnou vlastnosťou. Ide o zabezpečenie integrity podpísaného dokumentu, t. j. možnosť zistiť a overiť akúkoľvek zmenu čo i len jedného znaku, interpunkčného znamienka a pod. Ak bol elektronický dokument podpísaný elektronickým podpisom, pri overovaní takéhoto dokumentu je možné zistiť akúkoľvek zmenu alebo zásah doň. Princíp elektronického podpisu teda vylučuje, aby do už podpísaného elektronického dokumentu bol doplnený čo i len jeden textový znak, písmeno, číslo, či obrázok a navyše absolútne sa vylučuje podpísanie tzv. *bianco* dokumentu.⁶ Znamená to, že neexistuje spôsob, ako obsah dokumentu pozmeniť či sfaľšovať bez toho, aby sa to nezaznamenalo. Súbor je zašifrovaný a bez súkromného kľúča je jeho obsah prístupný iba na čítanie.

Zákon vo všeobecnosti rozlišuje dva druhy elektronického podpisu: „obyčajný“ elektronický podpis (§ 3 zákona) a „zaručený elektronický podpis“ (§ 4 zákona). Vzhľadom na to, že zaručený elektronický podpis má vyššiu právnu silu a možno ho vyhotoviť len za kvalitatívne vyšších podmienok, **možno ho zrovnoprávniť s vlastnoručným podpisom**. To znamená, že všade, kde sa vyžaduje vlastnoručný podpis a ak to dovoľujú predpisy, možno použiť zaručený elektronický podpis, pretože spôsob, akým sa vyhotovuje zároveň umožňuje spoľahlivo určiť fyzickú osobu, ktorá je označená ako podpisovateľ, resp. v znení zákonnej fikcie (novelizovaný § 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka) ako konajúca osoba. Zaručenému elektronickému podpisu tak zákon priznáva právne účinky vlastnoručného podpisu.

Elektronický podpis sa vytvára na základe elektronického dokumentu a tajnej informácie s názvom súkromný kľúč, ktorý musí podpisovateľ uchovávať v tajnosti, je známy výlučne jemu a slúži na podpisovanie elektronického dokumentu. Jeho držiteľ je povinný uchovávať ho v tajnosti najmä preto, aby niekto nepovoláný nemohol vyhotoviť elektronický podpis v jeho mene (napr. aby nemohol v jeho mene prijať nejaký záväzok, podpísať zmluvu). Súkromný kľúč

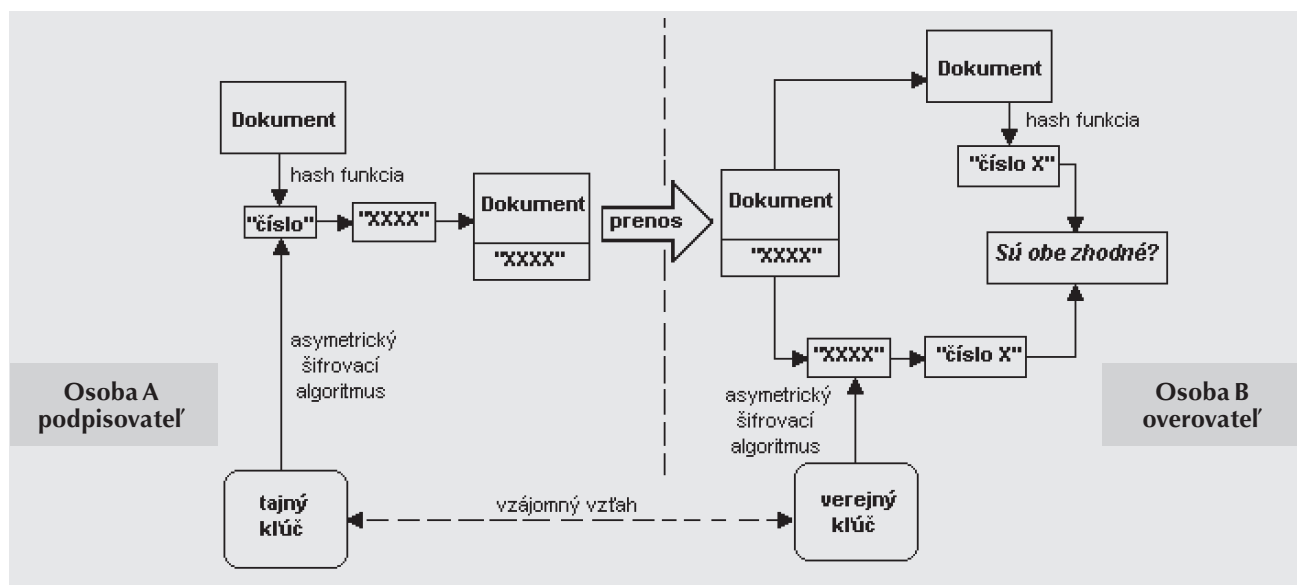
je číslo a je len jednou časťou dvojice asymetrických kľúčov (tzv. kľúčového páru). Keďže dlhý zhluk písmen alebo číslíc nie je prakticky možné si zapamätať a CD nosič by nebol dostatočne spoľahlivý, súkromný (podpisovací) kľúč sa ukladá na čipovú kartu alebo na špeciálny „USB kľúč“ s názvom *token* (*token* je bezpečné zariadenie na vyhotovenie elektronického podpisu). Ich úlohou je poskytnúť softvéru pri podpisovaní váš „tajný“ kľúč, ktorý je zvyčajne chránený PIN kódom. *Token* ani čítačku čipových kariet nie je potrebné do počítača inštalovať, stačí ich pripojiť, čím sa zároveň zvyšuje ochrana a bezpečnosť vášho súkromného kľúča.

Doc. JUDr. Daniela Gregušová, CSc. sa ako vysokoškolská učiteľka venuje právnym aspektom súčasnej informačnej spoločnosti od r. 1990; teoreticky rozpracovala a obsahovo naplnila nové aktuálne predmety, najmä Počítačové právo a Právo informačných a komunikačných technológií, ktoré sa vyučujú na viacerých právnických fakultách ako aj na niektorých vysokých školách technického zamerania v SR. Bohatú prednáškovú a najmä publikačnú činnosť zameriava na autorskoprávnu ochranu počítačových programov, právne aspekty Internetu, doménové mená, elektronický podpis, elektronický obchod, eGovernment a elektronizáciu právnych úkonov v súčasnej informačnej spoločnosti. Pôsobila ako členka komisie pre prípravu návrhu zákona o elektronickom podpise. Aktívne spolupracuje aj s partnerskými právnickými fakultami v zahraničí, najmä v Česku, Rakúsku, Poľsku a Maďarsku.

Mgr. Zuzana Halášová pôsobí od r. 2007 externá doktorka; ako právnička Národného bezpečnostného úradu so zameraním na informačnú bezpečnosť a elektronický podpis odborne spolupracuje v tejto oblasti s členmi bývalej Katedry právnej informatiky a počítačového práva PFUK; pôsobí ako národný expert Európskej komisie pre právo informačných a komunikačných technológií za Slovenskú republiku.

Druhou zložkou kľúčového páru je verejný (overovací) kľúč, ktorý tiež predstavuje číslo. Verejný kľúč je spravidla verejne dostupný, prípadne ho podpisovateľ poskytuje iba tým osobám, ktorým posielá elektronicky podpísané dokumenty. Konkrétny elektronický podpis pritom nie je možné overiť pomocou iného verejného kľúča. Vďaka tomu, že jednou z definičných znakov elektronického podpisu je identifikácia podpisovateľa, dá sa určiť identita podpisovateľa, t. j. toho, kto je držiteľom verejného kľúča a teda kto elektronický podpis vyhotovil. Medzi súkromným a verejným kľúčom je vzájomne jednoznačný vzťah – jeden jednoznačne určuje druhý a opačne, ale jeden z druhého nie je možné efektívne odvodiť.

⁶ Pojem *dokument* je vymedzený v zákone o elektronickom podpise ako *ľubovoľná konečná neprázdna postupnosť znakov* (§ 2 písm. a), z čoho vyplýva, že *bianco* dokument nemožno elektronicke podpísať.

Princíp elektronického podpisu

(www.nbusr.sk/sk/elektronicky-podpis/elektronicky-podpis/teoreticky-zaklad-elektronickeho-podpisu/index.html, 11. 4. 2010)

Dokument, ktorý sa má podpísať (môže to byť správa, textový súbor, obraz, zvuková nahrávka) sa digitalizuje, t. j. zapíše sa pomocou postupnosti čísel a prevedie sa do formy, ktorá umožní ďalšie, spravidla elektronické spracovanie. Podpisovateľ pomocou zariadenia na vytváranie elektronického podpisu vypočíta najprv na základe dokumentu novú hodnotu – číslo, ktorá sa nazýva odtlačok dokumentu (alebo digitálny odtlačok dokumentu, tzv. hash) a z nej potom pomocou svojho súkromného kľúča odvodí hodnotu – tiež číslo, ktorá predstavuje elektronický (digitálny) podpis dokumentu.

Elektronický podpis dokumentu je teda zašifrovaný odtlačok dokumentu za použitia súkromného kľúča podpisovateľa. Ak niekto potrebuje overiť elektronický podpis dokumentu, najprv vypočíta odtlačok dokumentu a potom pomocou verejného kľúča podpisovateľa spätne dešifruje elektronický podpis dokumentu. Ak sa vypočítaná a dešifrovaná hodnota zhodujú, znamená to, že dokument po vytvorení elektronického podpisu nebol zmenený a že ho vytvoril niekto, kto poznal súkromný kľúč podpisovateľa.

Všetky tieto kroky prebiehajú automaticky, takže podpisovateľ sa tým nemusí vôbec zaoberať. Aj napriek opísanému veľmi zložitému postupu vytvárania a overovania elektronického podpisu, tento postup neuskutočňuje človek, ale na vyhotovenie elektronického podpisu sa používa technické zariadenie, ktorému bude podpisovateľ zadávať iba údaje, ktoré sa majú podpísať (či už elektronický dokument, obrazová správa alebo zvuková nahrávka) a zariadenia, na ktorom je uložený súkromný kľúč, ktorým sa má elektronický podpis vyhotoviť (môže to byť napr. čipová karta, USB token alebo iné špecializované technické zariadenie, tzv.

kryptografický modul). Ten istý elektronický podpis môže byť vyhotovený pomocou rozličných zariadení.

Na to, aby sme mohli dokumenty elektronicky podpisovať potrebujeme dve veci. Prvou je kľúč uložený na čipovej karte alebo v USB tokene a druhou je softvér,⁷ ktorý sa postará o samotné podpisovanie. Oba prvky musia byť certifikované Národným bezpečnostným úradom, ktorý overí ich spoľahlivosť a použiteľnosť. Kým kľúč si musíte zakúpiť, softvér je už v súčasnosti možné bezplatne používať na verejných pracoviskách.

Inštitút elektronického podpisu a právne vzťahy, ktoré vznikajú v súvislosti s jeho vyhotovovaním nemožno chápať izolovane. Treba ho vnímať v širších súvislostiach, najmä v kontexte iných právnych predpisov.

Zrovnoprávnenie písomnej a elektronickej formy dokumentu

Občiansky zákonník,⁸ ako *lex generalis*, ešte v roku 2002 novelizáciou § 40 zrovnoprávnil písomnú (listinnú) a elektronickú formu dokumentu. Podľa ustanovenia § 40 ods. 4 Občianskeho zákonníka je písomná forma dokumentu zachovaná, ak je právny úkon urobený telegraficky, ďalekopisom alebo elektronickými prostriedkami, ktoré umožňujú **zachytenie obsahu právneho úkonu a určenie osoby, ktorá právny úkon urobila. Písomná forma je zachovaná vždy, ak právny úkon urobený elektronickými prostriedkami je podpísaný zaručeným elektronickým podpisom.** Znamená to, že ak sa v ktoromkoľvek právnom predpise spomína písomná forma právneho úkonu, takýto právny úkon môže byť uskutočnený aj elektronickými prostried-

⁷ Softvér musí pri podpisovaní v prehliadači ukázať kompletný obsah dokumentu, aby ste nepodpísali žiadne skryté dáta (nemôže obsahovať aktívne prvky, tzv. makrá). Ide o dôveru nielen voči podpisu, ale aj voči obsahu dokumentov.

Digitálny podpis sa podobá uzamknutiu dokumentu heslom.

⁸ Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.

kami podpísaný elektronickým podpisom a zákonné podmienky náležitostí právnych úkonov budú naplnené.

Zrovnoprávnenie elektronického podpisu s vlastnoručným podpisom osvedčeným notárom

Novelizácia zákona o elektronickom podpise⁹ v súvislosti s používaním elektronického podpisu dosiahla absolútny prelom v zrovnoprávnení vlastnoručného podpisu osvedčeného notárom so zaručeným elektronickým podpisom, opatreným časovou pečiatkou. Touto novelou bola uskutočnená priama novela Občianskeho zákonníka v časti Právne úkony, ktoré zaviedlo generálne ustanovenie (§ 40 ods. 5 OZ), podľa ktorého „na právne úkony uskutočnené elektronickými prostriedkami, podpísané zaručeným elektronickým podpisom a opatrené časovou pečiatkou sa osvedčenie pravosti podpisu nevyžaduje.“ Znamená to, že ak sa v ktoromkoľvek právnom predpise ako náležitosť právneho úkonu (napr. podania) vyžaduje osvedčenie pravosti podpisu, s ohľadom na vyššie spomenuté generálne ustanovenie Občianskeho zákonníka je možné aj takýto právny úkon uskutočniť elektronickými prostriedkami, podpísať zaručeným elektronickým podpisom a opatriť časovou pečiatkou, aby boli zákonné požiadavky splnené.

Právne úkony uskutočňované elektronicky

Ak právny úkon uskutočňujeme elektronickými prostriedkami a elektronický dokument podpisujeme elektronickým podpisom je pravdepodobné, že celý tzv. „životný cyklus dokumentu“ (t. j. od momentu vytvorenia elektronického dokumentu cez jeho podpísanie a prípadné odoslanie, napr. podaním na úrad až po následné spracovanie a vydanie rozhodnutia, či rozsudku) bude uskutočňovaný v „elektronickom svete“, t. j. v elektronickej podobe.

V praxi sa často stretávame s otázkou, aká je právna sila elektronického dokumentu podpísaného elektronickým podpisom v prípade, ak ho prevedieme do tlačenej podoby (listinnej) a ako je možné potom overiť podpis na takto vytlačenej dokumente. Treba si uvedomiť, že v momente, keď podpísaný elektronický dokument prevedieme do fyzickej (listinnej) podoby, stráca obe svoje významné vlastnosti – **autenticitu a integritu dokumentu** – a elektronický podpis na ňom viac nie je možné overiť.

Takýto prevod preto stráca svoj význam a je dôležité striktné oddeľovať „elektronický“ a „papierový“ svet. Napríklad, ak hodláme urobiť podanie na súd vo fyzickej (klasicko-papierovej) podobe, nie je vhodné ani účelné takéto podanie (napr. žalobu) uskutočňovať elektronickými prostriedkami a podpisovať elektronickým podpisom a následne ho tlačíť do listinnej podoby, prípadne naopak. Čiže, ak by sme tento návrh chceli uskutočniť elektronicke, nebolo by účelné podpísať ho v papierovej podobe vlastnoručným podpisom, naskenovať a takto odosielať.

Vždy si treba vopred uvedomiť, v akej forme, či elektronickej alebo listinnej hodláme právny úkon uskutočňovať a podľa toho si zvolíť jeho formu. Postupne si budeme stále viac osvojovať používanie elektronických komunikácií a elektronických prostriedkov s tým, že nie všetky dokumenty musíme mať zároveň aj v klasickej písomnej či listinnej forme, ako nás to stále zvädza, resp. ako sme boli zvyknutí.

Elektronický odpis a výpis údajov z informačného systému verejnej správy

Inštitút prevodu dokumentov z listinnej podoby do elektronickej formy a naopak v súčasnej legislatíve absentuje; avšak vzhľadom na dôvody uvedené vyššie je vôbec otázne, či je takýto inštitút v právnom poriadku Slovenskej republiky na prevod dokumentov z listinnej podoby do elektronickej vôbec potrebný.¹⁰

Zákonnodarca však pamätal na prevod elektronických dokumentov do listinnej podoby v špecifických prípadoch. Týka sa to iba prevodu elektronických záznamov z informačných systémov verejnej správy do listinnej podoby, ktorý upravuje zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o informačných systémoch verejnej správy“). Účelom ustanovení zákona o informačných systémoch verejnej správy je **prevod záznamov v informačných systémoch verejnej správy z elektronickej formy do listinnej podoby**, pričom základným predpokladom takéhoto prevodu je zhoda elektronickej formy s listinnou podobou, t. j. zabezpečenie zhody oboch foriem dokumentov z hľadiska práva.

Zákon o informačných systémoch verejnej správy upravuje vo svojich ustanoveniach (§ 7 – § 9) v prvom kroku vydávanie elektronického odpisu údajov z informačných systémov verejnej správy¹¹ ako aj výstupy z týchto systémov

9 Zákon č. 214/2008 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

10 Pozn. – ako veľmi potrebný by sa takýto inštitút však javil na prevod starších dokumentov požadovaných v elektronickej podobe (napr. vysvedčenia vydané v minulosti, ktoré je nutné predložiť ako doklad preukazujúci stupeň dosiahnutého vzdelania).

11 Povinnými osobami, ktoré na požiadanie vydávajú elektronický odpis alebo výstup z informačných systémov verejnej správy sú prevádzkovatelia týchto systémov (§ 7 ods. 1 zákona o informačných systémoch verejnej správy). Prevádzkovateľom informačného systému verejnej správy je povinná osoba alebo fyzická osoba alebo právnická osoba určená správcom, ktorá vykonáva správcu určené informačné činnosti; prevádzkovateľom informačného systému verejnej správy môže byť aj správca (§ 3 ods. 2 zákona o informačných systémoch verejnej správy).

v listinnej podobe, t. j. prevod elektronického odpisu do listinnej podoby.

Elektronický odpis je súhrn údajov z informačného systému verejnej správy v elektronickej podobe podpísaný zaručeným elektronickým podpisom povinnej osoby a opatrený časovou pečiatkou. Na elektronický odpis sa v plnom rozsahu vzťahuje zákon o elektronickom podpise a s tým súvisiaca vyhláška, ktorá upravuje podrobnosti o požiadavkách na bezpečné zariadenia na vyhotovovanie časovej pečiatky a požiadavky na produkty pre elektronický podpis.¹² Osoba, ktorá je oprávnená vydávať elektronický odpis, je povinná zistiť totožnosť osoby žiadajúcej o vydanie elektronického odpisu a zároveň táto osoba zodpovedá aj za súlad elektronického odpisu s aktuálnym stavom údajov v informačnom systéme verejnej správy. Ak to umožňujú technické podmienky povinnej osoby podľa § 7 ods. 1 zákona o informačných systémoch verejnej správy, odošle osvedčujúcej osobe na požiadanie elektronický odpis podpísaný zaručeným elektronickým podpisom a opatrený časovou pečiatkou.

Výstup je osvedčená listinná podoba elektronického odpisu, opatrená osvedčovacou doložkou. Výstup, ktorý obsahuje údaje zapísané do informačného systému verejnej správy na základe listín vydaných povinnými osobami v medziach ich právomocí, je verejnou listinou. Výstup vydáva na požiadanie aj osvedčujúca osoba. Osvedčujúcimi osobami sú povinné osoby, ktoré osvedčujú podľa osobitných predpisov,¹³ ak im to umožňujú technické podmienky, a notári.¹⁴

Základné povinnosti osvedčujúcej osoby upravuje ustanovenie § 9 zákona o informačných systémoch verejnej správy. Osvedčujúca osoba je povinná zistiť totožnosť osoby žiadajúcej o vydanie výstupu, zabezpečiť spracúvanie údajov a ich ochranu a vykonať všetky úkony potrebné na to, aby si overila, že elektronický odpis je podpísaný zaručeným elektronickým podpisom povinnej osoby podľa § 7 ods. 1 a že tento podpis je platný. Po vykonaní týchto úkonov osvedčujúca osoba porovná listinnú podobu elektronického odpisu s elektronickým odpisom a v prípade zhody ju opatrí osvedčovacou doložkou.

Základnými náležitosťami osvedčovacej doložky sú:

1. meno, priezvisko, rodné číslo alebo dátum narodenia osoby, ktorej totožnosť bola na účely vydania výstupu zistená, vrátane spôsobu zistenia totožnosti, ak je zistenie totožnosti potrebné,
2. miesto a dátum vyhotovenia osvedčovacej doložky,
3. poradové číslo vydaného výstupu, pod ktorým je zapísaný v evidencii osvedčujúcej osoby, počet listov a strán, ktoré výstup obsahuje,

4. podpis osvedčujúcej osoby a odtlačok úradnej pečiatky.

Osvedčujúca osoba je povinná viesť evidenciu vydaných výstupov, ktorá obsahuje najmä poradové číslo vydaného výstupu, pod ktorým je zapísaný v evidencii osvedčujúcej osoby, dátum, hodinu, minútu a sekundu vytvorenia elektronického odpisu, dátum vyhotovenia osvedčovacej doložky, meno, priezvisko, rodné číslo alebo dátum narodenia osoby, ktorej totožnosť bola na účely vydania výstupu zistená, vrátane spôsobu zistenia totožnosti, ak je zistenie totožnosti potrebné, identifikáciu informačného systému, z ktorého bol výstup vydaný, a napokon elektronický odpis, ktorý sa na účel vydania výstupu osvedčoval. Ak sa vrátíme k definícii elektronického odpisu, je to súhrn údajov z informačného systému verejnej správy v elektronickej podobe podpísaný zaručeným elektronickým podpisom povinnej osoby a opatrený časovou pečiatkou. Každý subjekt, ktorý je prevádzkovateľom informačného systému verejnej správy má povinnosť na požiadanie poskytovať z toho informačného systému elektronické odpisy alebo výstupy. Z hľadiska koncového užívateľa informačného systému zatiaľ stále pretrvávajú rozdiel medzi poskytnutím informácie, kedy užívateľ len nejakým spôsobom vyhľadá informáciu uloženú v informačnom systéme, a poskytnutím služby, kedy sa predpokladá väčšia interakcia užívateľa so systémom. Podmienkou však je, aby sa do informačného systému permanentne vkladali ďalšie údaje.

Podstatným a rozhodujúcim posunom smerom k ich využívaniu a sprístupneniu širokému okruhu osôb by bolo, ak by elektronická forma dokumentov bola postavená na rovnakú úroveň ako listinná podoba týchto dokumentov, t. j. aby bolo možné aj výstup dokumentu, resp. listiny z informačného systému použiť na právne úkony.

Elektronické podanie, doručovanie a ich právna úprava

Z hľadiska práva a z hľadiska využívania informačných a komunikačných technológií veľký prínos znamenali priame novely procesných právnych predpisov, najmä novely zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“), zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) a zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“), ktoré boli uskutočnené ešte v roku 2002 prijatím zákona o elektronickom podpise. Podľa nich je možné usku-

12 Vyhláška Národného bezpečnostného úradu č. 134/2009 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na bezpečné zariadenia na vyhotovovanie časovej pečiatky a požiadavky na produkty pre elektronický podpis (o produktoch elektronického podpisu).

13 Napríklad zákon č. 599/2001 Z. z. o osvedčovaní listín a podpisov na listinách obvodnými úradmi a obcami v znení zákona č. 515/2003 Z. z.

14 Zákon SNR č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov.

točniť podanie okrem klasických, tradičných foriem (t. j. písomne, ústne do zápisnice, telegraficky alebo telefaxom) aj elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom, pričom všetky spôsoby sú rovnocenné a občan si môže zvoliť ktorýkoľvek z nich. Tieto ustanovenia aj napriek svojej jednoznačnej dikcii neboli až do roku 2007 súdmi, či správnymi orgánmi aplikované.

Za základný a rozhodujúci právny predpis súvisiaci s elektronizáciou verejných služieb možno považovať najmä zákon o elektronickom podpise¹⁵ a vykonávací predpis k nemu¹⁶ o spôsobe používania elektronického podpisu v obchodnom a administratívnom styku. Novelizované ustanovenie § 5 zákona o elektronickom podpise doplnilo toto ustanovenie o možnosť používať okrem zaručeného elektronického podpisu aj obyčajný elektronický podpis. Ak sa však v styku s orgánmi verejnej moci alebo orgánmi verejnej správy používa zaručený elektronický podpis, jeho kvalifikovaný certifikát musí vydať akreditovaná certifikačná autorita. Ak sa robí podanie v elektronickej forme, musí byť podpísané elektronickým resp. zaručeným elektronickým podpisom odosielateľa; ak takéto podanie bolo orgánu doručené v elektronickej podobe a podpísané zaručeným elektronickým podpisom odosielateľa, zodpovedný zamestnanec príslušného orgánu musí overiť, že dátovú správu podpisala osoba uvedená v kvalifikovanom certifikáte k verejnému kľúču odosielateľa. Ak by sme postupovali v súlade s dosiaľ zaužívaným spôsobom doručovania, tak zodpovedný pracovník orgánu by mal odosielateľovi potvrdiť príjem tejto dátovej správy na jeho e-mailovú adresu, ktorú odosielateľ uvádza ako adresu pre komunikáciu medzi odosielateľom a orgánom verejnej správy.

V súvislosti s možnosťou využívania elektronických služieb a vykonávania určitých právnych úkonov elektronicke, najmä elektronického podávania a doručovania elektronických dokumentov boli právne upravené aj spôsoby elektronického podávania a doručovania elektronických dokumentov v takých rozhodujúcich procesných právnych predpisoch, akými sú Trestný poriadok, Občiansky súdny poriadok a Správny poriadok.

Správny poriadok

Správny poriadok upravuje podanie vrátane elektronického podania v § 19, podľa ktorého podanie možno urobiť písomne alebo ústne do zápisnice, alebo elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona. Z podania musí byť zrejmé, kto ho podáva, akej veci sa týka a čo sa navrhuje. Osobitné právne predpisy môžu ustanoviť jeho ďalšie náležitosti. Pokiaľ podanie nemá predpísané náležitosti, správny orgán pomôže účastníkovi konania nedostatky odstrániť, prípad-

ne ho vyzve, aby ich v určenej lehote odstránil; súčasne ho poučí, že inak konanie zastaví. Na žiadosť účastníka konania musí sa prijatie podania potvrdiť. V správnom poriadku dikcia ustanovenia, týkajúca sa podania, prijala spôsob elektronického podania skôr formálne, pretože účastník, ktorý podanie robí, musí sám prejavíť záujem o vydanie potvrdenia.

Výrazným posunom v ústrety elektronických podaní bol až nález Ústavného súdu SR č. III ÚS 7/07-97, kedy ústavný súd na svojom verejnom zasadnutí 20. decembra 2007 vo veci neprijatia podania sťažovateľa urobeného elektronicke formou a podpísaného zaručeným elektronickým podpisom, doručeného Okresnému súdu Čadca, rozhodol v prospech sťažovateľa. Ústavný súd konštatoval, že odmietnutím vyššie uvedeného podania došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa prístupu k súdu.¹⁷ Ako konštatoval Ústavný súd SR, oprávneniu fyzických a právnických osôb podať návrh na začatie konania aj elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom zodpovedá zároveň povinnosť dotknutých štátnych orgánov (v tomto prípade súdov) prijať takéto podanie a vytvoriť si dostatočné technické podmienky na ich prijímanie (t. j. zriadiť si elektronickú podateľňu). Tento nález Ústavného súdu SR posilnil právnu istotu subjektov a zároveň primäl súdy k tomu, aby prijímali podania uskutočnené elektronicke prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom. Je nepochybné a nesporné, že rovnaké právo prislúcha aj fyzickým a právnickým osobám v prípadne podaní uskutočnených na správne orgány a že aj tieto je možné v súčasnosti realizovať elektronickými prostriedkami.

Občiansky súdny poriadok

V civilnom konaní podľa § 42 OSP podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom, telegraficky alebo telefaxom. Každý okresný súd je povinný spísať podanie do zápisnice a postúpiť ho bez prieťahu príslušnému súdu. Také podanie má tie isté účinky, ako keby sa stalo priamo na príslušnom súde. Občiansky súdny poriadok upravuje v osobitnom ustanovení § 200aa aj spôsob elektronického podania vo veciach obchodného registra. Podľa tohto ustanovenia návrh na konanie vo veciach obchodného registra alebo podnet na začatie konania bez návrhu možno podať elektronickými prostriedkami. Návrh alebo podnet musia byť podané v elektronickej podobe tlačiva, ktorá sa pre elektronické podanie zverejní na internetovej stránke ústredného portálu verejnej správy, a podpísané zaručeným elektronickým podpisom osoby oprávnenej podať návrh alebo podnet, inak na ne registrový súd neprihliada. Ak bol návrh alebo podnet podaný v listinnej podobe a sú

15 Pozri pozn. 1.

16 Vyhláška Národného bezpečnostného úradu č. 136/2009 Z. z. o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom a administratívnom styku.

17 Porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

doložené listinami podľa § 200a ods. 3, tieto listiny musia mať listinnú podobu. Ak bol návrh alebo podnet podaný elektronickými prostriedkami, prikladané listiny možno podať v listinnej podobe alebo elektronickými prostriedkami v elektronickej podobe. Pri podávaní listín sa primerane použijú ustanovenia osobitného predpisu.¹⁸ Listinná podoba prikladaných listín prevádzaná do elektronickej podoby na účely jej podania v elektronickej podobe musí mať formu ustanovenú osobitným zákonom. Elektronická podoba listiny, ktorá bola vytvorená prevedením z listinnej podoby, sa podpisuje zaručeným elektronickým podpisom osoby oprávnenej na podanie návrhu alebo podnetu.

Trestný poriadok

Podľa ustanovenia § 62 Trestného poriadku podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, telegraficky, telefaxom, elektronickými prostriedkami podpísané so zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona alebo bez zaručeného elektronického podpisu. Podanie urobené telegraficky, telefaxom alebo elektronickými prostriedkami bez zaručeného elektronického podpisu treba potvrdiť písomne alebo ústne do zápisnice do troch pracovných dní, inak sa o podaní nekoná. Doručovanie upravuje ustanovenie § 65, podľa ktorého orgány činné v trestnom konaní a súd môžu písomnosti doručovať obvinenému, obhajcovi, poškodenému a jeho splnomocnencovi, oznamovateľovi, zákonnému zástupcovi, zúčastnenej osobe a jej splnomocnencovi, ústavu na výkon väzby a ústavu na výkon trestu odňatia slobody aj elektronickými prostriedkami podpísanými zaručeným elektronickým podpisom. Treba zdôrazniť, že zatiaľ je to výlučne Trestný poriadok, ktorý okrem podania elektronickými prostriedkami, t. j. od občana smerom k orgánom činným v trestnom konaní upravuje aj doručovanie, t. j. od orgánov činných v trestnom konaní smerom k občanovi resp. inej oprávnenej osobe.

Elektronická podateľňa a jej funkcia z hľadiska elektronického podania a doručovania dokumentov

Vyhláška Národného bezpečnostného úradu o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom a administratívnom styku¹⁹ upravuje osobitne elektronický dokument v obchodnom styku a elektronický dokument v administratívnom styku.

Elektronická podateľňa prijíma elektronické dokumenty prostredníctvom siete prenosu údajov alebo elektronickej pošty buď v režime trvalého pripojenia on-line alebo časovo obmedzeného pripojenia. Pripojenie on-line sa poskytuje najmenej počas určeného pracovného času orgánu verejnej moci alebo orgánu verejnej správy, elektronické

dokumenty prijíma aj na nosiči údajov počas určeného pracovného času orgánu verejnej moci alebo orgánu verejnej správy, najmenej však počas polovice tohto času.

Činnosť elektronickej podateľne je upravená tak, aby po prijatí elektronického dokumentu tento automaticky zaradila do frontu prijatých dokumentov alebo ho previedla z nosiča údajov do frontu prijatých dokumentov. Ihneď po prijatí priradí elektronickému dokumentu časový údaj zodpovedajúci objektívnemu času prijatia dokumentu; technické a systémové prostriedky elektronickej podateľne zabezpečia jednoznačné a nezmeniteľné priradenie časového údaj a prijatému elektronickému dokumentu a jeho ochranu pred modifikáciou alebo zničením. Elektronická podateľňa zapíše automaticky alebo manuálne prijatý dokument do zoznamu prijatých dokumentov, preskúma elektronický dokument tak, že vyhotoví potvrdenie prijatia elektronického dokumentu. Overenie a nasledujúce prijatie elektronického dokumentu elektronická podateľňa potvrdí vydaním elektronickej potvrdenky v prípade jeho prijatia a to najneskôr do 60 minút od zaradenia elektronického dokumentu do frontu overených prijatých dokumentov na adresu odosielateľa prijatého elektronického dokumentu; ak nie je možné elektronickú potvrdenku doručiť, elektronická podateľňa vykoná aj ďalšie pokusy o doručenie, a to najmenej dvakrát alebo podľa vnútorných predpisov orgánu verejnej moci alebo orgánu verejnej správy. Ak ani opakované pokusy o doručenie nie sú úspešné, elektronická podateľňa vykoná záznam do zoznamu prijatých dokumentov a nedoručenú elektronickú potvrdenku pripojí do súboru tak, aby bola logicky zviazaná so záznamom o prijatí príslušného elektronického dokumentu a rozhodne o jeho ďalšom spracovaní alebo o jeho odmietnutí. Ak neodmietne elektronický dokument, overí platnosť kvalifikovaného certifikátu, zaručeného elektronického podpisu a neporušenosť integrity prijatého dokumentu. Ak takéto overenie potvrdí platnosť overovaných skutočností, elektronická podateľňa vydá elektronickú potvrdenku a elektronický dokument zaradí do frontu overených prijatých dokumentov; v opačnom prípade elektronický dokument vyradí z frontu prijatých dokumentov, vykoná záznam v zozname prijatých dokumentov a prijatie dokumentu odmietne.

V súlade s vnútornými predpismi orgánu verejnej moci alebo orgánu verejnej správy sa prijaté elektronické dokumenty postupne manuálne alebo automaticky vyberajú z frontu overených prijatých dokumentov a podľa potreby sa prevedú vytlačením na listinnú podobu alebo sa odovzdajú na ďalšie vybavenie v elektronickej podobe prostredníctvom vnútornej siete prenosu údajov orgánu verejnej moci. Elektronická podateľňa archivuje zoznamy prijatých, overených prijatých a odmietnutých elektronických dokumentov a súbor elektronických potvrdení o prijatí do-

¹⁸ § 3 ods. 3 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

¹⁹ Vyhláška Národného bezpečnostného úradu č. 136/2009 Z. z. o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom a administratívnom styku.

kumentov na vybavenie podľa osobitného zákona²⁰ v listinnej alebo elektronickej podobe. Z hľadiska využívania informačných technológií v praktickom živote (už či občania, podnikateľov ale rovnako aj právnikov a najmä sudcov a notárov) treba zdôrazniť, že na všetky právne úkony uskutočňované elektronicky sa vzťahuje celý rad právnych noriem. Nie je to len samotný zákon o elektronickom podpise, ako sa mnohí nazdávajú, ktorý upravuje vzťahy vznikajúce v súvislosti s vyhotovovaním a používaním elektronického podpisu, práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb pri používaní elektronického podpisu, hodnovernosť a ochranu elektronických dokumentov podpísaných elektronickým podpisom. V rozhodujúcej miere vstúpil do elektronického sveta aj Občiansky zákonník tým, že zrovnoprávnil písomnú formu dokumentu s elektronickou formou a zároveň zrovnoprávnil elektronický podpis s vlastnoručným podpisom. Ba dokonca novelou č. 214/2008 Z. z., v elektronickom svete zrovnoprávnil vlastnoručný podpis osvedčený notárom so zaručeným elektronickým podpisom opatreným časovou pečiatkou.

Pri realizácii právnych úkonov uskutočňovaných elektronicky a používaní elektronického podpisu je preto potrebné brať do úvahy a najmä zoznámiť sa s „celým radom právnych predpisov“ vrátane vykonávacích predpisov k zákonu o elektronickom podpise. V záujme zvýšenia právneho vedomia občanov a zároveň používateľov informačných a komunikačných technológií v obchodnom a administratívnom styku uvádzame prehľad najdôležitejších právnych predpisov súvisiacich s elektronizáciou právnych úkonov a viažucich sa k elektronickému podpisu:

1. Zákon č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise v znení neskorších právnych predpisov
2. Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších právnych predpisov (najmä § 40)
3. Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (Správny poriadok) v znení neskorších právnych predpisov
4. Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov
5. Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov
6. Zákon č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
7. Vyhláška NBÚ č. 131/2009 Z. z. o formáte, obsahu a správe certifikátov a kvalifikovaných certifikátov a formáte, periodicite a spôsobe vydávania zoznamu zrušených kvalifikovaných certifikátov (o certifikátoch a kvalifikovaných certifikátoch)
8. Vyhláška NBÚ č. 132/2009 Z. z. o podmienkach na poskytovanie akreditovaných certifikačných služieb a o požiadavkách na audit, rozsah auditu a kvalifikáciu audítorov
9. Vyhláška NBÚ č. 133/2009 Z. z. o obsahu a rozsahu prevádzkovej dokumentácie vedenej certifikačnou

autoritou a o bezpečnostných pravidlách a pravidlách na výkon certifikačných činností

10. Vyhláška NBÚ č. 134/2009 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na bezpečné zaariadenia na vyhotovovanie časovej pečiatky a požiadavky na produkty pre elektronický podpis (o produktoch elektronického podpisu)
11. Vyhláška NBÚ č. 135/2009 Z. z. o formáte a spôsobe vyhotovenia zaručeného elektronického podpisu, spôsobe zverejňovania verejného kľúča úradu, podmienkach platnosti pre zaručený elektronický podpis, postupe pri overovaní a podmienkach overovania zaručeného elektronického podpisu, formáte časovej pečiatky a spôsobe jej vyhotovenia, požiadavkách na zdroj časových údajov a požiadavkách na vedenie dokumentácie časových pečiatok (o vyhotovení a overovaní elektronického podpisu a časovej pečiatky) v znení vyhlášky NBÚ č. 32/2010 Z. z.
12. Vyhláška NBÚ č. 136/2009 Z. z. o spôsobe a postupe používania elektronického podpisu v obchodnom styku a administratívnom styku.

Záver

Cieľom nášho príspevku nebolo poskytnúť vyčerpávajúcu analýzu elektronizácie verejnej správy v podmienkach Slovenskej republiky. Určiť si takýto cieľ by nebolo vhodné aj vzhľadom na dynamiku rozvoja technológií; pritom však musíme konštatovať, že aj napriek pomalším legislatívnym úpravám v porovnaní s dynamickým rozvojom technológií právny rámec pre elektronizáciu verejnej správy sa mení a vyvíja neočakávanou rýchlosťou. Úlohou príspevku bolo preto poukázať na najdôležitejšie právne inštitúty, ktoré sa s procesom informatizácie spoločnosti menia tak, ako sa mení a vyvíja zároveň s týmto procesom aj právny poriadok Slovenskej republiky. A keďže obsahom legislatívnych nástrojov je právna regulácia výkonu všetkých informačných činností a služieb v celom rozsahu pôsobnosti verejnej správy a to tak vo vzťahu k občanom ako aj k podnikateľským subjektom, kľúčovú úlohu v procese informatizácie aj naďalej bude zohrávať legislatíva. To však nie je možné bez odborníkov a teoretikov z oblasti práva a ich aktívnej účasti na celom legislatívnom procese zameranom okrem iného aj na elektronizáciu právnych úkonov. Takúto odbornú prípravu dnes už musia poskytovať všetky právnické školy na Slovensku, nie rušiť či likvidovať existujúce vybudované špecializované katedry či pracoviská zamerané na celú oblasť práva informačných a komunikačných technológií, ako to urobila vo februári 2009 Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave, keď zrušila Katedru právnej informatiky a počítačového práva, ktorej pracovníci v širokom zábere, interdisciplinárne a zároveň s prísnou špecializáciou pripravovali budúcich právnikov v tejto oblasti práva. Práve na-

20 Zákon č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

opak, postupne a cieľavedome vytvárať a rozširovať na všetkých právnických školách takéto pracoviská a prostredníctvom nich zabezpečiť odbornú pripravenosť budúcich právnikov či už pre oblasť legislatívy, pre súdy a prokuratúru, notárov a advokátov, ale priamo i odborníkov z oblasti informačných technológií a všetkých zamestnancov verejnej správy. Už samotný Plán eEurope+ nás popri iných úlohách zaviazal vybudovať informačne gramotné školstvo počas 3-4 rokov. Právnické školy by nemali podceňovať počítačovú gramotnosť svojich študentov, ale v rámci vlastného vzdelávacieho procesu tieto ich schopnosti využiť, podporovať ich, vytvoriť im podmienky na realizáciu a teoreticky

a odborne ich pripraviť na aplikáciu ich vedomostí zameraných na právo informačných a komunikačných technológií do právnickej praxe. Musíme si uvedomiť, že súčasná mladá generácia právnikov je v porovnaní so staršou generáciou už dokonale pripravená a predovšetkým rozhodnutá používať informačné a komunikačné technológie a pripravená a ochotná prijímať aj právne následky s tým spojené. Aj staršia generácia právnikov, ak chce obstáť v konkurenčnom prostredí súčasnej informačnej spoločnosti bude musieť postupne prejsť odborným vzdelávaním pre používanie informačných technológií v právnickej praxi a s tým spojených právnych následkov. ■

RESUMÉ

Elektronický podpis a jeho aplikácia v praxi (Malý sprievodca predpismi informačnej spoločnosti)

Príspevok obsahuje analýzu aktuálneho stavu právnych predpisov ako aj najdôležitejšie právne inštitúty, ktoré sa s procesom informatizácie spoločnosti menia tak, ako sa mení a vyvíja aj právny poriadok Slovenskej republiky. Hoci sú už v súčasnosti zabezpečené takmer všetky infraštruktúrne podmienky na používanie elektronického podpisu, existujú ešte viaceré, najmä však legislatívne problémy súvisiace s elektronizáciou právnych úkonov a využívaním elektronického podpisu v právnickej praxi. Tieto problémy bude potrebné postupne riešiť. Týkajú sa najmä elektronického vykonania právneho úkonu, zmeny náležitostí elektronického rozhodnutia správneho orgánu, právnej záväznosti prevodu pôvodnej papierovej/listinnej formy dokumentu do elektronickej podoby. V súčasnosti je totiž právne upravený iba prevod elektronickej formy dokumentu do listinnej podoby a napokon problém viacnásobného podpisu, resp. podpisu viacerých osôb na tej istej listine.

SUMMARY

Electronic Signature and Its Use (Guide to Information Society Regulations)

The article provides an analysis of applicable legal rules and regulations as well as of the most important legal concepts, which change as a result of the society's computerization, hand in hand with the development of Slovak legislation. Even though at present almost all the infrastructure conditions necessary for the use of electronic signature have been met, there are still several (mainly legislative) problems related to the computerization of legal acts and to the use of electronic signature. These problems will have to be tackled

gradually. They mainly have to do with the performance of legal acts by electronic means, changes of particulars in decisions made by administrative bodies in electronic format, bindingness of converting the original paper form of documents into electronic form. At present, applicable legal rules deal only with the conversion of the electronic format into paper format, and with the problem of multiple signatures attached on the same document by several persons.

ZUSAMMENFASSUNG

Elektronische Signatur und ihre praxisbezogene Anwendung (Kleiner Begleiter durch Vorschriften der Informationsgesellschaft)

Im Beitrag werden der aktuelle Rechtsvorschriftenstand sowie die wichtigsten Rechtsinstrumente analysiert, die im Verlauf der Informatisierung der Gesellschaft derart, wie sich die Rechtsordnung der Slowakischen Republik ändert und entwickelt, abgeändert werden. Obwohl heutzutage fast alle infrastrukturellen Bedingungen zur Verwendung der elektronischen Signatur gesichert sind, liegen noch einige, insbesondere legislative Probleme, im Zusammenhang mit der Elektronisierung von Rechtsgeschäften und der Nutzung der elektronischen Signatur in der Anwaltspraxis, vor. Es ist erforderlich, diese Probleme nach und nach zu lösen. Es handelt sich dabei insbesondere um die elektronische Vornahme von Rechtsgeschäften, Änderungen der Erfordernisse an eine elektronische Verwaltungsorganentscheidung, die Rechtsverbindlichkeit der Übertragung von der ursprünglichen Papier-/Urkundenform von Dokumenten in die elektronische Form. Gegenwärtig ist nämlich nur die Übertragung der elektronischen Dokumentenform in eine urkundliche Form rechtlich geregelt und schließlich das Problem der mehrfachen Unterschrift bzw. der Unterschrift mehrerer Personen auf einer Urkunde.

Novela Trestného poriadku – flexibilnejší boj proti terorizmu

JUDr. Milan Hodás

Dňa 1. januára 2010 nadobudla účinnosť v skrátenej legislatívnej konaní prijatá subtilná novela Trestného zákona a Trestného poriadku č. 576/2009 Z. z., ktorá predstavuje reflexiu na charakteristický problém dnešnej doby – boj proti terorizmu. Medzinárodný charakter problematiky spôsobuje ingerenciu osobitných medzinárodných subjektov – Financial Action Task Force¹ a Výbor Rady Európy Moneyval,² ktoré vypracúvajú odporúčania a medzinárodné štandardy pre oblasť boja proti praniu špinavých peňazí a financovania terorizmu. Odporúčania vyššie uvedených subjektov sú predmetnou novelou zapracúvané do zmiených Trestných kódexov Slovenskej republiky.

Novela Trestného poriadku predstavuje modernizáciu a zefektívnenie systému predbežných opatrení pre zaistenie peňažných prostriedkov. Nová koncepcia znenia § 95 Trestného poriadku umožňuje flexibilné zaistenie aj peňažných prostriedkov dodatočne došlých na účet, a to vrátane príslušenstva (za predpokladu, že sa dôvod zaistenia vzťahuje aj na ne). Ďalšou zmenou sú náležitosti príkazu na zaistenie peňažných prostriedkov. Podľa novely sa v príkaze uvedie konkrétna suma v príslušnej mene len vtedy, pokiaľ ju v čase rozhodovania o zaistení je možné vyčíslieť. Pôvodné znenie § 95 ods. 3 si vyžadovalo stanovenie konkrétnej sumy.

Novým je aj právo dotknutých osôb domáhať sa dvojinstančného konania, v ktorom sa rozhoduje o ich žiadosti o zrušenie alebo obmedzenie zaistenia ich peňažných prostriedkov (§ 95 ods. 8 Trestného poriadku). O žiadosti o zrušenie alebo obmedzenie rozhoduje predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor, a to bezodkladne. Proti tomuto rozhodnutiu je prípustná sťažnosť. Novela zabezpečuje aj možnosť periodickej kontroly obmedzenia užívania

zaistených peňažných prostriedkov. Po uplynutí 30 dní odo dňa, keď rozhodnutie o predchádzajúcej žiadosti o zrušenie alebo obmedzenie zaistenia nadobudlo právoplatnosť, môže dotknutá osoba túto žiadosť opakovať. Toto časové obmedzenie opakovania žiadosti neplatí, ak dotknutá osoba v žiadosti uvedie doteraz neuvedené („iné“) dôvody pre

JUDr. Milan Hodás

*pôsobí na Úseku legislatívy a aproximácie práva
Kancelárie Národnej rady Slovenskej republiky
a ako doktorand na Katedre ústavného práva
Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave,
kde sa venuje najmä problematike dodržiavania
ľudských práv v boji proti terorizmu.*

zrušenie alebo obmedzenie zaistenia peňažných prostriedkov. Možnosť periodickeho opakovania žiadosti o zrušenie alebo obmedzenie zaistenia obsahuje i česká právna úprava – § 79a ods. 4 Trestního řádu, pričom žiadosť možno opakovať po uplynutí štrnásť dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia. Trestní řád rovnako umožňuje podať proti rozhodnutiu žiadosti o zrušenie alebo obmedzenie zaistenia peňažných prostriedkov sťažnosť (§ 79a ods. 5 Trestního řádu).

Možno skonštatovať, že zavedenie dvojinstančného konania pre žiadosť o zrušenie alebo obmedzenie zaistenia peňažných prostriedkov, ako aj možnosť periodickeho opakovania tejto žiadosti predstavuje citlivejší prístup reflektujúci na ústavný charakter práva vlastníť majetok (Článok 20 Ústavy Slovenskej republiky). ■

1 Financial Action Task Force – bola vytvorená na summite krajín G-7 v Paríži v roku 1989 s cieľom vytvoriť medzivládny orgán, ktorý by sa zamerával na monitorovanie opatrení v boji proti praniu špinavých peňazí realizovaných jednotlivými krajinami. V roku 2001 bola misia FATF rozšírená aj na oblasť financovania terorizmu. V roku 2004 došlo k publikovaniu súboru 49 odporúčaní pre oblasť boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu, ktoré platia dodnes.

2 Výbor Rady Európy Moneyval – bol založený v roku 1997. Vypracúva odporúčania a vykonáva monitoring členských krajín Rady Európy v oblasti základných pravidiel boja proti praniu špinavých peňazí a financovania terorizmu. Ide o zastrešenie štátov, ktoré sú členmi Rady Európy ale nie sú členmi FATF.

RESUMÉ

Novela Trestného poriadku – flexibilnejší boj proti terorizmu

Boj proti terorizmu je jedným z najpálčivejších problémov dnešnej doby. Autor komentuje recentnú novelu Trestného poriadku zameranú na efektívnejšie využitie predbežných opatrení zameraných na zaistenie peňažných prostriedkov na účte v banke alebo v pobočke zahraničnej banky alebo iných prostriedkov určených na spáchanie trestného činu, použitých na spáchanie trestného činu alebo prostriedkov, ktoré sú výnosom z trestnej činnosti. Pozornosť je venovaná aj opravným prostriedkom a prostriedkom slúžiacim na periodické preskúmanie odôvodnenosti zaistenia a komparatistike s českou právnou úpravou.

SUMMARY

Amendment to the Criminal Procedure Code – More Flexible Fight Against Terrorism

The fight against terrorism has been one of the most topical issues of our times. The author makes his comments on the recent amendment to the Criminal Procedure Code aimed at the more effective use of interim measures, which are to secure e.g. availability of funds on bank accounts in local

banks or in branches of foreign banks or to secure seizure of assets alleged to be used or to have been used in the commission of crimes, or assets obtained or generated as a result of criminal activities. Due attention is being paid to remedies, to measures how to periodically review legitimacy of such seizures as well as to the comparison of Slovak and Czech legislation.

ZUSAMMENFASSUNG

Novelle der Strafprozessordnung – ein flexiblerer Kampf gegen den Terrorismus

Der Kampf gegen den Terrorismus ist eines der heikelsten Probleme der Gegenwart. Der Autor kommentiert die recente Novelle der Strafprozessordnung, die insbesondere an eine wirksamere Anwendung von einstweiligen Anordnungen in Bezug auf die Sicherung von Kontogeld auf Bankkonten oder bei Filialen ausländischer Banken oder anderer Mittel, die zur Verübung einer Straftat bestimmt sind oder jener, die aus einer strafbaren Handlung stammen, gerichtet ist. Die Aufmerksamkeit ist auch an die Rechtsmittel und diejenigen Mittel orientiert, die zur regelmäßigen Prüfung der Begründetheit solcher Sicherstellung dienen. Der Autor widmet sich ferner der Komparatistik mit der tschechischen Rechtsregelung.

Majetkové vzťahy účastníkov zmluvy o združení

JUDr. Jozef Brázdil ml.

Inštitút združenia dvoch alebo viacerých navzájom zviazaných a oprávnených osôb, ktoré sa zaväzujú napomáhať dosiahnutiu spoločného právom dovoleného cieľa použitím spoločných prostriedkov s tým, že sa podľa vopred určených kritérií budú deliť o zisky a prípadné straty, rozvinulo už **rímske právo** ako spoločenskú zmluvu (*societas*).¹ Princípy rímskoprávnej *societas* prevzalo aj **uhorské súkromné právo** platné na našom území do roku 1950.² Klasický inštitút **spoločenskej zmluvy** k 1. januáru 1951 zrušil **Občiansky zákonník z roku 1950**, ktorý miesto neho zaviedol **zmluvu o združení** (§§ 489–500 Občianskeho zákonníka č. 141/1950 Zb.). **Občiansky zákonník z roku 1964** aj tento inštitút k 1. aprílu 1964 odstránil ako pre vtedajšie spoločenské pomery nepotrebný.³ Zachovaný zostal len pre oblasť majetkových vzťahov v medzinárodnom obchodnom styku, kde zmluvu o združení podrobne upravil **Zákonník medzinárodného obchodu** (§§ 625–635 zákona o právnych vzťahoch v medzinárodnom obchodnom styku č. 101/1963 Zb.). Do **Hospodárskeho zákonníka** bola úprava zmluvy o združení pre tuzemské právne vzťahy doplnená až s účinnosťou od 1. januára 1971 v § 360a. Novela účinná od 1. mája 1990 upravila pre hospodárske vzťahy v pôsobnosti Hospodárskeho zákonníka **konzorcium** ako zvláštny druh združenia bez právnej subjektivity, vznikajúceho zmluvou podľa § 360a (§§ 106za–106zc Hospodárskeho zákonníka č. 109/1964 Zb.).

Platná právna úprava zmluvy o združení, obsiahnutá v § 829–841, bola do Občianskeho zákonníka zaradená veľkou novelou č. 509/1991 Zb. s účinnosťou od 1. januára 1992 a v svojej podstate ide o návrat k úprave obsiahnutej v Občianskom zákonníku z roku 1950. **Obchodný zákonník**, ktorý zrušil Hospodársky zákonník a Zákonník medzinárodného obchodu, neobsahuje špeciálnu úpravu združe-

nia bez právnej subjektivity ako formu podnikania a právna úprava zmluvy o združení upravená v Občianskom zákonníku platí aj pre oblasť súkromnoprávných vzťahov v podnikaní.

JUDr. Jozef Brázdil ml.

je absolventom Fakulty práva Bratislavskej vysokej školy práva a pôsobí ako notársky koncipient vo Zvolene.

1 Právna povaha združenia

Združenie upravené v § 829 a nasl. Občianskeho zákonníka (zákon č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov – ďalej len „OZ“) je **záväzkovým právnym vzťahom**, ktorý vzniká zo zmluvy o združení, na základe ktorej sa účastníci združujú, aby sa spoločne pričínili o dosiahnutie dojednaného účelu (§ 829 ods. 1 OZ). Nemôže byť preto subjektom práv a záväzkov (§ 829 ods. 2 OZ), nepodlieha ohláseniu, registrácii, nevzniká (nezakladá sa) nový subjekt, nie je právnickou osobou a nemá hmotnoprávnu ani procesnú subjektivitu. Sú to vždy len jeho účastníci, ktorí v súvislosti s činnosťou združenia konajú, nadobúdajú práva a zodpovedajú za záväzky.

Zmluva o združení je zmluvou **bezformálnou**. Občiansky zákonník nepredpisuje na jej uzavretie písomnú formu, čo nevylučuje požiadavku písomnej formy podľa osobitných predpisov. Podľa nášho názoru by mal Občiansky zákonník stanoviť pre zmluvu o združení, vzhľadom na závažné majetkové dôsledky záväzkov v nej dohodnutých, obli-

1 Pozri Blaho, P. – Rebro, K.: **Rímske právo**, Bratislava : Iura Edition 2003, s. 378–382; Kincl, J. – Urfus, V. – Skřejpek, M.: **Rímské právo**, Praha : C. H. Beck, 1995, s. 255–257.

2 Pozri Fajnor, V. – Záturčák, A.: **Nástin súkromného práva platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi**, Šamorín : Heuréka, 1998, s. 349–353; Luby, Š.: **Dejiny súkromného práva na Slovensku**, Bratislava : Iura Edition, 2002, s. 481.

3 Podľa dôvodovej správy bola príčinou tejto zmeny prevencia vytvárania čisto kapitálových podnikateľských útvarov.

4 Porovnaj Vojčík, P. a kol.: **Občiansky zákonník, Stručný komentár, Druhé, doplnené a prepracované vydanie**, Bratislava : Iura Edition, 2009, s. 1145.

gatórne písomnú formu.⁴ Písomná forma pri výkone spoločného podnikania alebo spoločnej inej samostatnej zárobkovej činnosti na základe zmluvy o združení vyplýva z ustanovenia § 10 ods. 2 zákona č. 595/2003 o dani z príjmov. V ostatných prípadoch treba písomnú formu vzhľadom na potrebu právnej istoty odporúčať.

Je zmluvou **konsenzuálnou, synalagmatickou** a vznik združenia je založený na zhodnom prejave vôle všetkých účastníkov, pri splnení podmienok uzavretia zmluvy upravených v § 43 a nasl. OZ. Z charakteru zmluvy vyplýva, že pôjde obvykle o **zmluvu viacstrannú**, môže byť však uzavretá aj medzi dvoma účastníkmi. Občiansky zákonník nevymedzuje, kto môže byť účastníkom združenia. **Zmluvnými stranami (účastníkmi)** zmluvy o združení teda môžu byť tak právnické ako aj fyzické osoby, podnikateľské subjekty aj nepodnikatelia, tuzemské aj zahraničné osoby.⁵ Pokiaľ bolo združenie založené za účelom spoločného vykonávania podnikateľskej činnosti treba, aby účastníci zaistujúci v združení podnikateľskú činnosť mali pre takúto činnosť živnostenské oprávnenie.

„... združenie nemôže byť ani subjektom vlastníckeho práva, majetkom združenia je súhrn majetkových podielov účastníkov zmluvy o združení.“

Z § 829 ods. 1 OZ vyplývajú obligatórne obsahové náležitosti zmluvy o združení, ktorými sú:

- **vymedzenie činnosti**, ktorú sú účastníci povinní vyvíjať na dosiahnutie cieľov združenia (môže ísť napríklad o pričinenie majetkové alebo pracovné, pričom činnosť jednotlivých účastníkov môže mať rôznu povahu) a
- **vymedzenie účelu združenia**, na dosiahnutie ktorého sa účastníci združujú (nesmie ísť o účel zákonom zakázaný, zákon obchádzajúci alebo v rozpore s dobrými mravmi).

Pokiaľ má dôjsť počas činnosti združenia k **zmene zmluvy** čo do subjektov (účastníkov združenia) ako aj čo do obsahu zmluvou upravených vzťahov, je potrebný súhlas

všetkých účastníkov. Nie je totiž možné vylúčiť, že niektorý z účastníkov nebude so zmenou obsahu zmluvy alebo s prístupím ďalšej osoby súhlasiť a nikoho nemožno nútiť, aby zmluvu uzavrel proti svojej vôli. Rozšírenie počtu účastníkov združenia môže byť realizované len na základe zmluvy pristupujúcej osoby so všetkými existujúcimi účastníkmi združenia. Všeobecný súhlas účastníkov združenia s prístupím pre každú dosiaľ neznámu pristupujúcu osobu (ktorý by vlastne automaticky zaväzoval aj túto pristupujúcu osobu, bez toho aby mala možnosť sa k veci vyjadriť) daný do budúca by bol právnym úkonom absolútne neplatným pre rozpor so zákonom.⁶

Zmluva o združení uzavretá medzi podnikateľmi mala do účinnosti novely vykonanej zákonom č. 530/2003 Z. z. charakter tzv. absolútneho neobchodu, t. j. spravovala sa len ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Od 1. 2. 2004 sa v zmysle § 261 ods. 6 Obchodného zákonníka (zákon č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov – ďalej v texte len „ObZ“) zmluvy o združení uzavreté medzi podnikateľmi pri výkone ich podnikateľskej činnosti⁷ riadia osobitnými ustanoveniami Občianskeho zákonníka o tomto zmluvnom type (§ 829–841 OZ) a vo všetkom čo tieto ustanovenia priamo neupravujú sa spravujú všeobecnými ustanoveniami Obchodného zákonníka o záväzkových vzťahoch (Časť tretia, Hlava prvá ObZ).⁸ Ostatné ustanovenia Občianskeho zákonníka sa použijú subsidiárne v otázkach, ktoré neupravuje Obchodný zákonník (§ 1 ods. 2 ObZ).

Vzhľadom na to, že združenie nemôže byť ani subjektom vlastníckeho práva, **majetkom združenia** je súhrn majetkových podielov účastníkov zmluvy o združení. Občiansky zákonník vytvára osobitný režim vlastníckeho práva a užívania majetkových hodnôt poskytnutých v prospech združenia a získaných činnosťou združenia. Počas trvania združenia treba odlišovať tri, čo do vlastníckeho režimu a spôsobu vyporiadania odlišné, masy majetku účastníkov združenia:

- **vnesené majetkové hodnoty určené druhovo** (§ 833 veta prvá OZ),
- **vnesené majetkové hodnoty určené individuálne** (§ 833 veta druhá OZ),
- **majetkové hodnoty získané spoločnou činnosťou účastníkov združenia** (§ 834 OZ).

Občiansky zákonník neobsahuje legálnu definíciu pojmov „**vec určená podľa druhu**“ a „**vec určená jednotlivito**“. Možno vychádzať z definície, ktorú obsahoval Zákonník medzinárodného obchodu v § 15: „Vecami určenými podľa druhu sú veci, ktoré sú určené podľa počtu, miery alebo váhy a môžu sa nahradiť inými vecami toho istého druhu a akosti. Ostatné veci sú vecami jednotlivito určenými. V po-

5 Pri splnení podmienok § 21 a nasl. OBZ a osobitných predpisov, napr. Devízového zákona č. 202/1995 Z. z.

6 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 1578/2005, dostupný na: www.nsoud.cz.

7 Prípadne medzi štátom, samosprávnou územnou jednotkou alebo právnickou osobou zriadenou zákonom ako verejnoprávna inštitúcia, ak sa týkajú zabezpečovania verejných potrieb alebo vlastnej prevádzky a podnikateľmi pri ich podnikateľskej činnosti.

8 Právna teória v tejto súvislosti začala používať aj termín „kombinované obchody“. Pozri Bejček, J.: **Změny v typologii obchodních závazků**, In: Obchodní právo 3/2003, str. 5.

chybnostiach má sa za to, že vec má povahu veci určenej podľa druhu.“

2 Poskytnutie majetkových hodnôt do združenia

Predpokladom činnosti združenia môže byť poskytnutie (vnesenie) materiálneho základu potrebného na dosiahnutie dohodnutého účelu. Účastníci preto v zmluve môžu prevziať záväzok poskytnúť na účely združenia **peniaze a veci**, či už huteľné alebo nehnuteľné (§ 831 veta prvá OZ). Vychádzajúc z § 118 ods. 1 OZ, obsahujúceho definíciu predmetu občianskoprávnych vzťahov, možno vyvodiť, že účastníci môžu poskytnúť aj **práva a iné majetkové hodnoty** (patenty, know-how, úžitkové vzory, ochranné známky a pod.).⁹

Do združenia nie je možné poskytnúť **právo zodpovedajúce vecnému bremenu**, ktoré je zriadené len v prospech jedného účastníka združenia tak, aby tým vzniklo právo užívať vec aj ďalším osobám zúčastneným v združení, ktoré nie sú subjektom práva zodpovedajúceho vecnému bremenu.¹⁰

Výška hodnoty poskytnutých vecí a majetkových práv môže byť určená v zmluve a nemusí byť pre všetkých účastníkov zmluvy rovnaká. Ak zmluva neustanovuje niečo iné, nastupuje zákonná domnienka, že všetci účastníci sú povinní poskytnúť majetkové hodnoty v rovnakej výške (§ 831 veta druhá OZ).

Pokiaľ zmluva obsahuje povinnosť účastníkov poskytnúť na účely združenia peniaze alebo iné veci je vhodné, aby obsahovala aj **určenie lehôt na poskytnutie týchto hodnôt**, pričom lehoty nemusia byť pre všetkých účastníkov rovnaké. Ak zmluva o združení neupravuje lehotu na splnenie dohodnutej povinnosti poskytnúť majetkové hodnoty, uplatní sa zákonná úprava splniť tento záväzok bez zbytočného odkladu po uzavretí zmluvy (§ 832 ods. 1 OZ).

Povinnosť účastníka poskytnúť majetkové hodnoty môže byť v zmluve **zabezpečená niektorým zo zabezpečovacích prostriedkov** (napr. zmluvnou pokutou). Zákonná sankcia prichádza do úvahy len pri omeškaní s poskytnutím finančných prostriedkov, keď účastníkovi v omeškaní vzniká povinnosť zaplatiť úrok z omeškania ustanovený vykonávacím predpisom (§ 517 ods. 2 OZ).¹¹ Nesplnenie povinnosti poskytnúť majetkové hodnoty môžu ostatní účastníci vymáhať súdnou cestou, prípadne môže byť, podľa okolností konkrétneho prípadu, kvalifikované ako vážny dôvod na vylúčenie účastníka zo združenia podľa § 838 ods. 2 OZ.

Občiansky zákonník predpokladá **poskytnutie majetkových hodnôt** na účely združenia:

- **odovzdaním** poverenému účastníkovi združenia (§ 832 ods. 2 pred bodkočiarkou OZ),
- **oddelením** spôsobom dohodnutým v zmluve od ostatného majetku účastníka alebo **oznámením o oddelení** ostatným účastníkom (§ 832 ods. 2 za bodkočiarkou OZ).

Kto a akým spôsobom bude nakladať s majetkovou hodnotou, ktorú účastníci poskytli na účely združenia, by malo byť dohodnuté v zmluve o združení. Účastníci sa môžu dohodnúť, že správou poskytnutej majetkovej hodnoty bude poverený jeden (ktorýkoľvek) z nich (§ 832 ods. 2 pred bodkočiarkou OZ). Pokiaľ účastníci združenia poveria niektorého z účastníkov nakladaním s poskytnutou majetkovou hodnotou, účastník, ktorý má hodnotu poskytnúť túto **odovzdá** poverenému účastníkovi združenia.

Pokiaľ účastníci združenia správou poskytovaných hodnôt nepoveria nikoho, majetkovou hodnotou nakladá ten účastník, ktorý ju má poskytnúť. Občiansky zákonník mu v takomto prípade ukladá, aby ju **oddělil** od svojho ostatného majetku (§ 832 ods. 2 za bodkočiarkou OZ). Ak je spôsob oddelenia dohodnutý v zmluve, k oddeleniu dôjde spôsobom takto dohodnutým. Pokiaľ spôsob oddelenia v zmluve dohodnutý nie je, účastník má povinnosť oznámiť ostatným účastníkom zmluvy, akým spôsobom oddelenie vykonal. **Oznámenie** je jednostranným právnym úkonom poskytujúceho účastníka adresovaným ostatným účastníkom združenia a k vneseniu majetkovej hodnoty do združenia dôjde až okamihom, keď je všetkým účastníkom (poslednému z nich) oznámené oddelenie majetkových hodnôt od ostatného majetku účastníka (§ 833 veta prvá OZ). Pre oznámenie zákon nepredpisuje písomnú formu, vzhľadom na závažné dôsledky (prechod vlastníckeho práva, resp. vznik užívacieho práva) a potrebu právnej istoty ju však treba odporúčať.

Okamih poskytnutia (odovzdania, resp. oddelenia) majetkových hodnôt na účely združenia má zásadný význam, pretože dochádza k zmene režimu vlastníckeho, resp. užívacieho práva k nim:

- K **poskytnutým peniazom a majetkovým hodnotám určeným podľa druhu** vzniká spoluvlastnícke právo¹² všetkých účastníkov zmluvy, v pomere k ich výške na celkovej hodnote všetkých takto vnesených majetkových hodnôt oznámením o ich oddelení od ostatného majetku účastníka alebo odovzdaním poverenému účastníkovi (§ 833 veta prvá OZ).
- U **majetkových hodnôt určených individuálne** sa

9 Ustanovenia § 829–841 OZ sa vyznačujú značnou terminologickou nepresnosťou. V súvislosti s majetkovými hodnotami sa v § 831 veta prvá hovorí o „veciach“ a v § 831 veta druhá o „hodnotách“, v § 831 ods. 1 je použitý termín „majetkové hodnoty“ a v § 832 ods. 2 opäť termín „veci“.

10 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 22 Cdo 555/2004, dostupný na: www.nsoud.cz.

11 § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z. ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka.

12 Peniaze sú považované za deliteľnú huteľnú vec určenú druhovo. Spoluvlastnícky podiel sa určuje počtom peňažných jednotiek, nie počtom platidiel (bankoviek, mincí).

vnesením do združenia na vlastníckych vzťahoch nič nemení, vzniká právo na bezplatné užívanie všetkými účastníkmi zmluvy (§ 833 veta druhá OZ).

2.1

Vnesené druhovo určené majetkové hodnoty

U majetkových hodnôt určených druhovo (genericky),¹³ vrátane peňazí, okamihom poskytnutia na účely združenia dochádza priamo zo zákona k prechodu vlastníckeho práva. Vlastník druhovo určenej veci prestáva byť jej výlučným vlastníkom a stáva sa vlastníkom ideálneho spoluvlastníckeho podielu všetkých poskytnutých druhovo určených vecí, **vzniká spoluvlastníctvo všetkých účastníkov združenia k mase všetkých poskytnutých druhovo určených majetkových hodnôt** (§ 833 veta prvá OZ). Podmienkou je, že neexistujú žiadne prekážky, ktoré by bránili tomu, aby účastníci združenia platne spoluvlastníctvo nadobudli a poskytujúci účastník je oprávnený majetkovými právami voľne disponovať, vrátane prevodu vlastníckeho práva k nim na iné osoby.

„... nemôže vzniknúť podielové spoluvlastníctvo k peniazom alebo iným veciam určeným podľa druhu vneseným do združenia len jedným účastníkom.“

Spoluvlastníctvo účastníkov združenia k poskytnutým druhovo určeným veciam je spoluvlastníctvom podielovým. **Spoluvlastnícky podiel účastníka** stanovuje zákon kogentne tak, že vyjadruje pomer hodnoty ním poskytnutých druhovo určených vecí k celkovej hodnote všetkých účastníkmi poskytnutých druhovo určených vecí (§ 833 veta prvá OZ). Z hľadiska určenia výšky spoluvlastníckych podielov nemožno brať do úvahy vnesené majetkové hodnoty určené individuálne, pretože u nich vkladom do združenia

nedochádza k vzniku spoluvlastníctva.¹⁴ V prípade, že sú poskytované iné hodnoty ako peniaze, je vhodné, aby si účastníci na účely určenia veľkosti spoluvlastníckych podielov vopred odsúhlasili hodnotu vnášaných majetkových hodnôt.

Občiansky zákonník nerieši situáciu, keď **druhovo určené majetkové hodnoty alebo peniaze poskytuje len jeden z účastníkov združenia, alebo len niektorí**. V takomto prípade, ak by sa mali stať spoluvlastníkmi všetci účastníci združenia, podiel účastníkov, ktorí takýto majetok neposkytujú by bol nulový. Spoluvlastnícky podiel vyjadruje mieru, akou sa spoluvlastníci podieľajú na právach a povinnostiach vyplývajúcich zo spoluvlastníctva spoločnej veci (§ 137 ods. 1 OZ) a tiež určuje rozsah práv a povinností jednotlivých spoluvlastníkov za trvania účasti vo vzťahu k spoločnej veci.¹⁵ Určenie výšky spoluvlastníckeho podielu 0 % je preto vylúčené.¹⁶ Z toho vyplýva, že podielovými spoluvlastníkmi sa stávajú len tí účastníci združenia, ktorí na účely združenia poskytli veci určené druhovo.

Predpokladom vzniku podielového spoluvlastníctva je, že okrem poskytujúceho účastníka sa na združení **zúčastní minimálne jeden ďalší subjekt**, ktorého vklad je spôsobilý svojou povahou založiť jeho spoluvlastnícky podiel k vkladu iného účastníka. Ak by žiadny z ďalších účastníkov nevložil do združenia peniaze alebo iné veci určené podľa druhu, nemôže vzniknúť podielové spoluvlastníctvo k peniazom alebo iným veciam určeným podľa druhu vneseným do združenia len jedným účastníkom.¹⁷

2.2

Vnesené individuálne určené majetkové hodnoty

U majetkových hodnôt individuálne (špecificky) určených¹⁸ nedochádza k zmene vlastníctva, len k obmedzeniu vlastníckeho práva v prospech ostatných účastníkov združenia. Okamihom poskytnutia sa priamo zo zákona zakladá **právo všetkých účastníkov združenia majetkovú hodnotu bezplatne užívať**. Právo užívania existuje počas celej doby trvania účasti vlastníka v združení, prípadne do doby straty vlastníckeho práva alebo zničenia veci. Predpokladom poskytnutia majetkovej hodnoty je neexistencia právnych prekážok na vznik užívacieho práva tretej osoby, t. j., že poskytujúci účastník je oprávnený majetkovú hodnotu voľne odovzdať do užívania niekomu inému.

13 Druhovo určená vec je taká, ktorá podľa počtu, miery alebo váhy môže byť nahradená vecou rovnakého druhu a akosti.

Do úvahy prichádzajú len peniaze a hnuťelné veci (napr. suroviny, materiál).

14 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Odo 139/2002, dostupný na: www.nsoud.cz.

15 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28 Cdo 1213/99, dostupný na: www.nsoud.cz.

16 V odbornej literatúre bol vyslovený aj názor, ktorý pripúšťa nulový výšku spoluvlastníckeho podielu. Pozri Pražák, Z.: **Společné podnikání na základě smlouvy o sdružení podle občanského zákoníku**, Praha: Linde Praha a. s., 2005, s. 110, 119.

17 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Odo 311/2005, dostupný na: www.nsoud.cz.

18 Individuálne určená vec je taká, ktorá nevyhovuje podmienkam veci určenej druhovo (napr. nehnuteľnosti, strojné zariadenia, cenné papiere). Úprava vecí určených individuálne sa analogicky použije aj na práva a iné majetkové hodnoty (napr. práva k nehmotným statkom).

Právo majetkovú hodnotu užívať v sebe zahŕňa aj možnosť ju opotrebovať. Ak dôjde k **opotrebeniu v dôsledku riadneho užívania v súlade so zmluvou**, nevzniká vlastníckovi právo na náhradu za opotrebenie, čo však nevylučuje, aby si účastníci poskytnutie takejto náhrady dohodli v zmluve o združení.

3 Majetok získaný pri výkone činnosti združenia

Z právnej povahy združenia vyplýva, že majetok získaný v súvislosti s činnosťou účastníkov združenia nemôže nadobudnúť do vlastníctva združenie, ale len jeho účastníci. Priamo **zo zákona vzniká spoluvlastnícky vzťah účastníkov združenia** k výsledkom ich spoločnej činnosti na účely združenia (§ 834 OZ). Pokiaľ účastníci združenia nadobudnú práva a iné majetkové hodnoty budú sa nachádzať **v spolumajiteľstve**.¹⁹ Účastník, ktorý do združenia dodatočne pristúpil sa môže podieľať na získanom majetku len v pomere k dobe, po ktorú sa na činnosti združenia podieľal.²⁰

Občiansky zákonník neobsahuje špeciálnu úpravu vzniku spoluvlastníctva členov združenia. Navonok sa všetci spoluvlastníci považujú za jediného vlastníka spoločnej veci a takáto úprava nie je potrebná. Podielové spoluvlastníctvo je možné nadobudnúť na základe tých istých právnych skutočností ako vlastnícke právo (§ 132 OZ). Spoluvlastnícky podiel nadobúdajú všetci účastníci združenia, nie len tí, ktorí sa o jeho získanie svojou činnosťou reálne pričínili. **Určenie veľkosti podielov** na majetku získanom spoločnou činnosťou združenia môžu účastníci dohodnúť v zmluve. Je v záujme účastníkov, aby si stanovili ich výšku primerane veľkosti poskytnutých majetkových vkladov a rozsahu činnosti vyvíjanej na dosiahnutie účelu združenia. Ak tak neurobia, platí zákonná zásada, že podiely účastníkov sú rovnaké, bez ohľadu na to, ako sa reálne podieľali na získaní tohto majetku (§ 835 ods. 1 OZ).

Účastníci si **môžu dohodnúť rôzne pravidlá na určenie veľkosti spoluvlastníckych podielov** v závislosti na tom, o aký majetok, resp. o aké nadobúdacie úkony pôjde. Takáto dohoda môže byť súčasťou zmluvy alebo je možná aj *ad hoc* pre určitý konkrétny prípad (napríklad z určitého ob-

chodu).²¹ Nie je ale prípustné, aby sa niektorý z účastníkov platne **vzdal svojho práva na podiel** na majetku získanom v budúcnosti spoločnou činnosťou priamo v zmluve o združení, pretože nikto sa nemôže vzdať práv, ktoré mu len v budúcnosti môžu vzniknúť (§ 574 ods. 2 OZ).

Spoluvlastnícke podiely na majetku získanom činnosťou združenia (§ 835 OZ) nemožno zamieňať so spoluvlastníckymi podielmi účastníkov na veciach poskytnutých na účely združenia (§ 833 OZ). Tieto podiely treba vzhľadom na odlišný spôsob určenia a odlišnú úpravu vyporiadania pri skončení účasti v združení po celú dobu existencie združenia odlišovať.

Na **užívanie majetkových hodnôt získaných do podielového spoluvlastníctva** sa nevzťahuje bezplatné užívanie individuálne určených vecí v zmysle ustanovenia § 833 OZ (týka sa iba vecí poskytnutých na účely združenia, nie vecí získaných činnosťou združenia). Uplatní sa všeobecný režim užívania vecí v podielovom spoluvlastníctve založený na § 137 ods. 1 OZ, ktoré musí byť v súlade s rovnakým právom ostatných spoluvlastníkov.

Účastníci združenia sa môžu v zmluve dohodnúť aj na **veľkosti podielov na prípadných stratách** zo spoločnej činnosti.²² Obvyklé je, že dohodnutý podiel na stratách je rovný dohodnutému podielu na získanom majetku. Prípustné sú aj odchýlné pravidlá, ktoré však nesmú byť v rozpore s princípom dobrých mravov. Dohoda o tom, že sa niektorí z účastníkov budú podieľať len na majetkových ziskoch a iní len na stratách (tzv. *societas leonina*) by bola absolútne neplatná pre nesúlad s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 OZ). Pokiaľ by účastníci v zmluve nedohodli niečo iné, uplatní sa analogicky zásada upravená v § 835 ods. 1 OZ, že aj na stratách zo spoločnej činnosti sa účastníci združenia podieľajú rovným dielom. Táto dohoda však nemá vplyv na solidárnu zodpovednosť za záväzky voči tretím osobám, ktoré vznikli spoločnou činnosťou vyplývajúcou z § 835 ods. 2 OZ.

4 Rozhodovanie o hospodárení s majetkovými hodnotami

Pod pojem obstarávanie spoločných vecí združenia spadá aj **hospodárenie s vecami, ktoré majú účastníci združe-**

19 Ustanovenia Občianskeho zákonníka o podielovom spoluvlastníctve sa aplikujú na základe zákonného odkazu aj na predmety občianskoprávných vzťahov, ktoré povahu veci nemajú. Ide napríklad o úpravu vzťahov medzi spolumajiteľmi patentu podľa § 20 zákona č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon), úpravu vzťahov medzi spolumajiteľmi úžitkového vzoru podľa § 19 zákona č. 517/2007 Z. z. o úžitkových vzoroch a úpravu vzťahov medzi spolumajiteľmi zapísaného dizajnu podľa § 16 zákona č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch. Podľa 114 ods. 3 OBZ obchodný podiel ako iná majetková hodnota môže patriť viacerým osobám. Právna teória a právna prax hľadajú na spoločný podiel tak, ako keby išlo o spoluvlastníctvo.

20 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Cdo 2048/99, dostupný na: www.nsoud.cz.

21 Porovnaj Fiala, J. – Kindl, M. a kolektív: **Občiansky zákonník, komentár, II. diel**, Praha: Wolters Kluwer ČR a. s., 2009, s. 1520, Eliáš, K. a kol.: **Občiansky zákonník, Veľký akademický komentár, 2. svazek**, Praha: Linde Praha a. s., 2009, s. 2376.

22 Občiansky zákonník, na rozdiel od právnej úpravy združenia obsiahnutej Zákoníku medzinárodného obchodu (§ 631), výslovne nerieši veľkosť podielov na strate vzniknutej spoločnou činnosťou.

nia v **podielovom spoluvlastníctve** (poskytnuté veci určene podľa druhu, veci získané pri výkone činnosti združenia). Ustanovenie § 836 OZ je v tomto prípade špeciálnym ustanovením k ustanoveniu § 139 ods. 2 OZ, ktoré upravuje rozhodovanie o veciach v podielovom spoluvlastníctve.²³ Proti aplikácii všeobecnej úpravy podielového spoluvlastníctva o hospodárení so spoločnou vecou podľa § 139 ods. 2 OZ, spojenej s vážením hlasov podľa veľkosti spoluvlastníckych podielov, svedčí rôznosť výšky spoluvlastníckych podielov druhovo určených vecí vnesených do združenia a vecí získaných výkonom spoločnej činnosti združenia (najmä ak pripustíme určovanie spoluvlastníckych podielov *ad hoc* vo vzťahu k rôznym obchodným prípadom), ktorá by robila proces rozhodovania neprehľadným a komplikovaným.²⁴

Pokiaľ si účastníci v zmluve nedohodnú spôsob rozhodovania vo veciach združenia, nastupuje zákonná zásada **jednomyselného rozhodovania o zaobstarávaní spoločných vecí** (§ 836 OZ). Na rovnakom názore sa musia zjednotiť všetci účastníci združenia a aktívne svoju vôľu vyjadriť. Mlčanie nemožno považovať za prejav vôle a pokiaľ by niektorý účastník svoj názor odmietol vyjadriť, pasivitou vyjadruje svoj nesúhlas.²⁵

„Priamo zo zákona nie je ani jeden z účastníkov oprávnený konať v mene ostatných účastníkov.“

Účastníci združenia si **spôsob rozhodovania môžu upraviť v rámci svojej zmluvnej voľnosti**.²⁶ Môžu sa dohodnúť, že budú rozhodovať väčšinou hlasov (prípadne v rôznych otázkach rôzne kvalifikovanou), že bude rozhodovať len jeden z nich alebo len niektorí z nich, prípadne kombináciu viacerých spôsobov rozhodovania. Je tiež možné, aby účastníci združenia poverili jedného z účastníkov (prípadne niekoľkých) rozhodovaním o bežných záležitostiach združenia (napr. do určitého finančného limitu), s tým, že ostat-

né záležitosti sú vyhradené zhromaždeniu účastníkov. V prípade ak si účastníci v zmluve dohodnú rozhodovanie väčšinou hlasov zákonná úprava obmedzuje väčšinové rozhodovanie v tom smere, že **každý z účastníkov má bez ohľadu na jeho podiel len jeden hlas**. Vážené hlasov podľa veľkosti podielov je vylúčené (§ 836 ods. 2 OZ).

5 Zodpovednosť účastníkov združenia za záväzky voči tretím osobám

Subjektom právnych vzťahov vznikajúcich v súvislosti s činnosťou združenia môžu byť len účastníci združenia, ktorí konajú samostatne za seba alebo prostredníctvom zvolených zástupcov. Priamo zo zákona nie je ani jeden z účastníkov oprávnený konať v mene ostatných účastníkov. Navonok preto musia **účastníci konať všetci spoločne**. Pokiaľ vystupuje len jeden z nich, môže vystupovať ako zástupca ostatných len na základe zmluvného zastúpenia (dohody o plnomocenstve v zmysle § 23 OZ).

Je preto vhodné, aby si účastníci v zmluve o združení **dohodli rozsah a spôsob konania za všetkých účastníkov** zmluvy. Z praktických dôvodov môže byť potrebné, aby navonok konal ako splnomocnenec jeden z nich (prípadne niekoľkí), ktorému ostatní účastníci združenia vystavia **plnomocenstvo** v písomnej forme, podľa povahy vecí prípadne aj s úradne overenými podpismi všetkých účastníkov (priame zastúpenie v zmysle § 31–33b OZ).²⁷

Z právnej povahy združenia vyplýva **spoločná a nerozdielna zodpovednosť účastníkov** za záväzky voči tretím osobám (§ 835 ods. 2 OZ), vzniknuté pri výkone spoločnej činnosti. Predpokladom vzniku pasívnej solidarity je:²⁸

- **právny úkon** urobili navonok všetci účastníci spoločne alebo prostredníctvom zástupcu, ktorý bol splnomocnený konať za ostatných účastníkov na základe dohody o plnomocenstve (§ 23 OZ) a
- **záväzok sa týka výkonu spoločnej činnosti**.

Ak by **účastník združenia konal bez dohody o plnomocenstve**, potom z právneho úkonu bude zaviazaný len on sám (§ 33 ods. 1 OZ), pokiaľ ostatní účastníci združenia právny úkon dodatočne neschvália (§ 33 ods. 2 OZ).²⁹

23 Zhodne Fiala, J. – Kindl, M. a kolektív: op. cit. sub. 21, s. 1521;

Švestka, J. – Spáčil, J. – Škárková, M., – Hulmák, M. a kol.: **Občanský zákoník II (Komentár)**, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2335; Eliáš, K. a kol.: op. cit. sub. 21, s. 2376.

24 Alternatívny názorový smer uprednostňuje pre rozhodovanie o hospodárení so spoločnými vecami, vrátane vecí nadobudnutých činnosťou združenia, aplikáciu § 139 ods. 2 OZ, zatiaľ čo § 836 OZ predstavuje len úpravu zaobstarávania spoločných vecí združenia, ktorými sa rozumie rozhodovanie o činnosti realizácii účelu združenia a pod. Napr. Holub, M. a kolektív: **Občanský zákoník – komentár, 2. svazek**, Praha: Linde, 2002, s. 1328.

25 Fiala, J. – Kindl, M. a kolektív: op. cit. sub. 21, s. 1525.

26 Vyplýva z ustanovenia § 836 ods. 1 „Ak nie je v zmluve určené inak...“

27 Eliáš, K. a kol.: op. cit. sub. 21, s. 2363–4.

28 Porovnaj Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Odo 659/2002 a sp. zn. 32 Odo 1181/2002, dostupné na: www.nsoud.cz. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 146/2007, dostupný na: nssr.blox.sk.

29 Porovnaj Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Odo 1082/2003, dostupný na: www.nsoud.cz.

Ak **zdzruzenie podnikateľov prijme pre svoje združenie názov**, uplatní sa ust. § 10 ods. 4 ObZ, rozširujúce ochranu tretích osôb a zakladajúce solidárnu zodpovednosť všetkých zúčastnených podnikateľov **pri použití názvu združenia konajúcim účastníkom**. V tomto prípade ani zjavné **prekročenie oprávnenia (exces)** konajúceho účastníka združenia nezbavuje ostatných účastníkov solidárnej zodpovednosti za vzniknutý záväzok.³⁰ Ak konajú podnikatelia ako účastníci združenia pod spoločným menom združenia, konajú nie „v mene združenia“ alebo „za združenie“, pretože združenie nemá právnu subjektivitu a nie je právnickou osobou. Spoločné meno (názov združenia) je označením týchto osôb.³¹

V prípade spoločnej a nerozdielnej zodpovednosti účastníkov združenia je voči tretím osobám nerozhodný dohodnutý podiel na stratách z činnosti združenia, spoluvlastnícky podiel konkrétného účastníka na majetku získanom činnosťou združenia alebo jeho spoluvlastnícky podiel na vnesených veciach. Tretia osoba je oprávnená **požadovať plnenie od ktoréhokoľvek účastníka združenia**, prípadne všetkých súčasne (§ 511 ods. 1 OZ). Pokiaľ nebude pohľadávka tretej osoby uhradená zo spoločných prostriedkov a jeden z účastníkov ju uhradí zo svojho majetku, má právo požadovať od ostatných účastníkov, aby mu poskytl náhradu podľa výšky ich podielov (§ 511 ods. 3 OZ). Občiansky zákonník neobmedzuje zodpovednosť účastníka združenia za záväzky vzniknuté pri výkone spoločnej činnosti. Z toho vyplýva, že solidárne zodpovedný účastník združenia **za záväzky zodpovedá celým svojím majetkom**, nielen v rozsahu svojho vlastníckeho podielu na vnesenom alebo získanom majetku. Táto zodpovednosť trvá aj po zániku jeho účasti v združení či po rozpustení združenia a týka sa **záväzkov vzniknutých v dobe, keď bol účastníkom združenia**.

6 Majetkové vypořádanie pri skončení účasti účastníka v združení

Právo účastníka **vystúpiť zo združenia** (§ 838 ods. 1 OZ) nemožno zmluvou vylúčiť, možné je len podrobnejšie upraviť podmienky vystúpenia (napr. dĺžka výpovednej doby). Účastník je oprávnený zo združenia vystúpiť:

- z **vážnych dôvodov** kedykoľvek, bez ohľadu na v zmluve dohodnutú výpovednú lehotu a na to, či ide o vystúpenie v dobe nevhodnej a na ujmu ostatných účastníkov (§ 838 ods. 1 veta druhá OZ)

- z **ostatných dôvodov** spôsobom a vo výpovednej lehote dohodnutej v zmluve. Ak zmluva takúto úpravu neobsahuje, je možnú zmluvu o združení vypovedať:
 - v lehote troch mesiacov pred skončením kalendárneho roka (§ 582 ods. 1 OZ), ak ide o združenie na dobu neurčitú,
 - kedykoľvek podľa vlastného uváženia, ak ide o združenie na dobu určitú.

Z ostatných dôvodov však **nie je možno vystúpiť v dobe nevhodnej a na ujmu ostatných účastníkov združenia** (§ 838 veta prvá OZ). Tieto okolnosti musia mať povahu objektívne existujúcej prekážky pre určitý časovo obmedzený úsek doby trvania združenia, nemôže ísť o prekážku trvalej povahy.³²

„V prípade zániku účasti jedného z účastníkov združenia (...) s dvoma účastníkmi dôjde zo zákona k zániku združenia...“

Z **vážnych dôvodov** možno účastníka zo združenia **vylúčiť** (§ 838 ods. 2 OZ). Zmluvou o združení môže byť upravené či k platnosti uznesenia o vylúčení postačuje súhlas väčšiny účastníkov,³³ pričom vzhľadom na povahu veci by malo ísť väčšinu všetkých účastníkov združenia (nie len účastníkov prítomných na rozhodovaní),³⁴ alebo sa uplatní postup podľa zákona a potrebný bude súhlas všetkých zostávajúcich účastníkov (§ 838 ods. 2 OZ). Ak nie je určený dátum ukončenia účasti účastníka v združení, účinky vylúčenia nastanú v okamihu keď sa vylučovaný účastník o svojom vylúčení dozvie.

Účast v združení je neprevoditeľný záväzok osobnej povahy, a preto dôjde k zániku účasti fyzickej osoby – účastníka jej **smrťou** (prípadne vyhlásením za mŕtveho) alebo **zánikom** právnickej osoby – účastníka.³⁵ Právni nástupcovia účastníka majú len právo na majetkové vypořádanie primerane podľa ustanovení § 838 alebo § 841 OZ.

V prípade **zániku účasti jedného z účastníkov združenia** (vystúpením, vylúčením, smrťou fyzickej osoby – účastníka alebo zánikom právnickej osoby – účastníka) **s dvoma účastníkmi dôjde zo zákona k zániku združenia**, pretože

30 Fiala, J. – Kindl, M. a kolektív: op. cit. sub. 21, str. 1521; Eliáš, K. a kol.: op. cit. sub. 21, s. 2368;

Švestka, J. – Spáčil, J. – Škárová, M. – Hulmák, M. a kol.: op. cit. sub. 23, s. 2328.

31 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Cdo 1174/99, dostupný na: www.nsoud.cz.

32 Švestka, J. – Spáčil, J. – Škárová, M. – Hulmák, M. a kol.: op. cit. sub. 23, s. 2340.

33 Aj tu platí analogicky pravidlo ustanovenia § 836 ods. 2 OZ, podľa ktorého ak má rozhodovať väčšina hlasov, patrí každému účastníkovi jeden hlas, pretože aj v tomto prípade ide o obstarávanie spoločných vecí združenia.

34 Fiala, J. – Kindl, M. a kolektív: op. cit. sub. 21, s. 1530.

35 Fiala J. – Kindl, M. a kolektív: op. cit. sub. 21, s. 1526.

existencia združenia s jedným účastníkom je pojmovovo vylúčená. V tomto prípade na majetkové vyporiadanie nemožno aplikovať ustanovenie § 839 OZ, ale treba postupovať podľa § 841 OZ, ktorý upravuje vyporiadanie pri rozpustení združenia.³⁶

S účastníkom, ktorý zo združenia vystúpil alebo bol vylúčený, treba **vykonať majetkové vyporiadanie** (§ 839 OZ). Predmetom zmluvnej úpravy môže byť najmä lehota, v ktorej bude potrebné vyporiadanie s účastníkom vykonať tak, aby nedošlo k ohrozeniu ďalšieho fungovania združenia. Pokiaľ by totiž zmluva lehotu na vyporiadanie neupravila, bude potrebné vychádzať zo všeobecnej úpravy záväzkových vzťahov a ostatní účastníci združenia budú povinní splniť svoj záväzok prvý deň po tom, ako boli dotknutým účastníkom požiadaní (§ 563 OZ).

„Vkladateľ sa po ukončení účasti v združení nemôže domáhať vrátenia peňazí a majetkových hodnôt určených podľa druhu ako vlastník, ale ako spoluvlastník ideálneho spoluvlastníckeho podielu...“

6.1

Vyporiadanie majetkových hodnôt určených individuálne

Účastník má **právo na vrátenie majetkových hodnôt individuálne určených**, ktoré sú v jeho vlastníctve a ktoré ostatní účastníci bezplatne užívali. Priamo zo zákona nemá nárok na náhradu prípadného opotrebenia vecí, pokiaľ bolo spôsobené riadnym užívaním vecí v súlade s dohodnutým účelom združenia. Nie je vylúčené, aby si účastníci dohodli možnosť poskytnutia náhrady za opotrebenie v zmluve o združení.

Ukončenie účasti v združení znamená **zánik práva ostatných účastníkov užívať individuálne určené veci a iné majetkové hodnoty** (napr. nehmotné statky), ktoré na vy-

užitie na účely združenia poskytol vystupujúci, resp. vylúčený účastník. Predpokladom ďalšieho užívania individuálne určených vecí, ktoré sa vracajú účastníkovi je uzavretie nájomnej alebo inej zmluvy (napr. zmluvy o výpožičke), pre ďalšie užívanie nehmotných statkov uzavretie licenčnej zmluvy.³⁷ Na ochranu svojho vlastníckeho práva má k dispozícii **vlastnícke žaloby** (reivindikácia a zapieracia), ktoré by smerovali voči účastníkom združenia, ktorým boli individuálne určené majetkové hodnoty odovzdané do správy, prípadne tým, ktorí tieto majetkové hodnoty neoprávnene užívajú.

6.2

Vyporiadanie majetkových hodnôt určených druhovo

Výkladový problém spôsobuje ustanovenie § 839 veta prvá OZ vo vzťahu k **vneseným majetkovým hodnotám určeným podľa druhu**, pretože na rozdiel od § 833 OZ nerozlišuje medzi vecami určenými individuálne a vecami určenými druhovo.³⁸ Do úvahy preto prichádza výklad, podľa ktorého má účastník nárok na vrátenie peňažnej sumy vnesenej do združenia a vrátenie vecí určených druhovo v tom istom množstve.³⁹

Podľa väčšinového názoru⁴⁰ účastník združenia poskytujúci majetkové hodnoty druhovo určené vložením do združenia stratil svoje vlastníckeho právo a tieto hodnoty sa stali podielovým spoluvlastníctvom účastníkov združenia v pomere k ich výške (§ 833 OZ). Účastníkovi, ktorého účasť v združení zanikla je možné vydať len majetkové hodnoty v jeho vlastníctve, ku ktorým v dôsledku zániku jeho účasti v združení zaniklo ostatným účastníkom užívacie právo, t. j. individuálne určené majetkové hodnoty. Ustanovenie § 839 OZ preto nemožno vykladať tak, že zo zákona zakladá pre prípad ukončenia účasti účastníka v združení jeho vlastnícke právo k vneseným peniazom a iným druhovo určeným majetkovým hodnotám a spôsobuje zánik podielového spoluvlastníctva ostatných účastníkov združenia. Vkladateľ sa preto po ukončení účasti v združení nemôže domáhať vrátenia peňazí a majetkových hodnôt určených podľa druhu ako vlastník, ale **ako spoluvlastník ideálneho spoluvlastníckeho podielu** a môže dosiahnuť jeho vydanie **len v režime vyporiadania podielového spoluvlastníctva** (§ 141–142 OZ).⁴¹ Pokiaľ by účastníkom do združenia vnesené majetkové hodnoty existovali v naturálnej podobe, pri-

36 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Odo 1019/2002, dostupný na: www.nsoud.cz.

37 Eliáš, K. a kol.: op. cit. sub. 21, s. 2382.

38 Takéto rozlíšenie bolo obsiahnuté v Občianskom zákonníku z roku 1950 v ustanovení § 498:

„Členovi, ktorý vystúpil alebo bol vylúčený, vráti sa veci vnesené do požívania.“, vecami vnesenými do požívania sa rozumeli veci určené individuálne (§ 492) a v Zákonníku medzinárodného obchodu v § 634 ods. 1:

„Pri zániku združenia účastník má nárok na vrátenie vecí, ktoré dal pre účely združenia do bezplatného užívania.“

39 Vojčík, P. a kol.: op. cit. sub. 4, s. 1154; ako jedno z možných riešení Fiala, J. – Kindl, M. a kolektív: op. cit. sub. 21, s. 1534–1535.

40 Švestka, J. – Spáčil, J. – Škárová, M. – Hulmák, M. a kol.: op. cit. sub. 23, s. 2342;

Eliáš, K. a kol.: op. cit. sub. 21, s. 2387; Fekete, I.: **Občiansky zákonník, komentár**, Bratislava: Epos, 2007, s. 965.

41 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Odo 139/2002, dostupný na: www.nsoud.cz.

chádza do úvahy ich vrátenie. V ostatných prípadoch bude potrebné peňažné vyporiadanie spoluvlastníckeho podielu na vnesených druhovo určených majetkových hodnotách určeného podľa ustanovenia § 833 OZ.⁴²

V prípade, ak do združenia poskytol peniaze alebo druhovo určené majetkové hodnoty len jeden z účastníkov, nemôže vzniknúť spoluvlastnícke právo iného účastníka k týmto hodnotám a výlučné vlastnícke právo vkladajúceho účastníka zostáva zachované. V tomto prípade má účastník po zániku účasti v združení **ako vlastník nárok na vrátenie poskytnutých peňazí a vrátenie majetkových hodnôt určených podľa druhu**, pokiaľ ku dňu zániku jeho účasti v združení existujú. Na ochranu svojho vlastníckeho práva má k dispozícii vlastnícke žaloby.

Hodnota činnosťou združenia spotrebovaných vnesených peňazí a majetkových hodnôt určených podľa druhu je vyjadrená v podiely na majetku získanom spoločnou činnosťou združenia. Neprichádza do úvahy ich vrátenie a dotknutý účastník **nemá nárok ani na peňažnú náhradu**.⁴³

Ak uvážime, že pri vyporiadaní vnesených druhovo určených hodnôt prichádza do úvahy len vyporiadanie spoluvlastníckeho podielu a nie vrátenie vecí a vezmeme do úvahy aj predchádzajúcu právnu úpravu Občianskeho zákonníka z roku 1950,⁴⁴ z ktorej zákonodarca nepochybne vychádzal, a ktorá v rámci vyporiadania rozlišovala medzi vrátením vecí poskytnutých do užívania a vyplatením podielu na ostatnom majetku (t. j. na ostatných majetkových hodnotách vnesených do združenia a majetkových hodnotách získaných činnosťou združenia) správnejšie by bolo majetkové vyporiadanie týchto hodnôt podriaďovať pod § 839 veta druhá OZ. Ukončením účasti v združení by potom vlastnícke právo dotknutého spoluvlastníka k ideálnemu spoluvlastníckemu podielu na týchto majetkových hodnotách zaniklo a účastník by mal právo na výplatu podielu na majetku v peniazoch analogicky ako pri majetkovom vyporiadaní majetkových hodnôt získaných činnosťou združenia.⁴⁵

6.3

Vyporiadanie majetkových hodnôt získaných činnosťou združenia

Účastník, ktorého účasť v združení zanikla, má **právo na výplatu svojho podielu na majetku, ktorý bol získaný v súvislosti s činnosťou združenia v peniazoch**, a to podľa stavu, ktorý tu bol v deň vystúpenia či vylúčenia zo združenia (§ 839 OZ). Ide o **podiel na všetkých aktívach účastníkov združenia** existujúcich pri zániku jeho účasti v združení, nielen podiel na rozdiel medzi aktívami a pasívami, pretože aj po zániku účasti v združení sa bývalý účastník nezbavuje zodpovednosti za záväzky vzniknuté z činnosti združenia,

ktoré vznikli počas jeho účasti v združení (§ 840 OZ). Výška spoluvlastníckych podielov účastníka vyplýva z § 835 ods. 1 OZ.

Vykonanie vyporiadania podľa všeobecnej úpravy zániku a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, obsiahnutej v ustanoveniach § 141–142 OZ, by mohlo byť ťažko realizovateľné, pretože ostatní účastníci združenia ďalej pokračujú v činnosti združenia, disponujú s majetkom a masa majetku sa mení. Pri vyporiadaní podielového spoluvlastníctva sú predmetom konania len tie veci, ktoré účastníci konania navrhnu a označia v žalobnom návrhu a bolo by preto obtiažne konkrétne identifikovať veci, ktoré by mali byť predmetom konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Z ust. § 839 veta druhá OZ je možné vyvodiť, že po ukončení účasti účastníka v združení (ak vystúpením nedôjde k poklesu počtu účastníkov pod minimálny počet dvoch účastníkov združenia, tým k rozpusteniu združenia a nutnosti vykonať majetkové vyporiadanie podľa § 841 OZ) musí zaniknúť jeho vlastnícke právo k spoluvlastníckemu podielu na majetku získanom spoločnou činnosťou združenia. V opačnom prípade by mal vystupujúci účastník zachované vlastnícke právo k spoluvlastníckemu podielu na majetku získanom spoločnou činnosťou a súčasne aj právo na vyporiadací podiel na tomto majetku v peniazoch podľa stavu v deň vystúpenia.

Z toho vyplýva, že ust. § 839 veta druhá OZ upravuje špeciálnu úpravu zániku podielového spoluvlastníctva k všeobecnej úprave podľa ust. § 141 a 142 OZ, podľa ktorej ukončením účasti účastníka združenia dochádza **zo zákona k zániku vlastníckeho práva k spoluvlastníckemu podielu na majetku získanom spoločnou činnosťou** tohto účastníka a vystupujúcemu účastníkovi **vznikne právo na výplatu jeho podielu na majetku združenia**. Nárok na vyporiadanie spoluvlastníckeho podielu v peniazoch sa ako majetkové právo premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe (v prípade združenia podnikateľov štvorročnej premlčacej dobe v zmysle § 397 ObZ), ktorá začína plynúť zánikom účasti účastníka v združení, resp. uplynutím lehoty pre vykonanie majetkového vyporiadania dohodnutej v zmluve (§ 101 OZ).

Podľa rozhodovacej praxe súdov v Českej republike vlastnícke právo k spoluvlastníckemu podielu nezaniká už vystúpením, resp. vylúčením účastníka, bez ohľadu na to, či už bolo vyplatené finančné vyrovnanie, ale až vyplatením peňažnej náhrady za tento podiel. Pri zániku účasti v združení (ktoré aj naďalej trvá) dotknutému účastníkovi vznikne právo na výplatu jeho podielu na majetku združenia a **výplatou podielu vystupujúceho účastníka na majetku získanom spoločnou činnosťou združenia** (spoluvlastníckeho podielu v zmysle § 137 ods. 1 OZ) **je vlastnícke právo**

42 Eliáš, K. a kol.: op. cit. sub. 21, str. 2387; Fiala, J. – Kindl, M a kolektív: op. cit. sub. 21, s. 1535.

43 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 968/2005, dostupný na: www.nsoud.cz.

44 „Členovi, ktorý vystúpil alebo bol vylúčený, vráti sa veci vnesené do požívania. Podiel na majetku, ako sa javí v deň vystúpenia alebo vylúčenia, vyplatí sa mu v peniazoch.“ (§ 498 OZ z roku 1950).

45 Porovnaj Pražák, Z.: op. cit. sub. 16, s. 181–183.

podielového spoluvlastníka konzumované a zaniká ku dňu účinnosti vystúpenia účastníka zo združenia.⁴⁶

V prípade, že by nedošlo k dohode o vyplatení vyporiadacieho podielu na majetku získanom spoločnou činnosťou, účastník, ktorého účasť na združení zanikla, sa musí súdnou cestou **domáhať vyplatenia náhrady na majetku získanom spoločnou činnosťou** (§ 839 OZ) a nie zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k veciam získaným spoločnou činnosťou (§ 142 OZ).⁴⁷ Účastníci, ktorí pokračujú v činnosti združenia sa môžu určovacou žalobou domáhať **určenia veľkosti svojich spoluvlastníckych podielov** na majetku získanom spoločnou činnosťou.

6.4

Vyporiadanie spoločných záväzkov

Účastníci združenia **nemôžu v rámci vyporiadania účinne voči tretím osobám vyporiadať spoločné záväzky**, pretože postavenie veriteľov sa nemôže zhoršiť. Účastníci sa môžu dohodnúť, že určitý konkrétny záväzok zaplatí niektorý z nich. Táto dohoda je však významná len vo vzájomných vzťahoch medzi účastníkmi združenia, nie je účinná voči veriteľom. **Solidárna zodpovednosť účastníka za záväzky vzniknuté z činnosti združenia trvá aj po zániku jeho účasti v združení** a týka sa záväzkov, ktoré vznikli za trvania jeho účasti. Tento účastník zodpovedá spolu s ostatnými účastníkmi združenia za tieto záväzky v zmysle ust. § 835 ods. 2 OZ spoločne a nerozdielne (§ 840 OZ). Pokiaľ veriteľ uplatní svoj nárok na zaplatenie dlhu vzniknutého z činnosti združenia proti bývalému účastníkovi združenia, nemôže tento odmietnuť plnenie z dôvodu, že už nie je účastníkom združenia, pokiaľ záväzok vznikol do dňa jeho vystúpenia alebo vylúčenia zo združenia. Za záväzky zodpovedá aj tento bývalý účastník celým svojím majetkom. Po uhradení dlhu v plnej výške má právo regresu proti ostatným účastníkom podľa výšky ich podielov určených zmluvou alebo podľa § 835 ods. 1 OZ. Naopak, pokiaľ účastníci združenia uhradia takýto dlh zo spoločných prostriedkov, majú právo na uhradenie zodpovedajúcej časti voči bývalému účastníkovi. Účastník **nezodpovedá za záväzky, ktoré vznikli až po ukončení jeho účasti v združení** a na ktorých vzniku sa už nemohol podieľať.

7

Majetkové vyporiadanie pri rozpustení združenia

K rozpusteniu združenia môže dôjsť najmä niektorým z nasledujúcich spôsobov:⁴⁸

- rozpustenie združenia automaticky na základe **právnej skutočnosti** predvídanej v zmluve o združení (napr. uplynutie doby, na ktorú bolo združenie založené, dosiahnutie účelu, na ktorý bolo združenie založené, ďalšie právne skutočnosti uvedené v zmluve o združení),
- rozpustenie na základe **rozhodnutia účastníkov** združenia, konsenzom všetkých jeho účastníkov,
- rozpustenie **zo zákona**, v prípade ak po vystúpení alebo vylúčení účastníka počet účastníkov združenia klesne pod minimálny počet dvoch účastníkov.⁴⁹

Pri majetkovom vyporiadaní po rozpustení združenia (§ 841 OZ) platia obdobné pravidlá a účastníci združenia majú obdobné nároky ako účastník, ktorého účasť na združení zanikla (§ 839 OZ). Aj napriek obdobným nárokom treba vždy rozlišovať medzi majetkovým vyporiadaním pri ukončení účasti jedného z účastníkov združenia, keď ostatní účastníci ďalej pokračujú v činnosti združenia (§ 839 OZ) a majetkovým vyporiadaním pri rozpustení združenia, keď združenie vo svojej činnosti už nepokračuje (§ 841 OZ).

Majetkové hodnoty individuálne určené sa vracajú účastníkovi, ktorý je ich vlastníkom a to bez náhrady za prípadné opotrebenie, pokiaľ zmluva o združení takúto náhradu nepriznáva. Zaniká tiež právo všetkých účastníkov združenia tieto hodnoty bezplatne užívať.

Pokiaľ ide o **majetkové hodnoty druhovo určené**, podielové spoluvlastníctvo rozpustením združenia nezaniká a treba vykonať vyporiadanie spoluvlastníckych podielov podľa všeobecných ustanovení o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva. Ak medzi bývalými účastníkmi nedôjde k dohode o vyporiadaní podielového spoluvlastníctva (§ 141 OZ) je nutné žalovať zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva (§ 142 OZ).

Majetok nadobudnutý výkonom spoločnej činnosti si účastníci v rámci vyporiadania rozdeľujú podľa svojich spoluvlastníckych podielov na tomto majetku, určených podľa zmluvy o združení, inak rovným dielom (§ 841 OZ). Oproti úprave vyporiadania pri zániku účasti v združení (§ 839 OZ), ktorá záväzne zakladá právo vylúčeného účastníka na výplatu vyporiadacieho podielu na získanom majetku v peniazoch, účastníci rozpusteneho združenia si formu a spôsob vyporiadania spoluvlastníckych podielov môžu zvoliť sami (dohoda o vyporiadaní podľa § 141 OZ), pretože nedochádza k zániku spoluvlastníckeho podielu na majetku získanom spoločnou činnosťou ani jedného z účastníkov združenia. Ak sa účastníci zaniknutého združenia medzi sebou nedohodnú na vyporiadaní tohto majetku (§ 141 OZ), môže ktorýkoľvek z nich podať žalobu na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva (§ 142 OZ).⁵⁰ Účastníci združenia si môžu vyporiadať podielové spoluvlastníctvo aj len

46 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 32 Odo 955/2004, dostupný na: www.nsoud.cz.

47 Fiala, J. – Kindl, M. a kolektív: op. cit. sub. 21, s. 1538.

48 Fiala, J. – Kindl, M. a kolektív: op. cit. sub. 21, s. 1543–1546; Eliáš, K. a kol.: op. cit. sub. 21, s. 2390.

49 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Odo 1019/2002, dostupný na: www.nsoud.cz.

50 Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 444/2005, dostupný na: www.nsoud.cz.

z časti (k niektorým majetkovým hodnotám), s tým, že ostatný majetok bude naďalej predmetom ich podielového spoluvlastníctva.⁵¹

Aj po zániku združenia sa **solidárna zodpovednosť** jeho účastníkov za záväzky vzniknuté počas trvania združenia nemení. Bývalí účastníci združenia zodpovedajú veriteľom bez ohľadu na majetkové vyporiadanie celým svojím majetkom spoločne a nerozdielne.⁵² ■

51 Porovnaj Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 33 Odo 1019/2002 a sp. zn. 29 Odo 93/2001, dostupné na www.nsoud.cz;

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 256/2007, Dostupný na nssr.blox.sk.

52 Porovnaj Rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 311/2000, dostupný na www.nsoud.cz;

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 241/2007 a sp. zn. 4 Obo 30/2007, dostupné na nssr.blox.sk.

RESUMÉ

Majetkové vzťahy účastníkov zmluvy o združení

Príspevok analyzuje majetkové vzťahy účastníkov zmluvy o združení bez právnej subjektivity. Zaoberá sa problematikou spôsobu a dôsledkov poskytnutia majetku do združenia a predpokladov vzniku spoluvlastníckeho práva k vneseným majetkovým hodnotám. Ďalej venuje pozornosť otázkam založenia spoluvlastníckeho vzťahu a určenia spoluvlastníckych podielov k majetku získanému pri výkone spoločnej činnosti, rozhodovania o hospodárení s majetkom v spoluvlastníctve účastníkov a ich zodpovednosti za záväzky voči tretím osobám. V závere príspevok skúma majetkové vyporiadanie pri zániku účasti jedného z účastníkov v združení a pri rozpustení združenia.

SUMMARY

Property Relations of Parties to Association Agreements

This article provides an analysis of property relations existing between parties to agreements, under which associations as non-legal entities are formed. It deals with how the property is made available for the use by the association and with the consequences thereof. It also deals with the prerequisites for the existence of co-ownership interests to any property values invested in the association. The author pays attention to the establishment of co-ownership relations and to the determination of co-ownership interests to the property acquired as a result of common activities within

Literatúra

Eliška, K. a kol.: **Občanský zákoník, Velký akademický komentář, 1. a 2. svazek**, Praha : Linde Praha a. s., 2009, ISBN 978-80-7201-687-7

Fekete, I.: **Občiansky zákonník, komentár**, Bratislava : Epos, 2007, ISBN 978-80-8057-688-2

Fiala, J. – Kindl, M. a kolektiv: **Občanský zákoník, Komentář, I. a II. díl**, Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009, ISBN 978-80-7357-395-9

Králík, M.: **Podílové spoluvlastnictví v Občanském zákoníku**, Praha : C. H. Beck, 2008, ISBN 978-80-7400-040-9

Pražák, Z.: **Společné podnikání na základě smlouvy o sdružení podle občanského zákoníku**, Praha : Linde Praha a. s., 2005, ISBN 80-7201-574-5

Švestka, J. – Spáčil, J. – Škárová, M. – Hulmák, M. a kol.: **Občanský zákoník I + II (Komentář)**, Praha : C. H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-108-6

Vojčík, P. a kol.: **Občiansky zákonník, Stručný komentár, Druhé, doplnené a prepracované vydanie**, Bratislava : Iura Edition, 2009, ISBN 978-80-8078-249-8

the association, to the decision-making on the effective use and management of property owned by the association members in common, as well as to their liability for obligations. In the end, the author focuses on the distribution of common property in the event either party ceases to be an association member, or in the event of the dissolution of the association.

ZUSAMMENFASSUNG

Vermögensverhältnisse der Parteien im Vereinigungsvertrag

Der Gegenstand des Beitrags ist die Analyse der Vermögensverhältnisse in einem Vereinigungsvertrages ohne Rechtssubjektivität. Das Thema des Beitrags ist die Problematik und die Art und Weise sowie die Auswirkungen bei der Einbringung des Vermögens in eine Vereinigung und die Voraussetzungen für die Entstehung des Miteigentumsrechtes an eingebrachten Vermögenswerten. Die Aufmerksamkeit wird ferner den Fragen der Gründung eines Miteigentumsverhältnisses und der Festlegung der Miteigentumsanteile am Vermögen, das bei der Ausübung der gemeinschaftlichen Tätigkeit erworben wird, der Entscheidung über das Wirtschaften mit dem Vermögen im Miteigentum der Parteien und deren Haftung gegenüber den Dritten für die Verbindlichkeiten, gewidmet. Abschließend wird die Vermögensauseinandersetzung beim Ausscheiden einer Partei aus der Vereinigung und bei Auflösung der Vereinigung geprüft.

Do vašej knižnice: Tlačový zákon – komentár

Vozár, J. – Valko, E. – Lapšanský, L.: **Tlačový zákon. Komentár.** C. H. Beck, Praha, 2009, 261 strán.
ISBN: 9788074001697

Azda žiadna právna norma v poslednom období pri jej prijímaní nevyvolala také búrlivé diskusie laickej i odbornej verejnosti ako nový tlačový zákon. Zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) nadobudol napokon účinnosť 1. júna 2008. S odstupom jedného roka dostáva právnická verejnosť do ruky zásluhou trojice advokátov – JUDr. Jozefa Vozára, CSc., JUDr. Ernesta Valka, PhD. a Mgr. Lukáša Lapšanského – jeho komentár. Tak ako v Čechách po prijatí zákona č. 46/2000 Sb. o právech a povinnostiach pri vydávaní periodického tisku, prináša i pre slovenského čitateľa komentár vydavateľstvo C. H. Beck, na rozdiel od Čiech však v renomovanej edícii „sivých“ komentárov (ako v poradí tretie dielo edície po komentovanom obchodnom zákonníku a občianskom súdnom poriadku).

Na Slovensku ide v novodobej histórii o prvý komentár k tejto právnej norme. V minulosti komentár k tlačovým predpisom platným na našom území pochádzal zrejme okrem diela Rais, Š. – Šefčák, L.: Komentár k tiskovému zákonu. Vydavateľství československý novinář. Praha, 1967, str. 131 iba z pera Jána Hrabánka a Alberta Milotu, ktorý vyšiel pod názvom Tiskové právo československé ešte v roku 1938 v Prahe. Téma, hoci nie vo forme komentára k tlačovému zákonu, sa potom podrobnejšie venoval už iba J. Drgonec (Tlačové právo na Slovensku. Archa, Bratislava, 1995 a Základy mediálneho práva. Eurokodex, Bratislava, 2008). V Čechách boli vydané k novému českému tlačovému zákonu komentáre dva (Chaloupková, H.: Zákon o právech a povinnostiach pri vydávaní periodického tisku (tiskový zákon) a predpisy související. Komentář. C. H. Beck, Praha, 2001 a Sokol, T.: Tisk a právo. Tiskový zákon s komentářem. Orac, Praha, 2001).

Aj s ohľadom na túto situáciu je spracovanie a vydanie recenzovaného komentára mimoriadne záslužným počinom. Oceniť však treba nie len samotnú prácu autorov, ale tradične i formu, štruktúru a kvalitu spracovania publikácie vydavateľstvom C. H. Beck.

Publikácia Tlačový zákon pozostáva z „Úvodu“, piatich kapitol: „1. Historický exkurz“, „2. Prameň právnej úpravy tlačového práva“ a „3. Právne garancie slobody tlače a prejavu“, „4. Tlačový zákon – komentár“ a „5. Súvisiaca judikatúra“. Prílohou knihy je text zákona č. 211/2000 Z. z. o slo-

bodnom prístupe k informáciám, zoznam použitej literatúry a vecný register.

Historický exkurz, tak ako to autori predznamenávajú v úvode, nemá ambíciu zachytiť celý vývoj tlačového práva na Slovensku. Preto abstrahuje od prvých noriem platných na našom území (zák. č. XVIII/1848, či rakúsky tlačový poriadok z roku 1852 alebo zák. č. XLI/1914 o ochrane cti) a začína uhorským zák. č. XIV/1914 o tlači. O to podrobnejšie sa venuje vývoju tlačového práva v období 1. ČSR a slovenského štátu. Nasleduje komparácia prístupu totalitného štátu k slobode tlače v čase vojny a v povojnovom vývoji do roku 1989 (pričom socialistický prístup k potláčaniu slobody tlače je vyhodnotený ako sofistikovanejší) a popis začiatkov demokratického vývoja tlačového práva a s tým spojených zmien aj v oblasti trestného práva. Kapitola končí stručným výpočtom ustanovení nového tlačového zákona, ktoré sú predmetom konania o ich súlade s čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky pred Ústavným súdom Slovenskej republiky na základe návrhu skupiny poslancov.

Kapitola *Prameň právnej úpravy tlačového práva* najprv popisuje čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky (a aj iné súvisiace ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky), čl. 10 Dohovoru na ochranu ľudských práv a základných slobôd a úst. zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. V ďalšej časti sa venuje prameňom tlačového práva so silou zákona, ku ktorým okrem samotného tlačového zákona zaraďuje ďalších spolu 12 zákonov.

Tretia kapitola s názvom *Právne garancie slobody tlače a prejavu* podrobne analyzuje najmä čl. 10 dohovoru, poukazuje na súvisiacu rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, vhodne a správne zvýrazňuje hlavné a zásadné myšlienky, na ktorých sú jeho rozhodnutia k slobode prejavu vybudované citujúc najvýznamnejšie rozhodnutia EŠLP súvisiace s témou (viažu sa najmä k osobitnému postaveniu osôb verejného záujmu). V ďalšej časti tejto kapitoly sú analyzované ústavnoprávne garancie slobody tlače a slobody prejavu, osobitne je akcentovaný obsah práva na informácie a primeranosť obmedzení slobody prejavu pre naplnenie legitímnych cieľov. V tejto časti sú citované i viaceré (najznámejšie i menej známe) rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky k čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky (vrátane novšieho rozhodnutia sp. zn. III. ÚS 42/09 týkajúceho sa známej šokujúcej informačnej antiinterupčnej kampane).

Samotný komentár k tlačovému zákonu na ploche 61 strán podrobne vykladá každý zo 14 paragrafov právnej normy. Komentár k jednotlivým ustanoveniam je štruktúrovaný

osvedčeným spôsobom obvyklým v edícii „sivých“ komentárov vydavateľstva C. H. Beck – po samotnom znení komentovaného ustanovenia nasleduje prehľad súvisiacich ustanovení, súvisiacich predpisov, literatúry a potom samotný komentár autorov doplnený judikatúrou (ak je k dispozícii). Komentár k úvodným ustanoveniam tlačového zákona (§ 1, § 2) dôsledne vykladá jednotlivé pojmy používané zákonodarcom, s ktorými norma pracuje. Podrobne sa zaoberá aj povinnosťami orgánov verejnej moci a ostatných v zákone definovaných subjektov pri poskytovaní informácií vydavateľovi periodickej tlače a tlačovej agentúre (§ 3), ktoré vykladá v kontexte čl. 26 Ústavy Slovenskej republiky hľadajúc jeho zmysel v tomto kontexte. Inštitút ochrany zdroja a obsahu informácií (§ 4) vykladajú autori aj v historických súvislostiach a polemizujú s koncepciou tohto inštitútu ako povinnosti a nie práva novinára. Možno príliš stručný je však komentár k problematike zodpovednosti vydavateľa periodickej tlače upravenej v § 5 tlačového zákona (absentuje vysvetlenie dosahu § 5 ods. 3 na inštitúty práva na opravu, odpoveď a dodatočné oznámenie). Podrobne a dôsledne sa autori ďalej zaoberajú zrejme pre mnohých čitateľov najvýznamnejšími ustanoveniami tlačového zákona, ktoré upravujú právo na opravu, odpoveď a dodatočné oznámenie (§§ 7–10). Praktickú komparáciu umožňuje jednotná štruktúra komentára k ustanoveniam upravujúcich jednotlivé inštitúty – a) hmotnoprávne predpoklady nároku, b) oprávnené subjekty, c) formálne náležitosti žiadosti, d) forma a obsah (opravy, odpovede, dodatočného oznámenia), e) výnimky z povinnosti ich uverejnenia. Táto časť komentára obsahuje i porovnanie novej právnej úpravy a doterajšieho inštitútu tlačovej opravy; v časti venovanej dodatočnému oznámeniu oprávnené kritizuje nedostatky formulácie príslušného ustanovenia (spektrum rozhodnutí, na ktoré sa vzťahuje a na ktoré sa nevzťahuje, nezakotvenie povinnosti predložiť so žiadosťou o jeho uverejnenie právoplatné rozhodnutie atď.). Vo vzťahu k úprave § 10 ods. 4 (právo na primeranú peňažnú náhradu v prípade riadneho neuverejnenia opravy, odpovede, dodatočného oznámenia) podrobujú autori kritike absenciu kritérií v zákone pre určenie jej výšky. Text komentára uzatvára komentár k ustanoveniam upravujúcim evidenciu periodickej tlače, správne delikty a prechodné ustanovenia (§§ 11–13).

Kapitola *Súvisiaca judikatúra* obsahuje šesť rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky, dve rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (vrátane praxou často citovaného rozsudku sp. zn. 3 Cdo 61/2000), rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva v najznámejších veciach a to *Lingens v. Rakúsko*, *Oberschlick v. Rakúsko*, *Goodwin v. Spojené kráľovstvo*, *Kuliš v. Poľsko*, či v menej známej veci *Allenet de Ribemont v. Francúzsko* a úplný súbor rozhodnutí vo veciach proti Slovenskej republike pre porušenie čl. 10 dohovoru. Výber rozhodnutí EŠLP v tejto časti je vhodný a reprezentatívny, hoci možno by bolo bývalo pre čitateľa, najmä z radov novinárov, užitočné dostať takto k dispozícii i širšie spektrum rozhodnutí (napr. v novších veciach ako *Azavedo v. Portugalsko*, *Carolina von Hannover*

v. Nemecko, *Cumpănă a Mazăre v. Rumunsko*, *Hachette Filipacchi Associés v. Francúzsko*, *Karhuvaara a Iltalehti v. Fínsko*, *Roemen a Schmit v. Luxembursko*, *Sabou a Pircálab v. Rumunsko*, *Sanocki v. Poľsko* alebo i „klasických“ ako napr. *Observer a Guardian v. Spojené kráľovstvo*, či *Sunday Times v. Spojené kráľovstvo*). Na druhej strane, aj tieto rozhodnutia možno nájsť v slovenskom alebo českom preklade v časopiseckej literatúre, takže ich uverejnenie v recenzovanej publikácii nič neuberá na jej kvalite.

V prílohe zaradené úplné znenie zákona o slobodnom prístupe k informáciám umožňuje najmä novinárom pracovať aj s touto normou, ktorú nepochybne pri svojej práci využívajú a ktorá prakticky dopĺňa komentovaný tlačový zákon.

Možno konštatovať, že vhodne zvolená štruktúra práce, najmä zaradenie kapitol venovaných histórii právnej úpravy, právnym garanciam slobody prejavu ako aj súvisiacej judikatúre, ktoré idú nad rámec obvyklého obsahu komentárov k zákonu, je pre čitateľa výrazne obohacujúcim prvkom. Bohatý je i zoznam literatúry v závere práce (obsahuje takmer štyri desiatky základných diel k téme). Vecný register je vytvorený použitím prakticky zvolených hesiel, v dôsledku čoho umožňuje ľahkú orientáciu v texte.

Autori recenzovanou publikáciou v situácii, keď k novému tlačovému zákonu ešte v podstate neexistuje judikatúra súdov (a použitie judikatúry viažucej sa k zákonu č. 81/1966 Zb. o periodickej tlači je vzhľadom na rozdielnosť právnej úpravy zložité), svojou prácou dláždia cesty pre budúcu rozhodovaciu prax slovenských súdov. Aj z tohto dôvodu možno ich dielo odporúčať do pozornosti nie len sudcom, ale i advokátom, na ktorých sa zrejme s postupom času budú v čoraz väčšej miere obracať klienti najmä v súvislosti s inštitútom práva na opravu, odpoveď, či dodatočné oznámenie.

Tlačový zákon a možno povedať, že i slovenské tlačové právo, ktorému v druhej polovici minulého storočia nebola venovaná dostatočná pozornosť právnej vedy ani právnej praxe, si pozornosť určite zasluhujú. Autori svojím dielom vyplňajú citeľnú medzeru v odbornej literatúre, umožňujú praxi nahradiť pri hľadaní odpovedí na otázky súvisiace s aplikáciou tlačového zákona komentáre k českému tlačovému zákonu, či diela viažuce sa k zákonu č. 81/1966 Zb., ktoré prax analogicky doteraz používala, pôvodným slovenským dielom. Z obsahu publikácie je zjavné, že autori pri vyslovovaní svojich názorov vychádzajú nie len z vlastných praktických skúseností advokátov, ale aj zo znalosti práce novinára. Vyzdvihnúť ďalej treba aj to, že autori pristupujú ku komentovanej právnej norme (ako aj k predkladateľovej dôvodovej správe) s konštruktívnou dávkou kritiky a naznačujú i smer, ktorým by sa mala v budúcnosti uberať jej novelizácia. Aj preto by mala nie len odborná právnická verejnosť, ale aj praktizujúci novinári siahnuť po recenzovanej knihe a zaradiť ju do svojich knižníc.

JUDr. Peter Kerecman
advokát, Košice

Zo zasadnutia Predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory zasadalo 16. apríla 2010 v rokovej miestnosti hotela Partizán na Táloch. Zasadnutie viedol predseda SAK JUDr. Štefan Detvai, podpredseda SAK JUDr. Havlát bol určený za overovateľa zápisnice. Revíziu komisiu zastupovala na základe splnomocnenia predsedu JUDr. Bušová.

V úvode rokovania JUDr. Detvai informoval, že z poverenia P SAK poslal predsedom všetkých súdov list, v ktorom upozornil, že v dôsledku pretrvávajúceho nehradenia trov obhajoby *ex offo* sú ohrozené všetky úkony obhajoby vykonávané mimo sídla advokáta vrátane návštev obvinených vo väzbe. Predsedníctvo SAK v prípade neriešenia tejto situácie zo strany súdov nebude advokátov nútiť, aby vykonávali úkony vyžadujúce hotové výdavky, ktoré nie sú zo strany klienta, orgánov činných v trestnom konaní alebo súdov vopred zálohované. Advokáta nie je možné nútiť, aby vykonával obhajobu na vlastné náklady a hradil aj hotové výdavky. Neuhrádzanie trov obhajoby *ex offo* ohrozuje ústavou garantované právo na obhajobu.

JUDr. Detvai ďalej informoval, že z poverenia P SAK poslal list ministerke

spravodlivosti SR, v ktorom dôrazne upozornil na problém dlhodobého nevyplácania právoplatne priznaných trov advokátov za zastupovanie obvinených podľa § 38 a nasl. Trestného poriadku. Podľa informácií SAK predstavuje dlh štátu vo veciach *ex offo* viac ako 6 miliónov eur. Najstaršie záväzky štátu voči advokátom *ex offo* sú viac ako osem rokov staré a vytvárajú neakceptovateľný právny stav, v ktorom obhajcovia *ex offo* doplácajú na neschopnosť štátu plniť si svoje záväzky. V tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že obhajcovia *ex offo* dlhodobo zálohujú štát zastúpený ministerstvom spravodlivosti z vlastných finančných prostriedkov a ak sú platcami DPH, odvádzajú štátu z priznaných trov *ex offo* povinnú daň.

JUDr. Detvai ďalej poukázal na ústavou garantované právo na spravodlivý súdny proces a obhajobu prostredníctvom obhajcu. Ide najmä o výkon obhajoby mimo sídla kancelárie advokáta, t. j. úkony právnej pomoci vykonávané v ústavoch na výkon väzby, pred krajskými súdmi, príp. Najvyšším súdom SR. Nevyplácanie trov obhajoby *ex offo* z už vyčlenených účelovo viazaných rozpočtových prostriedkov zo strany súdov môže viesť k ohrozeniu reálneho výko-

nu obhajoby *ex offo*. Slovenská advokátska komora má k dispozícii informácie z jednotlivých všeobecných súdov, ktoré jednoznačne smerujú k záveru, že súdy použili vyčlenené rozpočtové finančné prostriedky na iné účely, nie na úhradu záväzkov voči obhajcom *ex offo*. Tento stav považuje SAK za neakceptovateľný a neudržateľný. Z celkového počtu advokátov (cca 4 900) sa obhajobe *ex offo* venuje cca 1 340 kolegov, ktorí sú vďaka nečinnosti štátu zastúpeného Ministerstvom spravodlivosti SR a jednotlivých súdov vystavení druhej platobnej neschopnosti, čo má v konkrétnych prípadoch existenčné následky.

Slovenská advokátska komora dlhodobo navrhuje Ministerstvu spravodlivosti SR zmenu systému náhrady trov *ex offo* a reálne viazanie rozpočtových finančných prostriedkov v adekvátnej výške za účelom ich náhrady. Ministerstvo spravodlivosti je však pri riešení tejto problematiky nielen nečinné, ale nežiada ani o zvýšenie rozpočtových prostriedkov na úhradu trov obhajoby *ex offo*. Slovenská advokátska komora nežiada o presadzovanie výhod alebo neadekvátnych požiadaviek. Žiada o riadne a včasné plnenie záväzkov štátu voči advokátom *ex offo*, ktorí si riadne a včas plnia zákonnú povinnosť obhajovať zákonnosť v trestnom konaní a zároveň si plnia ako riadni občania ostatné zákonom stanovené povinnosti. V prípade rýchleho neriešenia vzniknutej situácie nevie Slovenská advokátska komora garantovať účasť advokátov *ex offo* na úkonoch trestného konania mimo sídla advokátskej kancelárie. K dátumu zasadnutia P SAK ministerka spravodlivosti na list predsedu SAK neodpovedala.

JUDr. Detvai na doplnenie uviedol, že riaditeľka Centra právnej pomoci JUDr. Čutková ho informovala o tom, že súdy v civilných veciach, kde ustanovujú advokátov na zastupovanie, posielajú vyúčtovania, ktoré advokáti posielajú súdom, na preplatenie Centru právnej pomoci. Centrum právnej pomoci však nie je so súdom v žiadnom právnom vzťahu, a preto tieto vyúčtovania zatiaľ neuhrádza. Upozornila, že súdy takto postupujú aj v prípadoch, keď to zákon

Pýta(j)te sa predsedníctva

Môže advokát zúčastnený na právnom úkone, ktorého platnosť bola napadnutá, vystupovať v danej súdnej veci ako svedok pre svojho klienta? Samozrejme, že v danej súdnej veci nebude vystupovať pre klienta ako advokát.

Právny poriadok takúto situáciu nevylučuje, v každom prípade advokát musí zväžovať, či nemôže dôjsť k porušeniu povinnosti mlčanlivosti definovanej v ust. § 23 ods. 1, ods. 2 a najmä ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

o bezplatnej právnej pomoci poskytovanej osobám v materiálnej núdzi neumožňuje (napr. vo veciach sociálneho zabezpečenia).

JUDr. Procházka a JUDr. Fuchs vypracovali analýzy, v ktorých sa venujú otázke ústavnoprávnej ochrany nárokov obhajcov *ex offio* na vyplatenie priznaných trov obhajoby. (Analýzy budú uverejnené v ďalších číslach BSA.)

Predsedníctvo SAK **uložilo** kancelárii komory za úlohu (a) požiadať advokátske komory členských štátov EÚ o stanovisko, či poznajú inštitút štátneho obhajcu a ak áno, vyžiadať od nich jeho právnu úpravu, (b) požiadať Ministerstvo spravodlivosti SR o informáciu, či sa vymáhajú náhrady trov *ex offio* od odsúdených a s akým výsledkom za obdobie posledných piatich rokov, (c) zaradiť do sobotňajšieho programu Konferencie advokátov 2010 ako samostatný bod *Ďalší postup SAK pri riešení problému nevyplácania trov obhajoby ex offio* a (d) zorganizovať v máji 2010 tlačovú besedu k problematike nevyplácania trov obhajoby *ex offio*, na ktorej

sa zúčastní predseda SAK JUDr. Detvai, podpredsedovia SAK JUDr. Havlát a JUDr. Hreždovič, člen predsedníctva JUDr. Procházka, zástupca RK SAK z poverenia RK SAK a vybraní 2-3 advokáti, ktorým vznikli pohľadávky z titulu neuhradenia trov obhajoby *ex offio*.

Predsedníctvo SAK ďalej **poverilo** JUDr. Detvaia podať podnet na Najvyšší kontrolný úrad so žiadosťou o kontrolu hospodárenia s finančnými prostriedkami určenými na trovy obhajoby *ex offio* na jednotlivých súdoch.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informáciu o stave súdnych konaní v statusových veciach, ktorú predložila právna zástupkyňa SAK JUDr. Bušová. Vo všetkých veciach, ktoré prevzala ku dňu zasadnutia P SAK, spracovala samostatnú informáciu o stave konania a pripojila doklady s vecou súvisiace.

JUDr. Popovec na doplnenie informoval P SAK o stave súdnych konaní o vypratanie priestorov advokátskych kancelárií v budove SAK na Kolárskej 4 v Bratislave.

Ekonomické otázky uviedol JUDr.

Hreždovič. Členovia P SAK prerokovali žiadosti o odpustenie príspevku na činnosť SAK podľa § 4 ods. 2 písm. b Uznesenia konferencie advokátov o príspevku na činnosť SAK, žiadosti o odpustenie príspevku na činnosť SAK podľa § 4 ods. 2 písm. c Uznesenia konferencie advokátov o príspevku na činnosť SAK, žiadosti o odpustenie príspevku na činnosť SAK na rok 2010 podľa § 4 ods. 2 písm. d Uznesenia konferencie advokátov o príspevku na činnosť SAK, žiadosti o odpustenie príspevku na činnosť SAK podľa § 4 ods. 2 písm. e Uznesenia konferencie advokátov o príspevku na činnosť SAK, žiadosti o poskytnutie príspevku zo sociálneho fondu advokátov podľa § 5 ods. 1 Uznesenia konferencie advokátov o sociálnom fonde, žiadosti o poskytnutie pôžičky zo sociálneho fondu advokátov podľa § 6 ods. 2 Uznesenia konferencie advokátov o sociálnom fonde a žiadosti o odpustenie pokuty z omeškania.

Na otázku JUDr. Brázdila, prečo je ako prijímateľ 2 % zo zaplatenej dane z príjmov uvedené Občianske združenie

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

nie Kultúrny spolok Kysúc, a nie Nadácia slovenskej advokácie, PhDr. Ondrišová poukázala na článok správcu nadácie JUDr. Blahu uverejnený v *Bulletine slovenskej advokácie* č. 1-2/2010, v ktorom uvádza, že Notárska komora SR nezaradila Nadáciu slovenskej advokácie do zoznamu príjemcov 2 % z daní, lebo obchodný vestník nemal od nadácie úplné informácie určené na zverejnenie. Po dohode je možné poslať 2 % na účet Kultúrneho spolku Kysúc, prijaté finančné prostriedky budú použité výhradne na činnosť Nadácie slovenskej advokácie. Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informácie JUDr. Hreždoviča a PhDr. Ondrišovej.

Na podnet Revízie komisie SAK za účelom úpravy postupu ekonomického odboru SAK pre prácu s pohľadávkami vzniknutými medzi SAK a advokátmi Predsedníctvo SAK schválilo usmerenie postupu ekonomického odboru SAK pri započítaní pohľadávok proti advokátom a pri práci s pohľadávkami SAK, ktoré vzniknú z titulu neplatenia povinných platieb advokáta podľa Uznesenia Konferencie advokátov o príspevku na činnosť SAK, Uznesenia Konferencie advokátov o príspevku do sociálneho fondu alebo podľa ďalších uznesení Predsedníctva SAK a pri práci s pohľadávkami vzniknutými proti advokátom napr. z titulu nezaplatenia poistného, pokút a úrokov z omeškania, trov a pokút disciplinárneho konania, fakturovaných súm za účasť na seminároch, za taláre, predaj a inzercie BSA.

Predsedníctvo SAK **poskytlo** finančný príspevok na medzinárodnú vedeckú konferenciu Právnickej fakulty Trnavskej univerzity na tému aktuálnych otázok aplikácie únieho práva a štrasburského dohovoru v konaní pred vnútroštátnymi súdmi s názvom „Vnútroštátne súdy a európske súdy: spojené alebo paralelné svety“ vo výške 670 eur.

Členovia P SAK **prerokovali** žiadosti advokátov o zapísanie advokátskych koncipientov do zoznamu advokátskych koncipientov, o vykonanie zmien v zápisoch koncipientov v dôsledku zmeny zamestnávateľa a o vyčiarknutie zo zoznamu advokátskych koncipientov v dôsledku skončenia pracovného pomeru u advokáta, žiadosti advokátskych

koncipientov o započítanie inej právnej praxe do praxe advokátskeho koncipienta, žiadosti o zápis do zoznamu advokátov, informácie o pozastavení výkonu advokácie, o zrušení pozastavenia výkonu advokácie, o vyčiarknutí zo zoznamu advokátov, žiadosti advokátov o zápis do zoznamu usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, informácie o zmenách právnej formy obchodných spoločností a o pristúpení spoločníkov a o vyčiarknutí z uvedených zoznamov.

Členovia P SAK **rozhodovali** o pozastavení výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2 písm. b zákona o advokácii, resp. o vyčiarknutí zo zoznamu advokátov podľa § 7 ods. 1 písm. d. zákona o advokácii. Predsedníctvo SAK **pozastavilo** výkon advokácie Mgr. I. K. z dôvodu začatia trestného stíhania za zločin podvodu do právoplatného rozhodnutia vo veci a JUDr. S. K. z dôvodu začatia trestného stíhania za prečin neoprávneného podnikania do právoplatného rozhodnutia vo veci.

V rámci informácií odboru medzinárodných vzťahov P SAK **vzalo na vedomie** informácie JUDr. Varinského a Mgr. Bužeka o projekte „Práva obvinených“, ktorý sa realizuje pod záštitou Európskej komisie.

Predsedníctvo SAK **nepoverilo** žiadneho zástupcu účasťou na 61. dni nemeckých advokátov organizovanom Deutscher Anwaltsverein v Berlíne.

Predsedníctvo SAK **poverilo** JUDr. Detvaia oznámiť spoločnosti Karlovarské právnické dni, že SAK si váži iniciatívy a jej snahu oceňovať tvorivé autorské počiny, ale vzhľadom na skutočnosť, že práve v čase konferencie v Karlových Varoch sa bude konať Konferencia advokátov, s ktorou Slovenskej advokátskej komore vzniknú značné finančné náklady, nebude SAK tento rok prispievať na autorskú cenu.

V sobotu 17. apríla 2010 prerokovali členovia P SAK ako odvolacieho orgánu odvolania disciplinárne obvinených advokátov, resp. predsedu RK SAK proti rozhodnutiam disciplinárnych senátov.

Zapísala –no-

Koncipienti hľadajú zamestnanie...

Mgr. Mária Bocanová

Svidnícka 19, 821 03 Bratislava
tel.: 0907/221381

Absolventka PF UK v Bratislave (2009). Počas vš. štúdia pracovala ako administratívno-správna referentka v štátnom podniku v Bratislave a ako právna asistentka v advokátskej kancelárii v Bratislave. Ovláda aktívne anglický a nemecký jazyk, prácu na počítači vo všetkých programoch. Má záujem o prácu koncipientky v Bratislave.

Mgr. Ivana Hricová rod. Hanusová

Víglašská 2, 851 01 Bratislava
tel.: 0903/233516

*Ivana.hricova@fmail.com
Absolventka PF UK Bratislava (2007). Doposiaľ pracovala ako administratívna pracovníčka v MBI, s. r. o., v Exekútorskom úrade JUDr. Dušana Noskoviča a v AK JUDr. Petra Hercega ako koncipientka. Ovláda aktívne nemecký a anglický jazyk, prácu s počítačom v bežných programoch a má vodičský preukaz skupiny B. Má záujem o prácu advokátskej koncipientky v Bratislave.*

JUDr. Roman Rod

tel.: 0903/264642
roman.rod@post.sk

Absolvent Bratislavskej Vysokej školy práva (2009). Bakalársky stupeň ukončil v anglickom jazyku. V r. 2004 maturoval na Obchodnej akadémii v odbore manažment – marketing. Počas vš. štúdia získal pracovné skúsenosti ako administratívny pracovník (Wertheim, s. r. o.), praktikant (AK Ecker-Kán & partners, AK JUDr. Stanislav Melišek) a absolvoval odbornú stáž na Exekútnom oddelení Okresného súdu Bratislava I. Po ukončení vš. štúdia pôsobil ako advokátsky koncipient u Mgr. Simony Dobiašovej. Jazykové znalosti: angličtina – tlmočenie, expert, ruština – mierne pokročilý. Ovláda prácu s počítačom v bežných programoch, strojopis, má vodičský preukaz skupiny B. Má záujem o prácu advokátskeho koncipienta v Bratislave.

Slovenské dni trestného práva

V dňoch 29. a 30. apríla 2010 sa v bratislavskom hoteli Devín konal prvý ročník konferencie Slovenské dni trestného práva, ktorú zorganizovala Slovenská advokátska komora pod záštitou prezidenta SR Ivana Gašparoviča. Gestorom podujatia, na ktorom sa zúčastnili advokáti zaoberajúci sa predovšetkým obhajobou v trestných veciach, bola pracovná skupina pre trestné právo. Prvý ročník Slovenských dní trestného práva slávnostne otvoril predseda Slovenskej advokátskej komory JUDr. Štefan Detvai. V krátkom príhovore pozitívne hodnotil skutočnosť, že sa podarilo zorganizovať podujatie, ktoré sa venuje výlučne problémom trestného práva. Konferenciu pozdravil v mene prezidenta Slovenskej republiky riaditeľ kancelárie prof. JUDr. Milan Čič, DrSc., Dr. h. c.

Nosnými témami bolo dokazovanie predovšetkým v prípravnom konaní, otázka ukladania trestov s dôrazom na trest odňatia slobody a kontradiktórnosť v trestnom konaní. V troch tematických blokoch vždy odznel hlavný referát a následne koreferáty. V prvej časti podujatia prednášajúci v hlavných referátoch a koreferenti poukázali na niektoré problémy súvisiace s aplikáciou rekodifikovaných kódexov. Z diskusie vyplynulo, že mnohé problémy sa dajú odstrániť nielen novými legislatívnymi úpravami, ale aj výmenou názorov a skúseností, ktoré obhajcovia získavajú v praxi.

Prítomným advokátom prednášali významní zástupcovia Najvyššieho súdu SR, Generálnej prokuratúry SR a Bratislavskej vysokej školy práva, ktorí sa podieľali na rekodifikačných prácach pri príprave nových trestnoprávných kódexov.

Prvý blok **Nové trendy v dokazovaní v trestnom práve s akcentom na zásady do ústavou garantovaných práv a slobôd občana** otvoril hlavným referátom prof. JUDr. Jaroslav Ivor CSc.,

dekan Bratislavskej vysokej školy práva. Poukázal na nové trendy v dokazovaní v trestnom práve a zameral sa predovšetkým na nové dôkazné prostriedky – odpočúvanie, záznam telekomunikačnej prevádzky, vyhotovovanie obrazových, kamerových alebo iných záznamov, sledovanie a monitorovanie. Okrem problémov ich aplikácie v trestnom konaní poukázal aj na vzťah týchto ochranných prostriedkov k zákonom o ochrane osobných údajov a o ochrane pred odpočúvaním. Zaoberal sa aj postavením agenta, kritizoval inštitút

agenta – provokatéra a porovnal novú právnu úpravu s právnymi úpravami v zahraničí.

Doc. JUDr. Juraj Kolesár CSc. z Katedry trestného práva, kriminológie a kriminalistiky Právnickej fakulty UK v Bratislave sa vo vystúpení zaoberal predovšetkým novými trendmi v dokazovaní s akcentom na zásady do ústavou garantovaných práv a slobôd občana. Poukázal na najvýznamnejšie zásady pre dokazovanie v trestnom konaní. Okrem analýzy uplatňovaných zásad upozornil na možnosť *de lege ferenda* zaručiť inštitút výsluchov vedených obhajobou.

K novým trendom v dokazovaní prezentoval medzinárodné normy a ustanovenia Ústavy SR garantujúce práva a slobody občana JUDr. Sergej Romža, PhD. z Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach. V súvislosti s postavením obvineného a obhajcu v prípravnom konaní

↓ Z otvorenia konferencie (zľava JUDr. Valašík, prof. Čič, JUDr. Detvai a JUDr. Olej)
 ↓↓ Prof. Čič pozdravuje plénum z poverenia prezidenta SR

poukázal na priebeh riešenia *de lege ferenda*, na otázky účasti obvineného a obhajcu na vyšetrovacích úkonoch a na možnosti obhajcu či obvineného v prípravnom konaní vyhládať, obstaráť a vykonať dôkazy.

Druhý blok **Súčasný problémy ukladania trestov s dôrazom na trest odňatia slobody** otvoril JUDr. Pavol Toman z NS SR referátom, v ktorom sa zaoberal súčasnými problémami ukladania trestov. Zameril sa na problémy, ktoré

vznikli už v období rekodifikácie a na vývoj ukladania trestov od roku 2006 s poukazom na narastajúci počet ukladania nových druhov trestov, napr. trestu domáceho väzenia a povinnej práce. Uviedol, že niektoré aplikačné problémy (napr. pri zásade „trikrát a dosť“ s asperačnou zásadou, matematickým vypočítavaním poľahčujúcich a priťažujúcich okolností) rieši pripravovaná novela Trestného zákona.

Otázkami, či Trestný zákon zodpo-

vedá kritériám Lisabonskej zmluvy, sa okrem iného zaoberal advokát JUDr. Ondrej Mularčík. Kriticky sa vyslovil k problémom rekodifikácie, k ignorovaniu profesijných pripomienok advokátov a ku konkrétnym ustanoveniam spôsobujúcim porušovanie zásady spravodlivosti pri ukladaní trestov.

Advokát JUDr. Milan Valašík poukázal na úlohy obhajcu pri dosahovaní cieľa spravodlivosti. Kritické slová vyslovil na adresu obvinení obhajcov zo zodpovednosti za nedostatky a chyby trestného konania. Zvýraznil tiež niektoré prípady zjavne nespravodlivých rozhodnutí v oblasti ukladania trestov. Účastníkov konferencie informoval aj o založení Slovenskej asociácie trestných obhajcov.

V treťom bloku sa doc. JUDr. Jozef Čentéš, PhD. z Generálnej prokuratúry SR venoval otázkam **Kontradiktórnosti trestného konania** s poukazom na uplatňovanie tohto inštitútu v prípravnom konaní, najmä v konaní pred súdom. Poukázal na to, ako sa prvky kontradiktórnosti aplikujú v jednotlivých úkonoch trestného konania. Osobitne sa zaoberal výnimkami v ustanoveniach Trestného poriadku týkajúcimi sa kontradiktórnosti. Na záver zdôraznil, že dodržiavanie práva na kontradiktórne konanie je predpokladom rešpektovania koncepcie spravodlivého procesu. Nutnosť rešpektovania tejto koncepcie vyplýva z medzinárodných dokumentov, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Na hlavný referát nadviazal advokát doc. JUDr. Jozef Olej CSC. s poukazom na nerozlučnú spätosť princípov „rovnosti zbraní“ a kontradiktórnosti a podmienenosť v ich právnej konštrukcii a praktickej aplikácii. Zaoberal sa definovaním týchto princípov a porovnaním európskej normotvorby a judikatúry so slovenskou právnou úpravou. Osobitne sa venoval rekodifikačne nedoriešenej problematike aplikácie princípu kontradiktórnosti v prípravnom konaní.

Advokát JUDr. Jozef Gereg sa v koreferáte na tému kontradiktórnosti trestného konania zaoberal súčasnou právnou úpravou prvkov kontradiktórnosti v platnom Trestnom poriadku. Podrobne analyzoval praktické problémy aplikácie princípov kontradiktórnosti pri vý-

kone obhajoby. Poukázal na skutočnosť, že obhajoba sa dostala do situácie, kedy má možnosti, ktoré dosiaľ v trestnom konaní nikdy nemala. Na druhej strane sa kriticky vyslovil k nedostatočnému využívaniu možností obhajcu, príčiny vidí v subjektívnom prístupe obhajcu, ako aj v objektívnych faktoroch.

V popoludňajšej časti konferencie vystúpil s hlavným referátom na tému **Nezávislá advokácia a obhajoba obvineného** predseda Slovenskej advokátskej komory JUDr. Detvai. Vyzdvihol nevyhnutnosť nezávislosti, ktorá je základným prostriedkom ochrany ľudských práv a slobôd proti moci štátu, pri výkone advokátskeho povolania. Problematiku nezávislosti a obhajoby obvineného analyzoval v kontexte príslušných ustanovení Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, Ústavy SR a ostatných právnych predpisov, ako aj z pohľadu judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Dôraz položil na povinnosť mlčanlivosti advokáta a na jej význam pre vzťah dôvery medzi obhajcom a klientom. Mlčanlivosť charakterizoval ako bezvýhradné právo klienta v záujme ochrany jeho práv a záujmov; jej porušenie je porušením ústavného práva jednotlivca na súdnu a inú ochranu. Garantovanie povinnosti mlčanlivosti advokáta tvorí súčasť jeho nezávislosti, pretože v prípade jej porušenia advokát nemôže vykonávať obhajobu riadne a nezávisle. Poukázal na možné hrozby obmedzenia nezávislosti advokáta.

Pozvanie na konferenciu prijali aj experti na trestné právo z Českej republiky, ktorí vystúpili počas druhého dňa odborného podujatia. Prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD., predseda senátu Najvyššieho súdu ČR, odprezentoval príspevok **Subsidiarita trestnej represie vo vzťahu k jednotlivým skutkovým podstatám trestných činov v Trestnom zákonníku ČR** a prof. JUDr. Vladimír Kratochvíl, CSc. z Masarykovej univerzity Brno prednášal na tému **Vybrané inštitúty základov trestnej zodpovednosti vo svetle Trestného zákonníka ČR**. Odborníci z Čiech boli pozvaní predovšetkým so zámerom vytvoriť priestor na porovnanie a vzájomnú informovanosť o nových právnych úpravách v oblasti trestného práva SR a ČR,

↗ Hlavné referáty predniesli (zľava) JUDr. Toman, prof. Ivor a JUDr. Čentěš.
 ↖↖ Koreferent JUDr. Kolesár.
 ↖ Koreferent JUDr. Romža.
 ↗ Koreferenti v samostatných blokoch (zľava) JUDr. Valašík a JUDr. Olej.
 ↗ Koreferenti v samostatných blokoch (zľava) JUDr. Mularčík a JUDr. Gereg.
 → JUDr. Detvai prednáša príspevok o nezávislosti advokácie.
 ↓ Experti z ČR (zľava) prof. Kratochvíl a prof. Šámal v rozhovore so sudcom NS SR JUDr. Lipovským.

ako aj so zámerom poukázať na rozdiely v právnych úpravách.

Prof. JUDr. Vladimír Kratochvíl, CSc. sa vo vystúpení zaoberal vybranými kľúčovými inštitútmi základov trestnej zodpovednosti z hľadiska nového českého Trestného zákonníka. Osobitne sa venoval pojmom poňatia trestného činu, aspektmi eventuálneho úmyslu, hrubej nedbanlivosti a právneho omylu a ich komparácii so slovenskou právnou úpravou. V závere konštatoval, že aj

letný pohľad na vybrané inštitúty základov trestnej zodpovednosti všeobecnej časti českého Trestného zákonníka ukazuje, resp. potvrdzuje tendenciu postupného vzájomného vzdalovania sa českých a slovenských trestnoprávných úprav, ktoré sa začalo v roku 1993.

Prof. JUDr. Pavel Šámal, PhD. sa vo vystúpení zaoberal otázkou subsidiarity trestnej represie vo vzťahu k jednotlivým skutkovým podstatám trestných činov v Trestnom zákonníku Českej

republiky. Poukázal na to, že nový český Trestný zákoník zakotvením zásady subsidiarity trestnej represie výslovne zdôraznil zásadnú zmenu v prístupe nielen k interpretácii konkrétnych skutkových podstát, ale aj k činnosti zákonodarcu, ktorý sa musí riadiť tým, že štát založený na princípoch právneho štátu má uplatňovať prostriedky trestného práva zdržanlivo, teda iba tam, kde iné

právne prostriedky zlyhávajú, alebo nie sú dostatočne účinné.

Prítomní prednášajúci vo svojich príspevkoch a samotní účastníci v rámci neformálnejších diskusií hodnotili podujatie veľmi pozitívne a vyslovili nádej, že prvým ročníkom sa zakladá tradícia Slovenských dní trestného práva.

MV, NO

Foto Vladislav Zigo

Z konferencie bol spracovaný zborník, ktorý obsahuje všetky hlavné referáty a koreferáty. Zúčastnení si ho môžu kúpiť v kancelárii komory

Blanka Stanková
tel.: 02/529 62 93
stankova@sak.sk

Zmeny v zozname advokátov za obdobie od 16. marca do 15. apríla 2010

■ Do zoznamu advokátov boli zapísaní:

Mgr. Silvia Hricová

067 45 Lieskovec 131
tel.: 0915/104809
silvia.hricova@gmail.com

JUDr. Petra Hromádková

Széchényiho 6, 943 01 Štúrovo
tel.: 036/7522220, 0910/960871
p.hromadkova@gmail.com

Mgr. Denisa Jaloviarová

Hrachová 16647/16A, 821 05 Bratislava
tel.: 02/33004565, 0907/945118
dkoreckova@pobox.sk

JUDr. Tatiana Ježová

Martinčekova 6, 821 09 Bratislava
tel.: 0905/718850
tatiana.jezova@gmail.com

Mgr. Peter Kružliak

Grösslingová 6–8, 811 09 Bratislava
tel.: 02/52923349
fax: 02/52931163
kruzliak@brichta.sk

JUDr. Michaela Macaláková

J. Milca 11, 010 01 Žilina
tel.: 0915/508530
michaela.macalakova@gmail.com

Mgr. Nataša Majerníková

Haburská 9, 821 01 Bratislava
tel.: 0908/177979

JUDr. Zuzana Medvecká

Garbiarska 695
030 01 Lipt. Mikuláš
tel.: 0905/713141
zuzana.medveckova@gmail.com

■ Výkon advokácie majú pozastavený podľa § 8 ods. 1 písm. a, d zákona o advokácii:

JUDr. Imrich Antalík, Bratislava
od 1. 3. 2010

JUDr. Radoslava Bencúrová, Dol. Kubín
od 21. 3. 2010

JUDr. Milan Červenka, Bratislava
od 28. 2. 2010

JUDr. Lenka Čomajová, Senica
od 26. 2. 2010

JUDr. Janka Danková, Bratislava
od 14. 2. 2010

JUDr. David Gindl, Bratislava
od 10. 3. 2010

JUDr. Zuzana Hammelová, Bratislava
od 1. 4. 2010

JUDr. Petra Hreždovičová, Ban. Bystrica
od 1. 4. 2010

JUDr. Bohdan Hubáč, Bratislava
od 1. 3. 2010

Mgr. Katarína Knoppová, Bratislava
od 1. 3. 2010

JUDr. Eunika Longauerová, Nitra
od 3. 3. 2010

JUDr. Andrea Mrekajová, Bratislava
od 17. 3. 2010

JUDr. Ivo Nesrovnal, Bratislava
od 1. 3. 2010

JUDr. Anna Niku, Bratislava
od 1. 3. 2010

Mgr. Jana Sapáková, Bratislava
od 15. 3. 2010

Mag. Jana Spevákova, Bratislava
od 4. 3. 2010

Mgr. Ivica Šišoláková, Pusté Úľany
od 18. 3. 2010

doc. JUDr. Katarína Váľková, CSc.
Bratislava – od 1. 4. 2010

■ Výkon advokácie obnovili v zmysle § 10 zákona o advokácii:

JUDr. Mária Faithová, Reca
od 22. 3. 2010

Mgr. Katarína Matulníková, Bratislava
od 1. 4. 2010

JUDr. Mária Mažárová, Komárno
od 1. 4. 2010

JUDr. Ladislav Straka, Košice
od 15. 3. 2010

JUDr. Gabriel Szabó, Kolárovo
od 4. 3. 2010

Mgr. Adrian Šándorčín, Bratislava
od 23. 2. 2010

JUDr. Karolína Šulejová, Ban. Bystrica
od 16. 4. 2010

■ Zo zoznamu advokátov boli vyčiarknutí podľa § 7 ods. 1 písm. c zákona o advokácii:

JUDr. Alžbeta Franková, Košice
od 1. 4. 2010

Mgr. Jozef Kirst, Košice
od 2. 3. 2010

JUDr. Irena Paňková, Svidník
od 15. 2. 2010

prom. práv. Viliam Podvojský, Martin
od 2. 3. 2010

■ Zo zoznamu advokátov boli vyčiarknutí podľa § 7 ods. 1 písm. a zákona o advokácii:

JUDr. Alexander Sokol, Bratislava
od 16. 2. 2010

JUDr. Ing. Vladimír Šindelár, Bratislava
od 21. 2. 2010

Spracovala: Vilma Slopovská

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Zmeny v zozname advokátskych koncipientov

za obdobie od 16. marca 2010 do 15. apríla 2010

■ Do zoznamu advokátskych koncipientov boli zapísaní:

Mgr. Peter Balaško

u Mgr. Michala Maťaša, Bratislava

Mgr. Jana Balážová

v obch. spol. agner & partners, s. r. o.,
Bratislava, zast. JUDr. Lukášom Garčárom

JUDr. Marek Bartovič

u Mgr. Juraja Šveca, Bratislava

Mgr. Michaela Bobčíková

v obch. spol. BARRISTER, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Dionýzom Stehlíkom

JUDr. Daniel Boľanovský

u JUDr. Lukáša Kišeľáka, Prešov

JUDr. Ing. Ivan Bošanský

u JUDr. Beáty Kaprinayovej, Bratislava

Mgr. Dominik Bučurič

u JUDr. Aleny Beňačkovej, Bratislava

Mgr. Mária Bulková

u JUDr. Michala Krnáča, Žilina

Mgr. Kristína Cidylová

v bnt – Sovova Chudáčková
& Partner, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Zuzanou Chudáčkovou

Mgr. Zuzana Cisárová

v obch. spol. Zukalová – Advokátska
kancelária s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Dagmar Zukalovou

Mgr. Roland Dióši

u JUDr. Zuzany Bakovej, Dvory n. Žitavou

JUDr. Lucia Dobrocká

u Mgr. Karola Haťapku, Bratislava

Mgr. Andrej Dvoran

u Mgr. Ing. Jaroslava Penca, Bratislava

Mag. iur. Patrícia Faltusová

v obch. spol. Legalservices s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Katarínou Bartalskou

Mgr. Monika Franková

u Mgr. Marianny Hrabovskej, Bratislava

Mgr. Silvia Gazdíková

v AK Geško, Hulín a partneri s. r. o.,
Bratislava, zast. JUDr. Jánom Geškom

Mgr. Daniela Gracíková

u JUDr. Martina Kováčika, Dolný Kubín

Mgr. Gabriela Gurinová

u Mgr. Ľubomíra Mareka, LL.M., Bratislava

Mgr. Stela Chovanová

v obch. spol. BAKO JANČIAR LEVRINC
– advokáti s. r. o., Bratislava

Mgr. Ľubomír Holečko

u Mgr. Miloša Čičmanca, Poprad

Mgr. Ladislav Hrubčín

v obch. spol. avocat s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Jurajom Hatvanym

Mgr. Rudolf Jurík

u JUDr. Pavla Síváčka, Bratislava

Mgr. Denisa Kadurová

u JUDr. Jozefa Kaduru, Žilina

Mgr. Peter Kapusta

u Mgr. Henricha Schindlera, Ban. Bystrica

Mgr. Lucia Karkesová

u Mgr. Michala Maťaša, Bratislava

Mgr. Jana Kokavcová

u JUDr. Zuzany Kokavcovej, Brezno

Mgr. Ján Komara

v obch. spol. KRAKOVSKÝ & PARTNERS,
s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Martinom
Krakovským

Mgr. Mikuláš Krippel

v obch. spol. STANĚK VETRÁK
& PARTNERI, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Antonom Staněkom

Mgr. Ľubomír Kuboš

u JUDr. Milana Trnovského, Lipt. Mikuláš

Mgr. Peter Kysucký

v Advokátskej kancelárii JUDr. Almáši
Gabriel, spol. s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Gabrielom Almášim

JUDr. Mária Majeriková

v Advokátskej kancelárii Majeriková,
Košťál, Turčan & Partners, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Máriou Majerikovou

JUDr. Alena Majerová

v obch. spol. Valko Marián
& partners, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Mariánom Valkom

Mgr. Eliška Mančíková

u JUDr. Danuši Tichej, Bratislava

Mgr. Linda Majtánová

v obch. spol. Wilson & Partners s. r. o.,
Bratislava, zast. Mgr. Robertom Danišom

Mgr. Martin Marák

u JUDr. Pavla Síváčka, Bratislava

JUDr. Michal Medvid'

v obch. spol. CHOCHOLÁK
& ČESLA s. r. o., Košice,
zast. Mgr. Petrom Česlom

JUDr. Mgr. Roman Meduna

u Mgr. Lenky Rolníkovej, Trenčín

Mgr. Paula Miššíková

u JUDr. Eduarda Jurovatého, Bratislava

Mgr. Filip Móric

u JUDr. Gabriely Szabó, Kolárovo

Mgr. Andrej Muzika

u JUDr. Miroslava Muziku, Nitra

Mgr. Eva Nagyová

u JUDr. Ernesta Csongu,
Dunajská Streda

Mgr. Denisa Pejchalová

u JUDr. Renáty Fardousovej, Šaľa

Mgr. Michal Pollák

u JUDr. Renáty Fardousovej, Šaľa

Mgr. Slavomír Podhorský

u JUDr. Ondreja Lučivjanského, Košice

JUDr. Viera Rostašová

u JUDr. Andreja Danka, Bratislava

Mgr. Tomáš Sallem

v obch. spol. Law & Trust – advokátska
kancelária, spol. s. r. o., Bratislava,
zast. Mgr. Zdenkom Kučerom

Mgr. Elena Segečová

u JUDr. Zuzany Miadokovej,
Banská Bystrica

Mgr. Ivan Serenčes

u JUDr. Miroslava Muziku, Nitra

Mgr. Peter Schultz

u JUDr. Miroslava Muziku, Nitra

Mgr. Mária Šebová

u JUDr. Tatiany Brichtovej, Bratislava

Mgr. Antónia Šestáková

v Advokátskej kancelárii
JUDr. Ján Majling, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Jánom Majlingom

Mgr. Anna Šimková

u JUDr. Milana Malatu, Bratislava

Mgr. Peter Škriečka

v obch. spol. Okenica Šula & Co. s. r. o.,
Bratislava, zast. Mgr. Michalom Šulom

Mgr. Zuzana Šlepečká

u JUDr. Anny Lažovej, Svidník

Mgr. Marcel Štepanovský
u JUDr. Michala Ďuriša, PhD., Bratislava
Mgr. Katarína Tabačková
u Mgr. Miroslava Haneca, Žilina
Mgr. Jaroslav Tkáč
v obch. spol. Aenea Legal s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Marianom Garajom
Mgr. Denisa Vargová
v obch. spol. ČERNEJOVÁ & HRBEK, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Milanom Hrbekom
Mgr. Mária Vargová
v obch. spol. ADVOKÁT PIRČ, s. r. o., Košice, zast. JUDr. Jánom Pirčom
Mgr. Radovan Veselý
v obch. spol. GRITTERS a spol. s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Jánom Grittersom
Mgr. Peter Világi
u JUDr. Jany Toporcerovej, Lipany
Mgr. Martin Vlasák
u JUDr. Júliusa Brichtu, Bratislava
Mgr. Rastislav Zaremba
u JUDr. Miloša Kuneca, Snina
Mgr. Juraj Zeman
u Mgr. Karola Haťapku, Bratislava

■ Zmeny v zozname advokátskych koncipientov:

JUDr. Lucia Adamcová od 12. 2. 2010 v AK Antovszká, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Alžbetou Antovszkou
Mgr. Lucia Harhovská od 22. 3. 2010 v obch. spol. SLOV-LEGAL s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Mariánom Janášom
Mgr. Soňa Hekelová od 1. 3. 2010 v obch. spol. JUDr. Stanislav Kovár, advokát, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Stanislavom Kovárom
JUDr. Lenka Charváthová od 9. 2. 2010 u JUDr. Gabriely Funcíkovej, Bratislava
Mgr. Marcela Chlebovičová od 1.4.2010 u JUDr. Richarda Kovalčíka, Košice
Mgr. Martin Chrapčiak od 15. 3. 2010 u JUDr. Ivety Šteffekovej, Bratislava
Mgr. Alexander Jesenský od 18. 2. 2010 v AK Illeš & Šimčák, s. r. o., Košice, zast. JUDr. Tomášom Illešom
JUDr. Blažena Novajovská od 1. 4. 2010 v obch. spol. JUDr. Mgr. Anton Chromík, PhD. advokátska kancelária, s. r. o.

JUDr. Martina Palušková od 1. 3. 2010 v obch. spol. Hillbridges, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Zorou Mistríkovou
Mgr. Eva Pauerová od 1. 3. 2010 v Noerr s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Zuzanou Wohlmuth
Mgr. Lenka Prachárová od 1. 4. 2010 v obch. spol. NH Hager Niederhuber Advokáti s. r. o., Bratislava, zast. Mag. Bernhardom Hagerom, LL. M.
JUDr. Ing. Roman Rybák od 1. 3. 2010 u JUDr. Michala Krnáča, Žilina
Mgr. Juraj Seitz od 15. 2. 2010 v Advokátskej kancelárii KISELICA & PARTNERS s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Daliborom Kiselicom
Mgr. Ján Škrobák od 17. 2. 2010 u JUDr. Ladislava Pavloviča, Bratislava
JUDr. Ing. Zuzana Vilhanová, LL. M. od 1. 3. 2010 – v obch. spol. JUDr. Stanislav Kovár, advokát, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Stanislavom Kovárom

Spracovala: Danica Ježová

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Advokáti v rámci komunistickej nomenklatúry v rokoch 1948–89

2. časť

JUDr. Rudolf Maník, PhD.

V poradí už piatu Konferenciu o histórii advokácie usporiadal Výbor pre históriu advokácie Českej advokátskej komory. Na konferencii, ktorú vysoko profesionálne moderoval JUDr. Stanislav Balík, sudca Ústavného súdu ČR, sa aktívne zúčastnili i slovenskí advokáti. JUDr. Peter Kerecman pripravil referát o známych slovenských advokátoch z rodu Daxnerovcov a JUDr. Rudolf Maník referoval na tému „Advokáti v rámci komunistickej nomenklatúry v rokoch 1948 – 1989“. V tomto čísle Bulletinu slovenskej advokácie prinášame druhú z troch častí druhého referátu.

Z advokácie k postu predsedu parlamentu

Jediným predsedom parlamentu, teda Národného či od 1. 1. 1969 Federálneho zhromaždenia v rokoch 1948–89 z radov advokácie bol prostějovský advokát **JUDr. Oldřich John**, ktorý sa narodil 20. februára 1907 v Chořelicih u Litovle. Po štúdiu na reálnom gymnázii v Kyjove a Litvli bol od roku 1920 poslucháčom slovenského reálneho gymnázia v Košiciach, kde aj maturoval. Jeho ďalší študijný život bol spätý s právnickými fakultami univerzít v Prahe a Brne, kde bol v roku 1929 promován na doktora práv. Ako vysokoškolský absolvent sa usadil v Prostějove, kde si v roku 1935 **otvoril advokátsku kanceláriu**.¹⁰ O. John sa už počas 1. Československej republiky politicky exponoval a to okrem Robotníckej akadémie v rámci Československej sociálnodemokratickej strany, kde zastával postupne funkcie okresného dôverníka, potom člena krajského a napokon aj ústredného výboru strany. V roku 1937 sa zosobášil so známou českou spisovateľkou Hermou Svozilovou-Johnovou, inak dcérou prostějovského advokáta a poslanca Cyrilla Svozila. Pokúšal sa aktívne angažovať aj v komunálnych voľbách konaných 7. 6. 1937, pričom 21. mája 1937 ho nakoniec aj zvolili za starostu mesta Prostějov, stal sa tak vo veku 30 rokov **najmladším starostom v Československu**. Post prvého muža v meste prevzal Oldřich John až 2. septembra 1937 po skončení takmer 2-ročného provizória správy mesta, uvoľnení vládneho komisára Františka Heitera z funkcie a potvrdení voľby starostu ministrom vnútra. Nad ČSR sa však už v uvedenom období zmrákal a nasledujúci rok prišlo spolu s Mníchovskou dohodou k vzniku II. republiky. V Českej a Moravskosliezskej krajine počas druhej republiky pôsobila okrem Strany práce aj pravicová Strana národnej jednoty, ktorej klub v prostějovskom zastupiteľstve sa do-

máhal obsadenia úradu starostu svojím teda neľavicovým kandidátom.

V podmienkach blížiaceho sa rozpadu Československa napokon Oldřich John v januári 1939 na svoju funkciu rezignoval, no už v deň vypuknutia Druhej svetovej vojny, teda 1. septembra 1939 ho zatkli a väznili vo Veľkonemeckej ríši v koncentračných táboroch Dachau a Buchenwald.¹¹ V tejto neľahkej dobe, keď organizoval II. odboj na Morave, sa v roku 1940 v rodine Johnovcov narodil prvý syn Oldřich. Po prepustení bol v roku 1944 znovu zatknutý a krátky čas väznený v Kounicových kolejiach v Brne. Hneď po oslobodení 9. mája 1945 prevzal O. John správu mesta Prostějov ako posledný predmníchovský starosta, v ten istý deň večer po kreovaní mestského národného výboru sa stal jeho podpredsedom. Jeho povojnová politická kariéra mala rýchly spád, stal sa aj poslancom Dočasného a od roku 1946 i Ústavodarného národného zhromaždenia. Ako spravodajca ústavnoprávneho výboru v parlamente predniesol v máji 1946 stanovisko ku kontroverznému Zákonu o beztriestnosti konaní súvisiacich s bojom o znovu dobytú slobodu Čechov a Slovákov. Po oslobodení bol taktiež predsedom krajského výboru Československej sociálnodemokratickej strany v Olomouckom kraji a členom predstavenstva tejto strany v rokoch 1945–48. Keďže prvý syn bol pomenovaný po otcovi, druhý Cyrill narodený v roku 1947 dostal krstné meno starého otca z matkinej strany. V parlamente sa zatiaľ Oldřich John ako predseda ústavného výboru aktívne podieľal na spracovaní návrhu novej ústavy Československej republiky, prijatej nakoniec po Víťaznom februári ako „ústava 9. mája“ z roku 1948. To už bolo v čase, keď sociálni demokrati boli rozdelení na ľavicovú a pravicovú časť, pritom Oldřich John sa prikláňal práve k ľavicovej časti strany. To ho spolu s jeho právnickým vzdelaním, vojnovou perzekúciou a angažovanosťou v rámci nového režimu (v rokoch

¹⁰ www.mestopv.cz

¹¹ Tomeš, J. – Líbilová, A. et al.: **Československý biografický slovník**, Encyklopedický institut ČSAV, Academia, Praha, 1992, s. 287.

1948–53 bol členom predsedníctva aj ústredného výboru KSČ) vynieslo v roku 1948 z postu podpredsedu parlamentu na *de iure* 2. najvyšší úrad v štáte – **do funkcie predsedu Národného zhromaždenia**. Zatiaľ čo na parlamentnej schôdzi 10. 6. 1948 bolo odovzdaných 296 hlasov, z ktorých 293 bolo za jeho voľbu (3 hlasy dostal bývalý advokátsky koncipient a expovereník spravodlivosti na Slovensku JUDr. Ivan Štefánik), ďalšie schôdze zo 14. júla 1949 a 12. júla 1951 ho už zvolili pre komunistické zriadenie príznačne jednohlasne.¹² Túto funkciu zastával v období prijímania množstva nových právnych predpisov až do roku 1953, keď sa stal ako bývalý sociálny demokrat nepohodlným a o rok neskôr už nebol ani poslancom parlamentu. Doktor John ako úradník Štátnej arbitráže žil potom so svojou manželkou Hermou Svozilovou-Johnovou, ktorá pracovala na štátnych majetkoch ako sezónna robotníčka v záhradníctve i v zelovoci, v ústraní a zomrel 2. 8. 1961. In memoriam obdržal počas Pražskej jari 1968 Rad Klementa Gottwalda. Z jeho 2 synov emigroval na rozdiel od staršieho matematika Oldřicha mladší fyzioterapeut a politológ Cyril v obrodnom roku 1968 do Švédska, manželka Herma ho prežila o 48 rokov a zomrela až 5. apríla 2009 ako 95-ročná.¹³

Ministrom vnútorného obchodu, spravodlivosti a obrany

Na čele rezortov svojou činnosťou tak rozdielnych, ako sú národná obrana, vnútorný obchod a justícia stál človek pochádzajúci z radov advokácie, ktorého meno sa stalo najmä v päťdesiatych rokoch synonymom mnohého zlého vo vtedajších časoch. Toto zlo zosobňoval **JUDr. Alexej Čepička** narodený 18. 8. 1910 v Kroměříži c. a k. poštárovi Josefovi Čepičkovi a viac než 40-ročnej Marii Čepičkovej rod. Kusákovéj. Ruský znejúce krstné meno mu dal jeho panslavisticky orientovaný strýko a krstný otec – advokát Alois Kusák, malý Aluša (ako ho všetci volali) mal aj nevlastného brata a sestru. Po štúdiu na c. a k. škole pri učiteľskom ústave v Kroměříži navštevoval v rokoch 1921–29 v rodnom meste aj štátne reálne gymnázium, kde aj maturoval. So zápisom na právnickú fakultu Karlovej univerzity je spojený aj jeho vstup do Komunistickej strany Československa i Komunistickej študentskej frakcie (KOSTUFRA), ktorej oponenti z pravicového spolku študentov Vyšehrad dokonca po jednej potýčke Čepičkovi vychrstli do tváre akúsi žieravinu, po ktorej pár týždňov vôbec nevidel. Viac ako štúdiom Alexej Čepička žil bohémskym životom, zarábal si ako tréner tenisu a angažoval sa najmä v kroměřížskom Spolku pokrokového studentstva Milíč, kde sa stal v roku 1931 dokonca starostom a podľa istých tvrdení: „Ošoustal polovinu divadelného souboru.“¹⁴ Až po 8 rokoch od začatia štúdia sa Čepička

stal v roku 1937 absolventom univerzity a nastúpil tak na bezplatnú prax na kroměřížsky súd. Z vojenskej prezenčnej služby atleticky stavaného a budúceho armádneho generála Alexeja Čepičku už po pár mesiacoch prepustili pre údajnú pľúcnu chorobu, mohol sa tak stať v apríli 1938 **advokátskym koncipientom** JUDr. Jozefa Žantu v Rožnove pod Radhoštěm. V januári 1939 však túto kanceláriu vymenil za advokátsku kanceláriu sociálnodemokraticky orientovaného JUDr. Jozefa Vondráčka z Moravskej Ostravy. Okrem práce ho však zaujala aj šéfova o 7 rokov staršia manželka Blažena, ktorá mala zase o 15 rokov menej než jej manžel. Z doby jeho koncipientskej praxe je známy aj prípad jeho klientky Věry Hohausovej, pri ktorej zastúpení v roku 1940 vo veci vymáhania pohľadávky voči Jindřichovi Silbermannovi vo výške 195 000 Kč sa vraj vyhráždal manželke dlžníka, ktorý emigroval do zahraničia, Gestapom a navyše ju údajne donútil podpísať uznanie dlhu vo výške až 250 000 Kč. Táto kauza rozvírená v máji 1946 prokuristom Metodějom Malým sa však v čase povojnového nástupu komunistickej strany zahrala do stratená. Inak v roku 1942 odvieďlo po 4 rokoch koncipientúry z kancelárie do väzenia Alexeja Čepičku práve Gestapo, hoci medzi ľuďmi sa povrávalo, že omylom. Zatknuť vraj mali jeho šéfa, ten však v kancelárii práve nebol.¹⁵ Predmetom záujmu Gestapa bol totiž brat Blaženy Vondráčkovej, Čepička však skončil v koncentračných táboroch Auschwitz a od februára 1944 Buchenwald.

Po oslobodení Buchenwaldu sa v máji 1945 vrátil do rodného Kroměříža. Stal sa predsedom revolučného národného výboru v meste a to, že je jeho pánom, dokazoval od prvých chvíľ. Miestnu pobočku banky napríklad prinútil, aby mu vydala pol milióna korún „na potreby úradu“. Pred sudcov okresného súdu zase predstúpil v sprievode ozbrojencov a oznámil im, že staré zákony už neplatia, a kým sa v republike prijímú nové, rozhodovať bude národný výbor, čím však myslel seba. Až po niekoľkých dňoch vysvitlo, že nehovoril pravdu, a práca súdu sa obnovila. Podobných situácií sa v Kroměříži odohralo niekoľko a mesto ovládol strach. Na Čepičku, ktorý zrušil aj športový klub S.K. Haná či dokonca sobáš, podal sťažnosť aj riaditeľ miestneho gymnázia, všetko márne. Ani nezákonné kroky nezahatali Čepičkov politický vzostup, v júli 1945 už bol členom Krajského výboru KSČ Olomouckého kraja. Už v tejto dobe sa vedel porátať so svojimi politickými oponentmi, dlhoročného člena KSČ Jána Jašu napr. na jeho popud vyhodili zo strany za údajné Jašove obvinenie J. Stalina z „byzantinizmu“. Naopak, mladého energického funkcionára si všimlo aj vedenie komunistickej strany. Vo voľbách v roku 1946 už bol Čepička zvolený za poslanca parlamentu a to sa jeho kariéra len začínala. V dobe politického boja o budúcnosť republiky sa mu, medzitým už vo funkcii predsedu KV KSČ v Olomouci, pri-

12 www.psp.cz

13 www.spisovatele.cz

14 Pernes, J. et al.: **Alexej Čepička. Šedá eminence rudého režimu**, Brána, Praha, 2008, s. 23.

15 Šimončíč, A.: **Alexej Čepička: postrach**, in www.zivot.lesk.cas.sk.

pisoval aj neúspešný atentát na 3 demokratických ministrov. Rok 1947, v ktorom A. Čepičkovi zomrela matka, ho vyniesol na post **ministra vnútorného obchodu**, no netajil sa tým, že túto funkciu vôbec nepovažuje za vrchol svojej kariéry: „V nej som si nevytýčil hranice, toto je len prvý stupienok“. Nový minister sa uviedol tak, ako strana chcela – tvrdým postupom proti odporcom. Vyhláškou zakázal veľkoobchodníkom disponovať tovarom, vzápätí u nich vykonali príslušníci bezpečnosti razie a minister mohol národu predložiť „dôkazy“ o odhalenej šmeline. To, že mnohé boli vyfabrikované, nikto neriešil – Alexej Čepička sa zo dňa na deň stal hviezdou.

Keďže predsedovi KSČ Klementovi Gottwaldovi neoceniteľné služby poskytoval počas februárového komunistického puču v roku 1948, za svoj tvrdý postup proti nekomunistickým ministrom si v už jednotfarebnej vláde vyslúžil novú funkciu. Stal sa **ministrom spravodlivosti**, predsedom Ústredného akčného výboru Národného frontu a neskôr aj vedúcim Štátneho úradu pre veci cirkevné. Ku Gottwaldovi, zvlášť po tom, ako sa stal prezidentom, sa však chcel Čepička dostať ešte bližšie. Vedel totiž, že tak by mohol byť jeho vplyv oveľa silnejší. Napokon sa mu to podarilo, nie však politickou cestou, ale svadbou. Začal sa krútiť okolo Marty Gottwaldovej, jeho dcéry, čo však pri prominentných ženách nebolo pre neho nič nové, takto sa zaujímal aj o Zoju Svobodovú či Jiřinu Švermovú. Neskorší prezident Antonín Novotný, tvrdil, že: „Čepička sa pôvodne uchádzal o dcéru Zdeňka Nejedlého, tá ho však odmietala. Raz jej niesol do divadla ruže a zbadal tam Gottwaldovú. Dal kyticu jej a tak sa to začalo“. ¹⁶ Čepičkovi taktika vyšla, s Martou Gottwaldovou sa v júli 1948 oženil a osvojil si aj jej dcéru z dávnejšieho vzťahu s juhoslovanským komunistom Djurdjevom. Spolu mali dcéru Alenu narodenú už o rok po svadbe (keď sa stal členom ústredného výboru strany) a Klementu pomenovanú po manželkinom otcovi, ktorá sa narodila v roku 1953. Po zatknutí a neskoršom odsúdení generálneho tajomníka KSČ Rudolfa Slánskeho, ktorý bol Čepičkovým svedkom na svadbe, bol už fakticky druhým najmocnejším mužom v štáte.

Ako prvý komunistický minister spravodlivosti začal, pochopiteľne, v justícii. Po jeho nástupe prebehli rozsiahle čistky v radoch sudcov a advokátov. Z celkového počtu 394 advokátov na Slovensku v roku 1949 bol už 5. januára 1950 prerokovaný sekretariátom Ústredného výboru Komunistickej strany Slovenska predbežný zoznam advokátov vhodných na ďalšie pôsobenie v advokácii, definitívne bol schválený 11. mája 1950. ¹⁷ Po 15. apríli 1950 však v rozsiahlej čistke až 145 advokátov vyčiarkli zo zoznamu advokátov, pretože po zamietnutí ich žiadosti neboli prevzatí do novovytvorených krajských združení advokátov. Zlikvidovaná

bola nezávislosť súdov, pre ktoré už neboli pri rozhodovaní záväzné iba zákony, ale aj nariadenia vlády a ministerstiev. Justícia podľa sovietskeho vzoru, to bola Čepičkova zásada. Najdôležitejšou postavou sa stal prokurátor a sudca mal ním navrhnutý trest iba potvrdiť. Aby nedošlo k pochybnostiam, ministerstvo spravodlivosti si vyhradilo právo určovať, ako sa má pri dôležitých procesoch postupovať, a rozhodovalo aj o výške trestu.

Z iniciatívy Alexeja Čepičku uzrel svetlo sveta aj zákon na ochranu ľudovodemokratickej republiky. Zaviedol trestné činy proti režimu, na základe ktorých boli na prísne tresty (zväčša vo vykonštruovaných procesoch) odsúdené desaťtisíce ľudí a zriadené tábory nútených prác.

Na príprave politických procesov sa Čepička osobne a významnou mierou aj podieľal. V prípade Rudolfa Slánskeho bol napríklad v politickej komisii na prípravu procesu a neskôr aj v ďalšej, ktorá pripravovala definitívnu podobu obžaloby. Ani na chvíľu pritom o správnosti svojho konania nezapochyboval, naopak, politické a justičné vraždy verejne schvaľoval. Na porade pracovníkov Štátneho súdu a Štátnej prokuratúry v decembri 1950 dôrazne pripomínal Gercenove slová: „Prokurátor jako hbitý toreádor je ponížen a porazen, jestli mu štvaná zvěř unikne“. Justícia vtedajšej doby nezabúdala na slová bývalého advokáta V. I. Lenina, považujúceho advokátov za „svoloč, s nímž je treba jednat v drátěných rukavicích“, ¹⁸ z roku 1905: „Advokátov je treba držať skrátka a pod stálou palbou, pretože títo intelektuálni darebáci často jednú hanebne... Advokátov brať jedine rozumných, iných nie.“ Aj keď sa tento citát týkal obhajcov ruských proticárskych revolucionárov, neskôr sa uplatnil aj v socialistickom režime. Alexej Čepička na stretnutí s delegáciou sudcov z ľudu vo februári 1950 po vypočutí sťažností týchto sudcov, ktoré sa týkali predovšetkým advokátov a poznamenaní nabádania klientov ku klamaniu ich advokátmi zo strany K. Gottwalda, konštatoval, že: „je jim zákonom uložena povinnost přispívat k zjištění materiální pravdy. Přestupování meze obhajoby by mohlo zakládat trestný čin. Byla již provedena проверка адвокатů a byl zmenšen jejich počet. Výběr адвокатů pro státní soud bude proveden znovu, neboť zkušenost ukázala, že výběr musí se řídit podle mnohem přísnějších měřítek než dosud.“ ¹⁹

V roku 1949 pritom napísal vo funkcii ministra spravodlivosti aj monografiu *Zlidování soudnictví*. Táto brožúra nadväzovala na jeho výklad na 21. schôdzi Národného zhromaždenia konanej 22. 12. 1948. Už začiatok parlamentného vystúpenia ministra predznamenal ďalší obsah: „Zásadně lze říci, že v kapitalistickém státě je soudce ovlivněn podmínkami kapitalistického prostředí i morálky natolik, že i jeho svědomí je jen vykonavatelem třídních zájmů jeho chleboďárců, ať je si toho vědom či nikoliv. Proto také nelze mluvit

16 Pernes, J. et al.: **Alexej Čepička. Šedá eminence rudého režimu**, Brána, Praha, 2008, s. 165.

17 Pešek, J.–Letz, R.: **Štruktúry štátnej moci na Slovensku 1948–1989**, Vydavateľstvo M. Vaška, Prešov, 2004, s. 313.

18 Balík, S.: **Likvidace soukromé advokacie v českých zemích v letech 1948–1951**, in Z minulosti advokacie, Linde a. s., Praha, 2008, s. 52.

19 www.aloisdlouhy.cz

o jakémsi metafysickém a absolutním svědomí soudcovském, když víme, že svědomí je výrazem vědomí a způsobu života člověka, to znamená u člověka majetného je jiné, než u nemajetného.“ Alexej Čepička sa pri porovnaní justičných systémov vrelo pustil do spravodlivosti v USA: „Americká reakce chtěla procesem proti dvanácti komunistům dáti popud k nasledování ve všech státech zmarshallisované Evropy. Francouzský lid, vykořisťovaný americkým imperialismem a jeho zbraní, Marshallovým plánem a utlačovaný vlastní buržoasií za podpory sociálně reformistických zrádců, služebníků zámořských pánů, vyhlašuje boj proti válečnému štvání a rozhodně odsuzuje válečnou propagandu.“ Hlava justície nevynechala ani poznámku o revanšistoch zo západného Nemecka: „Osvobozena byla fakticky i Ilse Kochová, žena velitele buchenwaldského tábora, kterou vězni nazývali „buchenwaldskou fenou“, mající na svědomí řadu lidských životů.“ V reminiscenci na utrpenie komunistov za prvej ČSR minister uviedol: „Také přátelství k SSSR bylo čsl. soudy pronásledováno jako velezrada. Tři měsíce vězení za provolání: „Ať žije Sovětský svaz“ a 6 měsíců za výkřik: „Ať žije Rudá armáda“ se stalo pro českou justici běžnou normou.“

Advokácie sa najviac dotkol nasledovný obširny výklad Gottwaldovho zaťa: „Má-li se naše soudnictví v takovém rozsahu proměnit v organizaci, která tvoří organickou část lidové demokratické soustavy, pak bude nutno reformovat také advokacii. V její dnešní podobě se odráží starý kapitalistický svět se všemi nešvary, jak je známe z předmnichovských poměrů a z kapitalistické morálky. Honba za ziskem v spleti starých zákonů a nařízení umožňovala výkon advokacie, který je neslučitelný se zásadami lidové demokracie. Jen ojediněle a jako vzácné výjimky pracovali advokáti v souladu s budovatelskými úkoly pracujícího lidu a jen ojediněle dovedli dát advokacii náplň, která by z ní učinila užitečný a prospěšný nástroj budování. Podle vzoru těchto poctivých a čestných advokátů chceme ozdravit poměry v advokacii. Domníváme se, že advokacie má ještě i dnes své oprávnění a příležitost, aby se osvědčila. Proto budou moci napříště vykonávat advokacii jen ti, který po každé stránce osvědčí činy a skutky, že chtějí poctivě pomáhat soudům a sloužit pracujícímu člověku. Krajská sdružení advokátů budou napříště dbát toho, aby výkon advokacie byl rovnoměrně rozložen po celém území státu a tak, aby se odstranil na jedné straně nadbytek advokátů jako na př. v Praze a na druhé straně jejich nedostatek jako na př. v pohraničí. Advokáti budou pracovat v kanceláři jako doposud a starat se, aby právní pomoc byla poskytnuta s hlediska bezpečnosti státu i v zájmu jednotlivce tak, aby byla zajištěna zdravá hospodářská prosperita těchto kanceláří. Proto také budou sdružení přidělovat koncipienty do jednotlivých kanceláří a tak bude zabráněno tomu, aby práce kvalifikovaných sil byla vykořisťována. Každý advokát bude mít zájem, aby poctivou prací dokázal, že práce advokáta, oprostěná od nezdravých vlivů kapitalistické minulosti, může být přínosem. Nikdo, kdo bude poctivě plnit toto poslání, nemusí mít obavu o obživu.“

Predkladateľ zákona ďalej propagandisticky tvrdil: „Můžeme ujistit, že si dnes u soudu každý přijde na své: poctivý člověk nalezne ochranu a pokoj, každý zákeřný rušitel tvrdou pěst našeho lidu!“ ako aj „Nutno bojovat s přežitky kapitalistické minulosti, jak se projevují ještě ve vědomí nejširších mas (se silným se neper, s bohatým se nesud)“. Kritizoval zároveň povojnovú justíciu: „Již před únorem 1948 bylo jasné, že retribuční tresty byly provedeny třídě tak, že plně, téměř drakonické tresty byly ukládány drobným provinilcům z tříd sociálně slabých, zatím co mnoho příslušníků majetných vrstev, zejména velké buržoasie, pro sabotážní postup justiční správy buď vůbec uniklo potrestání nebo tresty jim vyměřené byly vzhledem k jejich vině až směšně nízké. Podle statistiky z celkového počtu odsouzených před únorem bylo jen 3,9 % z řad statkářských, velkostatkářských, továrnických, příslušníků svobodných povolání atd., ačkoliv právě v těchto řadách byla kolaborace běžným zjevem. Více než dvě třetiny příslušníků těchto tříd bylo za to osvobozeno.“ Záverom výkladu zdôraznil A. Čepička: „Dnes a denně nejen soudci, ale každý pracující člověk si musí uvědomit, že zabezpečení výstavby socialismu znamená: 1. vést rozhodný a tvrdý boj proti jakékoliv rozvratné reakční činnosti, 2. důsledný boj se zločinností nejrozmanitějšího druhu, bezohledný boj se všemi projevy škůdnictví hospodářského, s pokusy o rozrušení socialistických prvků našeho hospodářství, s pokusy o krádež národního majetku a pod., 3. boj se šeptanou propagandou, která je nástrojem třídního nepřítele...“²⁰

Podľa sovietskeho vzoru začal v roku 1950 Alexej Čepička pretvárať aj armádu. Mandát mu na to dal jeho svokor, keď po odvolaní L. Svobodu ho vymenoval do funkcie **ministra národnej obrany** v hodnosti armádny generál, hoci nikdy nebol ani hodnostne najnižším poddôstojníkom! Tento post si mimoriadne oblúbil a v riadení armády sa priam vyžíval. „Vlastne som sa minul povolania a ľutoval som, že som sa od začiatku nemohol venovať práci v armáde, napríklad ako vojak z povolania,“ spomínal po rokoch. Takisto ako v justícii aj tu začal najprv s rozsiahlymi čistkami. Požiadala o príchod sovietskych poradcov, ktorých názorom sa podroboval, navonok však všetko prezentoval ako vlastné nápady a rozhodnutia. Z jeho iniciatívy sa zmenili aj vojenské uniformy. Ako inak, vzorom boli sovietske. Krátko po svojom nástupe na čelo rezortu zriadil Čepička aj smutne známe pomocné technické prápory, sovietsky vzor sa prejavil aj pri ním iniciovanej megalomanskej stavbe Ústredného domu armády v Prahe-Dejvicích. Heslá tej doby boli: „Čepičkova armáda, dá reakci na záda“ alebo „Čepička, na reakci palička“. Postupne sa zvyšovali početné stavy armády a z roka na rok astronomicky rástli aj výdavky. Kým v roku 1950 šlo na obranu 9,5 miliardy Kčs, o tri roky neskôr to už bolo vyše 99 miliárd Kčs! Po svojom odchode z funkcie Čepička spomínal, ako ho v roku 1951 (keď sa stal podpredsedom vlády a členom predsedníctva ÚV KSČ) Stalin osobne poveril dôležitou úlohou. Bol vraj zodpovedný za to, že do konca roku 1953 bude československá armáda priprave-

ná na útok proti západnej Európe. Pri plnení svojich povinností však nezabúdala ani na rodný Kroměříž, pri jednej z jeho častých návštev rodiska sa odohrala zaujímavá situácia. Čepička sa rád prezentoval v parádnej vojenskej uniforme s viacerými vyznamenaniami na hrudi (o. i. aj s Radom štátnej vlajky KĽDR I. stupňa), bol už navyše trochu tlstší a tak nečudo, že istá súdružka Kiková, inak ministrová známa sprievodkyňa po miestnom zámku, v jeho prítomnosti spustila hurónsky smiech. Až po chvíli neustáleho smiechu na otázku, čo ju tak veľmi rozveselilo, Čepičkovi odpovedala: „*Alušo viš, nezlob se, ale v té bílé maršálské uniformě vypadáš jako Göring*“.²¹ Z čias jeho vtedajšieho pôsobenia je známa aj Čepičkova knižná publikácia v ruskojazyčnej mutácii *Pobudujme z našoj bat'kivščiny neperemožnu mocnu kripoť socializmu i miru* z vydavateľstva Naše vojsko či *Lidová armáda vás pozdravuje* z vydavateľstva Tatan.

V roku 1953 päť dní po Stalinovi však zomrel aj Gottwald, čo Čepičkom otriaslo. Práve ich vplyv bol totiž pre jeho doterajšiu kariéru rozhodujúci. Po Chruščovovom prejave z roku 1956 sa rozpútala kritika kultu osobnosti a začalo sa nahlas hovoriť o „chybách“ spôsobených v nedávnej minulosti, Čepičkovo zotrvanie v najvyšších orgánoch strany a štátu tak už bolo nemysliteľné. Ako jedného z hlavných vinníkov politických procesov a nezákonností ho v apríli 1956 odvolali z funkcie podpredsedu vlády aj ministra obrany, o dva roky neskôr prišiel aj o miesto v ústrednom výbore strany. Na II. celoštátnej konferencii KSČ politbyro odsúdilo jeho nesebakritické „advokátske“ vystúpenie a Čepičku presunuli na post **predsedu Úradu pre normalizáciu a vynálezy**. Aj tu sa pustil do práce s plnou vervou a v roku 1957 publikoval ďalšiu monografiu s názvom *Za správne uplatňovanie zákona o vynálezoch, objavech a zlepšovacích návrhoch*. Už nasledujúci rok bol však aj z tejto funkcie odvolaný a v roku 1963 ho dokonca vylúčili z KSČ, čo až do konca života považoval za najväčšiu krivdu a poníženie. Mal pritom šťastie, bol totiž prvým vysokým komunistickým politikom, ktorý opustil funkciu bez toho, aby skončil vo väzení alebo na šibenici. Aj keď sa po vylúčení zo strany jeho zdravotný stav následkom infarktu veľmi zhoršil, nasledujúce roky si žil pod dohľadom ŠtB v Senohradoch pri Prahe ako dobre zabezpečený dôchodca aj z dôvodu, že bol manželom dcéry „súdruga Gottwalda“. Alexej Čepička sa dožil ešte pádu komunizmu v roku 1989 a zomrel 30. septembra 1990 v Dobříši vo veku 80 rokov, jeho manželka následkom nehody podľahla v roku 1998.

Druhý minister spravodlivosti

JUDr. Štefan Rais sa narodil 8. augusta 1909 v Zliechove pri Považskej Bystrici v rodine mäsiara, jeho súrodencami boli tri sestry. Po absolvovaní reálneho gymnázia v Trenčíne začal študovať na Právnickej fakulte Karlovej univerzity

v Prahe, kde získaval ľavicové politické presvedčenie a tak vstúpil do Združenia sociálnodemokratického študentstva. V januári 1933 bol promován na doktora práv a prijatý do Komunistickej strany Československa, stal sa navyše aj členom ústredného vedenia Zväzu priateľov Sovietskeho zväzu. Svoju právnickú prax začal v tom istom roku v Prahe, kde pracoval ako **advokátsky koncipient** až do rozbitia II. Československej republiky v marci 1939.²² Od nasledujúceho mesiaca ako emigrant pôsobil v Moskve, kde sa zamestnal ako hlásateľ, prekladateľ a redaktor českého i slovenského rozhlasu. V závere vojny, počas ktorej jeho otec aj jedna sestra zahynuli v koncentračnom tábore, už mal funkciu šéfredaktora slovenského vysielania moskovského rozhlasu. Spolupracoval pritom aj s redakciou Československých listov, Kominternou a sovietskym nakladateľstvom cudzojazyčnej literatúry. Po vojne sa vrátil do vlasti a od septembra 1945 bol generálnym tajomníkom Zväzu priateľov ZSSR. V januári 1946 sa stal vedúcim redaktorom novín Komunistickej strany Slovenska „Pravda“, ktorej pražskú filiálku neskôr aj viedol až do júna 1948, kedy už komunisti prevzali moc v štáte. Nástup Klementa Gottwalda na post hlavy štátu v júni 1948 znamenal začiatok jeho pôsobenia na poste **prednostu vnútropolitického odboru Kancelárie prezidenta republiky**. Práve počas tohto obdobia sa údajne stretával s americkým novinárom Noelom Fieldom, neskôr uväzneným v Maďarsku za špionáž a odovzdával mu tajné informácie, čo vyšlo najavo počas procesu s Rudolfom Slánskym a spol. Z profesionálnej oblasti je zaujímavé jeho pedagogické pôsobenie v rámci prednášok sovietskeho práva na jeho alma mater či vydanie monografií z roku 1949 „*O presidentu Gottwaldovi*“ a „*Sovětská demokracie*“ resp. o rok neskôr „*Ve jménu republiky, za socialismus, za mír*“. Hoci bol intelektuál, inklinoval k širokému skupine v KSS štítiacej sa povstaleckej garnitúry v strane systematicky odstavovanej začiatkom päťdesiatych rokov od štátnych funkcií. Odchodom Gottwaldovho zaťa Alexeja Čepičku do kresla ministra národnej obrany prišli v apríli 1950 aj hviezdne chvíle kariéry Štefana Raisa.

Bol vymenovaný za **ministra spravodlivosti** a zvolili ho nielen do ústredného výboru, ale aj do predsedníctva ÚV KSS. Pre tisíce ľudí sa vedľa A. Čepičku stal stelesnením všetkého zla z 50-tych rokov teda monstreprocesov, represálií i perzekúcií. Niet sa čomu čudovať, veď bol členom komisií v procesoch so Slánskym a spol., slovenskými buržoáznymi nacionalistami i cirkevnými predstaviteľmi a napokon aj bezpečnostnej komisie ÚV KSČ. Štefan Rais si vytvoril dokonca po zrušení kabinetu ministru kolégium stálych zástupcov ministra a jeho námestníkom – zástupcom pre prezidiálne veci teda aj pre záležitosti advokátov bol Otakar Heráf. Už v septembri 1949 napr. uviedol: „*Zdá se, že některým advokátům otrnulo a že se vracejí ke staré šejdičské praxi, že vystupují i ve velmi vážných věcech tak, jako by mezi postojem obžalovaného ke státu a postojem jejich*

21 Pernes, J. et al.: *Alexej Čepička. Šedá eminence rudého režimu*, Brána, Praha, 2008, s. 222.

22 Pešek, J. et al.: *Aktéři jedné éry na Slovensku 1948–1989*, Vydavatelství Michala Vaška, Prešov, 2003, s. 274.

nebolo vôbec žiadného rozdiľu.“ Na stretnutí s delegáciou sudcov z ľudu vo februári 1950 Rais prehlásil: „Vytvořením krajských sdružení advokátů a odstraněním těch advokátů, kteří se projevovali jako nepřátelé lidové demokratického zřízení nebo nepožívali důvěry veřejnosti, se sice dosáhlo určitého zlepšení, ale většina advokátů se tím vnitřně nezměnila. Nastoupili jsme proto loňského roku i v advokácii novou cestu, cestu důsledné a trvalé očisty advokacie... Otvíráme první právní poradny... pod odpovědným vedením vedoucího poradny, pod jeho kontrolou...“ V kapitalistických štátoch bola advokácia podľa Štefana Raisa nástrojom triedneho útľaku, nástrojom, ktorý používala vládnuca buržoázia v záujme posilnenia svojej moci a zvýšeného vykorisťovania pracujúcich más. Celá bezprostredná činnosť buržoáznej advokácie svedčila o jej triednom protiludovom charaktere.²³ Rovnako z jeho úst odznelo, že: „Naši advokáti mají plnú podporu KSČ. Sú si dobre vedomí, že pre nové právo je treba nových advokátov, ktorí budú slúžiť záujmom ľudu, jeho práci a ktorí budú posilovať pracujúci ľud, pomáhať odhaľovať a postihovať triednych nepriateľov!“

V marci 1950 pred Národným zhromaždením Rais tvrdil, že „Advokáti nechápou společenskou funkci právní pomoci jak překročit od úzké obrany individuálních zájmů jednoho klienta k vyšším zájmům pracujícího lidu a našeho lidovědemokratického zřízení.“ Podľa ministra Š. Raisa mala práca v novovytvorených advokátskych poradniach na základe nového zákona o advokácii č. 114/1951 Zb. umožniť prehĺbenie odborných a politických znalostí advokátov, ako aj lepší styk s pracujúcimi. Úvodná I. plenárna schôdza advokátskych poradní sa uskutočnila 11. júna 1952 v Prahe za prítomnosti ministra Š. Raisa, jeho námestníka O. Heráfa a odchádzajúceho predsedu správnej komisie Ústredného združenia advokátov F. Hrušku. Hlavný príhovor mal Štefan Rais, ktorý vyzdvihol spečatenie konkurenčného boja v advokácii i pomere šéfa k podriadeným z dôvodu vytvorenia advokátskych poradní. Zároveň nevynechal 2. významnú úlohu advokácie, teda jej „vnútornú duchovnú reorganizáciu“. Minister podľa zákona vydával i organizačný poriadok upravujúci organizáciu a pôsobnosť orgánov ústredia, funkčné obdobie volených orgánov a kárne konanie. Takto bol publikovaný Výnos ministra spravodlivosti, ktorým sa vydáva Organizačný poriadok Ústredia advokátskych poradní z 21. 12. 1951; ďalší výnos ministra z 3. 4. 1952, ktorým sa upravujú právne pomery advokátov, stanovoval o. i. povinnosť sústavne si osvojovať vedecký svetový názor a uplatňovať ho v každodennej práci.

Štefan Rais predkladal v parlamente návrhy nového trestného zákona a poriadku v roku 1950 (o nich napísal aj monografiu Trestní zákon a trestní řád vydaný v nakladateľstve Orbis v roku ich prijatia), nasledujúci rok podpísal o. i. aj smernicu o rozšírení zákazu pobytu „kulakov“ v mieste bydliska

aj na členov ich rodín. Pri prerokovaní osnovy nového Trestného poriadku (č. 87/1950 Zb.) zase pred Národným zhromaždením dňa 11. 7. 1950 prehlásil: „Bylo-li nám dopřáno přispět k socialistickému budování naší vlasti vypracováním důležitých nových zákonů a mezi nimi trestních předpisů, tak především patří za to naše vřelé poděkování sovětské socialistické právní vědě a vynikajícím sovětským pracovníkům v oboru trestního práva. Stejně jako v jiných oborech, rovněž v trestním právu patří sovětské vědě nesporné světové prvenství. Právníci Sovětského svazu pozvedli na nebyvalou výši a zpracovali nepřekonatelným způsobem problémy socialistického trestního práva a obohatili na podkladě učení marxismu-leninismu vědu o trestním právu o nové důležité poznatky, ke kterým měšťácká věda nikdy nedospěla a nemůže dospět a o jejichž vyřešení se již dnes ani nepokouší. Znalost sovětských zákonů a sovětské teorie byla nutným a základním předpokladem pro formulaci našich nových trestních zákonů.“²⁴

Pamätný je aj prejav Š. Raisa v Národnom zhromaždení 30. 10. 1952 pri prijímaní nových zákonov o organizácii prokuratúry i súdov, keď uviedol: „Všetky tieto úlohy má plniť nová prokuratura, vybudovaná na základe smerníc Lenina a Stalina ako najvyšší strážca socialistickej zákonnosti. Pri plnení svojich významných úloh budú pracovníci prokuratur mať stále na zreteli všetky hlavní funkcie, které náš ľudovědemokratický štát plní ako forma diktatury proletariátu. Chcem preto predovšetkým podčiarknuť, že nová generálna prokuratura bude plniť aj naďalej svoju hlavnú úlohu, to jest – strážiť našu ľudovědemokratickú republiku pred všetkými úkladmi triednych nepriateľov. Neustúpime ani v najmenšom pred týmito úkladmi a nová prokuratura bude ostrým mečom nášho ľudu v boji s rozvrátníkmi, sabotérmi a vrahmi, ktorých k nám vysielajú americkí imperialisti a ich žoldnieri v úmysle znepokojovať našich pracujúcich a mariť ich budovateľské úsilie.“ Minister v súvislosti s prípravou zákona nezabudol opomenúť, že: „Čerpali sme súčasne z geniálnych spisov našich velikých učitelů, Lenina a Stalina, učili sme se zo zkušeností slávnéj Komunistickéj strany Sovětskeho svazu, které nas viedli v naší práci ako žiarivý maják. Súdruhovia a súdružky! Verím, že přijatím nových osnov zákonov o organizácii prokuratury a súdov a uvedením týchto zákonov v život splníme další moudrý pokyn nášho milovaného prezidenta, súdruha Klementa Gottwalda a prispejeme k upevneniu nášho ľudovědemokratickeho štátu...“

Po smrti K. Gottwalda aj Rais s nálepkou bývalého stalinistu ustupoval z piedestálu moci, v júni 1953 skončil pôsobenie v predsedníctve ÚV KSS, v septembri toho istého roka v kresle ministra spravodlivosti a v apríli 1955 aj v ústrednom výbore Komunistickej strany Slovenska. Od roku 1956 Raisa sledovala aj Štátna bezpečnosť ako „trockistu“ spolu s napr. známym spisovateľom Ladislavom Mňačkom.²⁵ Z miesta

23 Stenografická správa z 61. schůze Národního shromáždění, www.psp.cz.

24 www.psp.cz

25 Marušiak, J: **Niektoré prípady politických perzekúcií a snahy o rehabilitáciu obetí politických procesov v druhej polovici 50. rokov**, in Slovenská polícia 1956–1960, Research Support Scheme, Praha, 2000, s. 15.

tajomníka komisie Zboru povereníkov pre otázky riadenia národných výborov v roku 1956 odišiel na 8 rokov pracovať ako **oblastný riaditeľ Československej tlačovej kancelárie**. K 15. výročiu prijatia Košického vládneho programu napísal v roku 1960 knihu *Vítězný nástup*. Tragikomicky a úplne animózne v porovnaní s jeho stalinistickou minulosťou vyznelo, keď z titulu predsedu Zväzu slovenských novinárov otváral zjazd novinárov v Bratislave v máji 1963 kritizujúce obdobie kultu osobnosti. Prítomný novinár Roman Kaliský otvorene zareagoval. „Ty, súdruh Rais, prečo ešte sedíš v predsedníctve? Aké máš právo otvárať náš zjazd a hovoriť proti kultu?“²⁶ Následne sa exponoval až do odchodu do penzie už len v rámci Československého i Slovenského výboru obrancov mieru. Štefan Rais spolu s Lubošom Šefčákom napísal v roku 1967 knihu „*Komentář k tiskovému zákonu*“ vydanú vo Vydavatelství československý novinář v Prahe, kde už diametrálne odlišne od jeho pôsobenia na ministerskom poste počas najtuhšej stalinizácie uvádza „*Formalistický vztah ke svobodě tisku v období kultu osobnosti vyplýval ze širších souvislostí, na neposledním místě i z podceňování právního postavení lidí a jeho formálně právních záruk ve společenských vztazích. Byl to důsledek dogmatické představy o tom, že socialismus automaticky vytváří skutečnou sociální rovnost lidí a zcela osvobozuje všechny síly každého člověka.*“²⁷ Počas Pražskej jari na návrh rehabilitačnej komisie KSČ pozastavil členstvo v strane ústredný výbor KSČ aj Štefanovi Raisovi, normalizácia mu však priniesla zrušenie tohto rozhodnutia už v roku 1971. Š. Rais zomrel vo veku nedožitých 66 rokov dňa 25. apríla 1975 v Bratislave.

(dokončenie v dvojčíslu 7-8)

26 Pešek, J. et al.: **Aktéri jednej éry na Slovensku 1948–1989**, Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov, 2003, s. 276.

27 Rais, Š. – Šefčák, L.: **Komentář k tiskovému zákonu**, Československý novinář, Praha, 1967, s. 14.

Šachový turnaj v Bratislave

**Slovenská advokátska komora
a Nadácia slovenskej advokácie**

v spolupráci

s Najvyšším súdom Slovenskej republiky,
Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky,
Notárskou komorou Slovenskej republiky,
Slovenskou komorou exekútorov
a Šachovým klubom ŠK Slovan Bratislava

organizujú odborný seminár

pri príležitosti Dňa advokácie

v súvislosti s prijatím

prvého zákona č. 132/1990 Zb. o advokácii

a v rámci sprievodných akcií Konferencie advokátov

3. ročník medzinárodného šachového turnaja **ADVOKÁT CHESS OPEN BRATISLAVA** Ad honorem JUDr. Júliusa Kozmu

16. a 17. júna 2010

vo veľkej zasadačke SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
Prezentácia účastníkov: 16. júna 2010 na prízemí budovy SAK.
Hrá sa švajčiarskym systémom na 9 kôl, 15 minút na partiu (pre každého hráča). Účastníkmi sú advokáti, prokurátori, sudcovia, notári, exekútori, advokátski koncipienti, čakatelia, študenti práva, iné právnické povolania a pozvaní hostia.
Právo účasti majú registrovaní aj neregistrovaní šachisti.
Počet účastníkov je ohraničený organizačnými možnosťami.

Prihlášku s menom účastníka, dátumom narodenia, adresou, kontaktnými údajmi a preukázaním právnického vzdelania resp. štúdia na právnickej fakulte treba doručiť **do 31. mája** do kancelárie SAK, Kolárska 4, Bratislava – **Dr. Edita Tyrolerová**, tel.: 02/529 61 556, fax: 02/529 24 056, tyrolerova@sak.sk.

Registračný poplatok **10 eur** je možné zaplatiť aj pri registrácii, alebo poukávať na účet v Slovenskej sporiteľni, a. s. č. 631513662/0900, variabilný symbol 16062010
Ubytovanie a stravovanie si hradí účastník.

Cenový fond je v objeme 1 000 eur, rozpis cien a program bude prihláseným účastníkom včas oznámený.

O poradí rozhoduje počet bodov a aj vylepšený Buchholz.
V prípade rovnosti bodov sa ceny delia medzi hráčov s rovnakým počtom bodov.

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2010

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez 800 eur

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 1 600 eur

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez 2 400 eur

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovuoobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia 5 %

3 uverejnenia 10 %

4 a viac uverejnení 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režijnú cenu 17 eur.

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladanie inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Štvrtina strany
– kvadrant
82 x 125 mm
(š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur
cmyk 300 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
172 x 125 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
82 x 258 mm
(š x v)

čb 340 eur
cmyk 600 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
cmyk 660 eur

Celá strana
zrkadlo
172 x 258 mm
(š x v)

čb 680 eur
cmyk 1 200 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
cmyk 1 320 eur

bulletin slovenskej advokácie

Mesačník Slovenskej advokátskej komory
Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 200 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Ing. Imrich Flassik (podpredseda)
Mgr. Marek Benedik
doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
JUDr. Zuzana Ďurišová
JUDr. Roman Hošovský
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
JUDr. Marek Števček, PhD.
Mgr. Roman Toman, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.
prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Naďa Ondrišová, ondrisova@sak.sk
tel.: 02/5296 1236
Administrácia:
PhDr. Edita Tyrolerová, tyrolerova@sak.sk
tel.: 02/5296 1556

Sídlo redakcie:

SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava
tel.: 02/5296 1556, 5296 1236
fax: 02/5296 1554, 5292 4056

Vizuálna koncepcia a grafická úprava:

Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
fax: 02/5292 4056, 5296 1554

reg. č. MK SR: 1212/95

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 4. 5. 2010

Uzávierka redakčnej časti: 7. 5. 2010

Toto číslo vyšlo 24. 5. 2010

Foto na obálke Vladislav Zigo

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Táto informácia bude uverejnená na prvej strane príspevku v graficky oddelenej ploške.
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

bulletin slovenskej advokácie

VYDÁVA SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA